

ЗЕЛЕНА КНИГА

РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСПОРТУВАННЯ, ЗБЕРІГАННЯ ТА УТИЛІЗАЦІЇ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН

ПРЯМУЄМО
РАЗОМ

EU4Business

FORBIZ

Створення кращого
бізнес-середовища

BRDO

Офіс ефективного
регулювання

EU4Business

**ПРЯМУЄМО
РАЗОМ**

FORBIZ

Створення кращого
бізнес-середовища

ОФІС ЕФЕКТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

info@brdo.com.ua, office@brdo.com.ua
+38 (044) 332 49 12, +38 (094) 832 49 12
Київ, вул. Хорива, 55-К
www.brdo.com.ua

Офіс ефективного регулювання BRDO було засновано в листопаді 2015 року, задля сприяння створенню ефективного регулювання і поліпшення економічних свобод в Україні (з пріоритетом для малого/середнього бізнесу). Саме з цією метою ми реалізуємо інклюзивний та відкритий процес оптимізації регуляторних відносин на ринках паливно-енергетичного комплексу та житлово-комунального господарства, який призведе до взаємної довіри та партнерства держави й бізнесу.

Документ підготовлено експертами Офісу ефективного регулювання.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Олексій Дорогань, Андрій Заблоцький

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ:

Ірина Грузінська, Альона Смагіна, Віталій Жигadlo, Роман Стаднік, Олександр Перепелиця

ПРЕАМБУЛА

ЗЕЛЕНА КНИГА (GREEN PAPER) — це документ, який у своєму загальному вигляді містить чітко окреслену проблематику ринку, на вирішення якої має бути спрямована відповідна політика держави, а також, це відома європейська практика організації обговорень із громадськістю і стейкхолдерами щодо наявних і актуальних проблем ринку та можливих шляхів їх вирішення.

Зазвичай, наступним етапом є створення Білої книги («White Paper») — аналітичного документу, що описує конкретні завдання державної політики в певній галузі, які спрямовані на подолання існуючих проблем ринку. Зелена книга «**Регулювання транспортування, зберігання та утилізації засобів захисту рослин**» створена сектором «Сільське господарство» Офісу ефективного регулювання BRDO відповідно до Плану системного перегляду регуляторних актів у сферах сільського господарства та безпеки харчових продуктів, схваленого Робочою групою з перегляду регуляторних нормативно-правових актів у сферах сільського господарства та безпеки харчових продуктів (наказ Мінагрополітики від 26.08.2016 №292) з метою виокремлення та аналізу проблематики інструментів регулювання та надання їм оцінки впливу на ринок засобів захисту рослин.

Системний перегляд якості державного регулювання здійснюється на підставі методики, автором якої є Офіс, за підтримки Європейського Союзу в межах проекту FORBIZ та Ініціативи EU4Business. У процесі розробки методики експерти враховували кращі світові регуляторні практики та історичний досвід українських реалій. Методичні рекомендації щодо проведення першого етапу системного перегляду регуляторних актів — інвентаризації — були погоджені та затверджені Міністерством економічного розвитку та Державною службою з питань регуляторної політики в серпні 2016 року.

З метою об'єктивної системної оцінки регуляторного поля, інвентаризації та очищення в подальшому, Офіс звернувся з ініціативою до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України щодо проведення нового етапу перегляду регуляторних нормативно-правових актів. Розроблена Офісом методика Системного перегляду якості державного регулювання (Rolling Review), яку експерти перейняли з британської моделі, спростивши і адаптувавши до українських реалій, **складається з низки етапів:**

- 1 Підготовчого (інвентаризації).
- 2 Аналізу ефективності чинного регулювання окремих ринків.
- 3 Розробки нової моделі регулювання окремих ринків.
- 4 Розробка пакету законодавчих актів для прийняття.

ПЕРШИЙ ЕТАП, за суттю, — інвентаризація регуляторного поля та підготовка Плану Системного перегляду якості державного регулювання ринків. На цьому етапі, протягом 2016 року здійснювалася класифікація та каталогізація регуляторних актів, завдань, інструментів чинної регуляторної політики.

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ РЕГУЛЯТОРНОГО ПОЛЯ ПЕРЕДБАЧАЄ СКЛАДАННЯ: переліку регуляторних актів, що регулюють сектор (галузь) економіки; переліку завдань політики (регулювання) щодо сектору (галузі) економіки; переліку інструментів регулювання у секторі (галузі) економіки; переліку ринків у секторі (галузі) економіки.

На виконання доручення першого віце-прем'єр-міністра України з метою об'єктивної оцінки регуляторного поля, інвентаризації та очищення його в подальшому, у профільних міністерствах були створені робочі групи, які розпочали перегляд діючих регуляторних актів.

Під системний перегляд регуляторних актів підпали сфери сільського господарства та безпеки харчових продуктів, будівництва, енергетики, транспорту та інфраструктури, інформаційних технологій та телекомунікацій. Координацію роботи здійснює Мінекономрозвитку. Процес відбувається за активної участі бізнесу і громадськості. Після завершення процесу інвентаризації було затверджено публічний План Системного перегляду якості державного регулювання ринків для кожної із сфер. Затвердження Плану Системного перегляду якості державного регулювання ринків дозволило перейти до другого етапу – саме до перегляду та аналізу якості державного регулювання.

ДРУГИЙ ЕТАП включає в себе безпосередню діяльність з діагностики проблем та проектування принципово іншого регуляторного середовища, зокрема:

- ◆ «очистку» регуляторного поля від регулювання, що не відповідає принципам регуляторної політики;
- ◆ оцінку якості регулювання ринків та врахування досвіду минулих рішень для проектування нового регулювання;
- ◆ підготовки рекомендацій з системного вдосконалення регулювання;
- ◆ практичне впровадження взаємодії держави (регуляторів), бізнесу та суспільства, що призведе до підвищення рівня залученості бізнесу до процесу регулювання його діяльності.

Під час «очистки» регуляторні акти проходять оцінку за низкою критеріїв, серед них — законність, потрібність, наявність корупційних ризиків, вплив на бізнес, вартість регулювання та ефективність. Паралельно, з метою створення комплексної оцінки ринку та впливу на нього регулювання, проходять консультації з усіма заінтересованими групами стейкхолдерів на ринку з використанням різних каналів комунікації та засобів: опитування, консультації, інтерв'ю, експертизи тощо.

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА	3
РЕЗЮМЕ	6
1. ЗАГАЛЬНИЙ АНАЛІЗ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН	7
1.1 Нормативно-правове регулювання ринку засобів захисту рослин	7
1.2 Аналіз інструментів регулювання та цілей державної політики	11
1.3 Детальна матриця регулювання	14
2. ХАРАКТЕРИСТИКА РИНКУ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН	22
2.1 Бізнес-процеси ринку засобів захисту рослин	22
2.2 Аналіз економічних показників зберігання, утилізації та транспортування засобів захисту рослин	23
2.3 Аналіз заінтересованих осіб зберігання, утилізації та транспортування засобів захисту рослин	27
3. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД	28
3.1 Загальна характеристика регулювання ЗЗР	28
3.2 Міжнародні зобов'язання України	31
3.3 Досвід країн ЄС	32
4. АНАЛІЗ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ТА РЕГУЛЯТОРНИХ КЕЙСІВ	34
4.1 Матриця регулювання зберігання, транспортування та утилізації засобів захисту рослин	34
4.2 Аналіз регуляторних кейсів	36
4.2.1 Зберігання	36
4.2.2 Утилізація, знищення та знешкодження пестицидів і агрохімікатів	45
4.2.3 Транспортування	63
4.2.4 Транскордонне перевезення	81
ДОДАТКИ	88

РЕЗЮМЕ

Засоби захисту рослин є токсичними речовинами, які вимагають особливої уваги та контролю при здійсненні всіх технологічних операцій з ними: зберігання, поводження, транспортування, утилізація, тощо.

Однією з найважливіших проблем України на сьогодні, ще з часів Радянського Союзу, є невирішеність питання зберігання та утилізації непридатних пестицидів.

Наразі на **704** складах **15** областей України зберігається **8,2 тис. тонн** непридатних та заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин, які необхідно утилізувати.

Однак, в Україні відсутні спеціалізовані потужності по утилізації та знищенню ЗЗР з дотриманням екологічних вимог та відповідних стандартів.

Основними проблемами для бізнесу пов'язаними із здійсненням операцій у сфері поводження з відходами є відсутність правового регулювання процедури видачі дозвільних документів. Це позбавляє бізнес можливості повноцінно планувати свою господарську діяльність та призводить до економічних збитків.

Проблемою для навколишнього природного середовища та/або життя і здоров'ю населення є відсутність законодавчих вимог до порядку зберігання непридатних агрохімікатів. Наприклад, нерегульованість порядку зберігання (накопичення) непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів у підприємства, яке не має ліцензії, проте зберігає відходи протягом року для їх передачі підприємству, котре одержало ліцензію.

Ключовою проблемою для держави є складність акумулювання інформації щодо кількості непридатних або заборонених до використання ЗЗР, тари та упаковки з під них. Неможливість збору даних призводить до викривлення існуючої ситуації на ринку та фактично унеможлиблює планування і формування ефективної державної політики в цій сфері.

На сьогодні, загальне нормативно-правове регулювання ринку здійснюється **127** регуляторними актами та **73** інструментами державного регулювання.

Аналіз нормативно-правового поля показав, що **70%** інструментів регулювання мають високі корупційні ризики, лише **18%** не є корупційними, а **12%** неможливо проаналізувати. Це також свідчить, що через високі корупційні ризики більшість інструментів регулювання є недружніми для бізнесу.

Таким чином, системний аналіз ринку показав, що наявність великої кількості нормативно-правових актів та інструментів регулювання які є застарілими, мають недоліки та процедурні неузгодженості між собою, не дозволяє реалізувати ефективну політику держави у сфері регулювання обігу засобів захисту рослин.

1 | ЗАГАЛЬНИЙ АНАЛІЗ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН

1.1

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН

РИНОК ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН В УКРАЇНІ РЕГУЛЮЄТЬСЯ
127 РЕГУЛЯТОРНИМИ АКТАМИ. З НИХ:

Повний перелік актів ринку наведено в Додатку №1.

На сьогодні серед актів, які регулюють ринок є й такі, що можуть бути визнані неактуальними та/або незаконними.

НЕАКТУАЛЬНІ ЗА ОЗНАКОЮ ПЕРІОДУ ПРИЙНЯТТЯ:

- 1 Кодекс України про адміністративні правопорушення.
- 2 Санітарні правила і норми охорони поверхневих вод від забруднення. СанПіН 4630-88. від 04.07.1988 № 4630.
- 3 Охорона природи. Грунти. Номенклатура показників санітарного стану ГОСТ 17.4.2.01-81, затверджений постановою Державного комітету СРСР по стандартам від 20.03.1981 № 1476.
- 4 Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність».
- 5 Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища».

НЕАКТУАЛЬНІ ЗА ОЗНАКОЮ НЕВІДПОВІДНОСТІ ЗАКОНОДАВСТВУ:

- 1) Наказ Мінприроди України «Про затвердження Розміру плати за проведення експертизи, державної реєстрації та перереєстрації пестицидів і агрохімікатів» від 20.11.2008 №595, не відповідає Законові України «Про пестициди і агрохімікати» в частині, що згідно з законом державна реєстрація пестицидів і агрохімікатів здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, на платній основі в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, а не Наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України.
- 2) Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами» від 18.09.1995 №746, у зв'язку із неузгодженістю з Положенням про Державну службу України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, в частині повноважень державних фітосанітарних інспекцій, повноваження яких наразі виконує Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів.
- 3) Наказ Мінагрополітики України «Про затвердження розмірів плати за послуги з питань ветеринарної медицини, захисту рослин, охорони прав на сорти рослин, які надаються органами та установами, що входять до сфери управління Державної ветеринарної та фітосанітарної служби» від 13.02.2013 №96. Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 №442 утворено Державну службу України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, реорганізувавши шляхом перетворення Державну ветеринарну та фітосанітарну службу.
- 4) Перелік пестицидів, дозволених до застосування авіаційним методом в сільському господарстві України на 1997-2000 роки, затверджений головою Укрдержхімкомісії від 11.07.1997. Неактуальний у зв'язку із завершенням періоду дії.
- 5) Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки» від 26.10.2011 №1107, в частині невідповідності Законові України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності».
- 6) Постанова Головного державного санітарного лікаря «Державні санітарні правила »Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві« ДСанПіН 8.8.1.2.001-98» від 03.08.1998 №1, в частині посилань на ліквідовані або реорганізовані органи.
- 7) Наказ Мінпраці України «Про затвердження Типових норм безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам сільського та водного господарства (НПАОП 0.00-3.01-98)» від 10.06.1998 №117. Указ Президента України від 09.03.1998 № 182/98 «Про затвердження Положення про Комітет по нагляду за охороною праці України», на підставі якого затверджено Типові норми, наразі втратив чинність.
- 8) Наказ Мінфіну України «Про затвердження Правил виготовлення бланків цінних паперів і документів суворого обліку» від 25.11.1993 №98/118/740. Постанова Кабінету Міністрів України, яка вказана як підстава для затвердження Правил виготовлення бланків цінних паперів і документів суворого обліку, втратила чинність.

- 9) Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів автомобільним транспортом, міжнародних перевезень пасажирів та вантажів автомобільним транспортом» від 02.12.2015 № 1001. *Пункт 4 Ліцензійних умов передбачає вид діяльності, який не передбачений ст. 9 Закону України «Про автомобільний транспорт».*
- 10) Наказ Мінтрансв'язку України «Про затвердження Правил організації та виконання авіаційних робіт у сільському та лісовому господарстві» від 22.12.2006 №1179. *Втратив чинність Повітряний кодекс України, який вказаний як підстава для затвердження Правил.*
- 11) Наказ Мінагрополітики України «Про затвердження Порядку надання Головною державною інспекцією захисту рослин Мінагрополітики погодження на видачу ліцензії на хімічні засоби захисту рослин, імпорт яких підлягає ліцензуванню у 2010 році» від 10.03.2010 №121. *Порядок затверджено винятково на 2010 рік, а отже термін дії фактично завершено.*
- 12) Наказ Мінагрополітики України «Про затвердження Порядку надання Головною державною інспекцією захисту рослин Мінагрополітики погодження на видачу ліцензії на хімічні засоби захисту рослин, імпорт яких підлягає ліцензуванню у 2009 році» від 04.03.2009 №139. *Порядок затверджено винятково на 2009 рік, а отже термін дії фактично завершено.*
- 13) Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2010 рік» від 23.12.2009 №1406. *Переліки затверджено винятково на 2010 рік, а отже термін дії фактично завершено.*
- 14) Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та обсягів квот у 2009 році» від 27.12.2008 №1123. *Переліки затверджено винятково на 2009 рік, а отже термін дії фактично завершено.*
- 15) Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження галузевої програми «Захист рослин 2008-2015»» від 06.12.2007 №867/112. *Період дії програми фактично завершено.*
- 16) Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження галузевої Програми «Комплексна біологізація захисту рослин 2008-2012»» від 27.05.2008 №334/46. *Період дії програми фактично завершено.*
- 17) Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку органів ліцензування та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 05.08.2015 №609. *Пункт 7 Переліку органів ліцензування, який визначає НКРЗІ органом ліцензування діяльності у сфері телекомунікацій суперечить ч. 2 ст. 21 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», згідно з якою ліцензування діяльності в сфері телекомунікацій втратило чинність з 01.01.2018 р.*
- 18) Наказ Мінприроди України «Про затвердження форми заявки, яку подає суб'єкт господарювання для отримання дозволу на ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для проведення державних випробувань і наукових досліджень, а також обробленого ними насінневого (посадкового) матеріалу» від 18.05.2009 №234. *Поточна редакція Постанови КМУ від 04.03.1996 № 288 не передбачає затвердження Міністерством форми заявки.*
- 19) Закон України «Про відходи». *Адміністративні послуги визначаються виключно законами, якими встановлюються перелік і вимоги до документів, необхідних для отримання адміністративної послуги. Водночас Закон*

«Про відходи» не містить вимог щодо видачі дозволу на здійснення операцій у сфері поводження з відходами, передбачених Законом України від 06.09.2005 № 2806 «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», відповідного порядку його надання Кабінетом Міністрів України.

НЕЗАКОННІ АКТИ:

- 1) Наказ Мінприроди України «Про затвердження Розміру плати за проведення експертизи, державної реєстрації та перереєстрації пестицидів і агрохімікатів» від 20.11.2008 №595, **за ознакою відсутності підстави для прийняття**. Законом України передбачено, що державна реєстрація пестицидів і агрохімікатів здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, на платній основі в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, а не Наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України.
- 2) Перелік пестицидів, дозволених до застосування авіаційним методом в сільському господарстві України на 1997-2000 роки, затверджений головою Укрдержхімкомісії 11.07.1997, **за ознакою відсутності підстави для прийняття**.
- 3) Наказ Мінсоцполітики України «Про затвердження Мінімальних вимог безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці» від 29.11.2018 №1804, **за ознакою відсутності підстави для прийняття**.
- 4) Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження галузевої програми «Захист рослин 2008-2015»» від 06.12.2007 №867/112, **за ознакою відсутності підстави для прийняття**.
- 5) Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження галузевої Програми «Комплексна біологізація захисту рослин 2008-2012»» від 27.05.2008 №334/46, **за ознакою відсутності підстави для прийняття**.
- 6) Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження методичних вказівок «Медико-біологічні дослідження виробничих штамів мікроорганізмів і токсиколого-гігієнічна оцінка мікробних препаратів, визначення їх безпеки та обґрунтування гігієнічних нормативів і регламентів»» від 26.10.2004 №521, **за ознакою відсутності підстави для прийняття**.
- 7) Постанова Кабінету Міністрів України «Про вдосконалення технічного, класифікаційного і судноплавного нагляду на морському і річковому транспорті» від 08.06.1998 №814, **за ознакою відсутності підстави для прийняття**.

В результаті аналізу нормативно-правових актів встановлено, що понад 24% актів, котрі регулюють ринок ЗЗР є неактуальними. Водночас лише 8,89% правових актів мають ознаки незаконних.

1.2

АНАЛІЗ ІНСТРУМЕНТІВ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЦІЛЕЙ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Аналіз інструментів регулювання

Ринок засобів захисту рослин регулюється **73 інструментами**, передбаченими діючим законодавством України. Більшість інструментів регулювання мають високі корупційні ризики та є недружніми для бізнесу. Так:

- ◆ Більше **5** балів корупційних ризиків має **51** інструмент регулювання
- ◆ Менше **5** балів корупційних ризиків — **9** інструментів регулювання

Одночасно, через відсутність процедур проходження, ведення, погодження, затверджених порядків, неможливо провести таку оцінку щодо **13** інструментів регулювання.

ТАБЛИЦЯ ОЦІНКИ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ ІНСТРУМЕНТІВ РЕГУЛЮВАННЯ

11.9 Посвідчення про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами	10.3 Повідомлення агрономом по хімзахисту місцевої санепідемстанції і територіальної установи Мінекобезпеки про завезення пестицидів у господарство	10.3 Рішення про визнання пестицидів і агрохімікатів та тари від них непридатними або забороненими до використання	10.3 Паспорт місця видалення відходів	9.9 Позитивний висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи	9.6 Дозвіл на здійснення операцій у сфері поводження з відходами
9.6 Реєстрація діючої речовини	9.6 Дозвіл на виготовлення та застосування дослідних партій вітчизняних пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні (препаратів)	9.6 Письмова згода на багаторазовий експорт	9.6 Свідоцтво про завантаження контейнера/ транспортного засобу	9.6 Позитивний висновок державної санітарно-гігієнічної експертизи	9.6 Дозвіл на ввезення незареєстрованого в Україні технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів іноземного виробництва з метою проведення державних випробувань для його державної реєстрації та подальшого застосування в Україні
9.6 Згода на розміщення на території села, селища, міста місць чи об'єктів для зберігання та захоронення відходів	9.6 Позитивний висновок науково-технічної експертизи	9.6 Інвентаризація асортименту, обсягів пестицидів і агрохімікатів, які підлягають утилізації, знищенню та знешкодженню	9.6 Паспорт, виданий санітарно-епідеміологічної службою	9.6 Висновок щодо того, чи підпадають відходи до Зеленого переліку відходів, які є об'єктом експорту та імпорту	8.9 Реєстрова карта об'єкта утворення, оброблення та утилізації відходів
8 Сертифікат на авіахімапаратуру повітряного судна	8 Проект авіаційно-хімічних робіт	8 Карта-схема землекористування	8 Допуск (посвідчення) на право роботи із пестицидами і агрохімікатами	8.3 Узгодження технології утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них	8.3 Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію препарату
8 Дозвіл Укрдержхімкомісії	8 Позитивний висновок державної санітарної експертизи	8 Агрохімічний паспорт земельної ділянки (поля)	8 Санітарний паспорт на право одержання, зберігання і застосування пестицидів і мінеральних добрив	8 Реєстрація в органах санепідслужби та охорони природи	8 Повідомлення про застосування засобів захисту рослин

8	8	8	8	8	8	8
Результати лабораторної перевірки якості пестицидів і агрохімікатів	Повідомлення на транскордонне перевезення небезпечних відходів	Дозвіл на транскордонне перевезення небезпечних відходів	Сертифікат відповідності	Санітарний паспорт або дозвіл на право експлуатації аеродрому і вертодрому сільгоспавіації	Сертифікат на право виконання авіаційно-хімічних робіт	
7.9	7.4	7	7	7	7	7
Реєстрація небезпечних факторів	Дозвіл на ввезення та застосування незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів для державних випробувань та наукових досліджень, а також обробленого ними насіннєвого (посадкового) матеріалу	Книга обліку приходу-витрати пестицидів по складу	Наряд на виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами	Медична книжка особи, яка працює з пестицидами і агрохімікатами	Карта умов праці	
5.6	6.7	7	7	7	7	7
Письмова згода на транскордонне перевезення небезпечних відходів	Дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки	Рішення про визначення судна придатним для перевезення небезпечних вантажів у разі відсутності запису в кваліфікаційному посвідченні	Запис у класифікаційному посвідченні Морського Регістру	Паспорт безпечності хімічної продукції	Акт про наявність залишків пестицидів і агрохімікатів	
5.4	5.4	5.4	4.4	4.4	4.4	4.4
Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів	Реєстраційне посвідчення повітряного судна	Погодження з органами Національної поліції маршрутів і режимів дорожнього перевезення небезпечного вантажу	Декларація про відходи	Свідоцтво (сертифікат) на право проведення робіт з небезпечними речовинами	Свідоцтво (сертифікат) про проходження спеціального навчання з питань перевезення небезпечних вантажів працівником суб'єкта перевезення небезпечних вантажів	
1.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.7	
Ліцензія на провадження господарської діяльності з виробництва особливо небезпечних хімічних речовин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України	Ліцензія на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами	ДОПНВ-свідоцтво про підготовку водіїв транспортних засобів, що перевозять небезпечні вантажі	Свідоцтво про допущення транспортного засобу до перевезення визначених небезпечних вантажів	Ліцензія на провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів річковим, морським, автомобільним, залізничним та повітряним транспортом, міжнародні перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом	Санітарні паспорти на складські приміщення для зберігання та торгівлі засобами захисту рослин	
<ul style="list-style-type: none"> - Договір обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків під час перевезення небезпечних вантажів - Товарно-транспортна накладна - Сертифікат відповідності пакування, контейнерів, цистерн, засобів пакування - Щорічний звіт суб'єкта дорожнього перевезення небезпечних вантажів 	<ul style="list-style-type: none"> - Страхування відповідальності експортера та особи, яка відповідає за утилізацію (видалення) небезпечних відходів, щодо відшкодування шкоди, яку може бути заподіяно здоров'ю людини, власності та навколишньому природному середовищу під час транскордонного перевезення та утилізації (видалення) небезпечних відходів - Обов'язкове страхування господарської діяльності у сфері зберігання та застосування пестицидів і агрохімікатів 	<ul style="list-style-type: none"> - Договір на утилізацію, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них - Паспорт відходів - Обов'язкове страхування здоров'я і життя працівників, які беруть участь у перевезенні небезпечних вантажів, від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання - Письмові інструкції 	<ul style="list-style-type: none"> - Контракт між експортером та особою, що відповідає за утилізацію/видалення небезпечних відходів - Документ, виданий компетентним органом, із зазначенням умов перевезення, якщо це вимагається відповідно до підпунктів «с» або «d» підрозділу 5.4.1.2.1 або підрозділу 5.4.1.2.3.3 додатка А до ДОПНВ - Транспортний документ, передбачений розділом 5.4.1 додатка А до ДОПНВ 			

Отже, **70%** інструментів регулювання мають високі корупційні ризики, лише **18%** не є корупційними та **12%** неможливо проаналізувати. Крім цього, через високі корупційні ризики більшість інструментів регулювання є недружніми для бізнесу.

Цілі регулювання

Загалом, діючим законодавством України цілі регулювання для інструментів регулювання фактично не встановлені, адже лише **2 з 73** інструменти регулювання мають закріплену в нормативно-правових актах конкретну ціль. Діючі програмні документи, які б визначали основну мету регулювання ринку засобів захисту рослин у на сьогодні відсутні.

1.3

ДЕТАЛЬНА МАТРИЦЯ РЕГУЛЮВАННЯ

БІЗНЕС- ПРОЦЕС	ЦІЛЬ (ВИЗНАЧЕНА ЗАКОНОМ)	ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ
ІМПОРТ	Не визначено	Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію препарату (ст. 7 Закону України «Про пестициди і агрохімікати», п. 24 Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.1996 № 295)
	Не визначено	Дозвіл на ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для державних випробувань та наукових досліджень, а також обробленого ними насіннєвого (посадкового) матеріалу (ч. 3 ст. 4 Закону України «Про пестициди і агрохімікати»)
	Не визначено	Дозвіл на ввезення незареєстрованого в Україні технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів іноземного виробництва з метою проведення державних випробувань для його державної реєстрації та подальшого застосування в Україні (п. 30 Порядку проведення державних випробувань та державної реєстрації технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.1996 № 479)
ВНУТРІШНЄ ВИРОБНИЦТВО	Не визначено	Реєстрація діючої речовини (п. 19 Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.1996 № 295) Реєстрація небезпечних факторів (ст. 9 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»)
	Не визначено	Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію препарату (ст. 7 Закону України «Про пестициди і агрохімікати», п. 24 Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.1996 № 295)
	Не визначено	Дозвіл на виготовлення та застосування дослідних партій вітчизняних препаратів (п. 15 Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.1996 № 295)
	Не визначено	Ліцензія на провадження господарської діяльності з виробництва особливо небезпечних хімічних речовин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, поводження з небезпечними відходами (п. 14 ч. 1 ст. 7 «Про ліцензування видів господарської діяльності», Перелік особливо небезпечних хімічних речовин, виробництво яких підлягає ліцензуванню, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17.08.1998 № 1287)

ОБІГ НА
ВНУТРІШНЬОМУ
РИНКУ.
ВИКОРИСТАННЯ

Державний контроль за зміною показників родючості, забруднення ґрунтів токсичними речовинами і радіонуклідами, раціональним використанням земель сільськогосподарського призначення

Агрохімічний паспорт земельної ділянки (ст. 1, 12 Закону України «Про пестициди та агрохімікати», указ Президента України від 02.12.1995 № 1118/95 «Про суцільну агрохімічну паспортизацію земель сільськогосподарського призначення», Порядок ведення агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки, затверджений наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 11.10.2011 № 536)

Не визначено

Допуск (посвідчення) на право роботи з пестицидами і агрохімікатами (ч. 2 ст. 11 Закону України «Про пестициди та агрохімікати», п. 1 Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від від 18.09.1995 № 746)

Посвідчення про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами (п. 4 Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від від 18.09.1995 № 746)

Наряд на виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами (п. 7 Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від від 18.09.1995 № 746) (додаток 1)

Медична книжка особи, яка працює з пестицидами і агрохімікатами (п. 8 Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від від 18.09.1995 № 746) (додаток 3)

Реєстрація в органах санітарної служби та охорони природи (п. 8.2. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Повідомлення про застосування засобів захисту рослин (ч. 2 ст. 37 Закону України «Про бджільництво»)

Санітарний паспорт на право одержання, зберігання і застосування пестицидів і мінеральних добрив (п. п. 2.3., 5.1.21, додаток 4 Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Дозвіл Укрдержхімкомісії (Порядок відсутній) (п. 6.4.1. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Позитивний висновок державної санітарної експертизи (Порядок відсутній) (п. 6.4.1. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Не визначено

Реєстраційне посвідчення про державну реєстрацію технічного засобу застосування пестицидів і агрохімікатів (ст. 8 Закону України «Про пестициди та агрохімікати», п. 25 Порядку проведення державних випробувань та державної реєстрації технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.1996 № 479)

БІЗНЕС- ПРОЦЕС**ЦІЛЬ (ВИЗНАЧЕНА ЗАКОНОМ)****ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ**

**ОБІГ НА
ВНУТРІШНЬОМУ
РИНКУ.
УМОВИ ПРАЦІ**

Не визначено

Карта умов праці (п. 8 Порядку проведення атестації робочих місць за умовами праці, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.1992 № 442)

Дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки (Порядок видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 № 1107) - ст. 21 Закону України «Про охорону праці»

**ОБІГ НА
ВНУТРІШНЬОМУ
РИНКУ.
АВІАЦІЙНО-ХІМІЧНІ
РОБОТИ**

Не визначено

Реєстраційне посвідчення повітряного судна (п. 6.2.2. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1), ст. 6 Наказу Державної авіаційної служби України «Про затвердження Авіаційних правил України, Частина 47 «Правила реєстрації цивільних повітряних суден в Україні»» від 05.02.2019 № 153

Сертифікат на право виконання авіаційно-хімічних робіт (п. 6.2.2. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Сертифікат на авіахімапаратуру повітряного судна (п. 6.2.14. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Санітарний паспорт або дозвіл на право експлуатації аеродрому і вертодрому сільгоспавіації (п. 6.2.8. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Проект авіаційно-хімічних робіт (п. 6.2.11. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Карта-схема землекористування (п. 6.2.11. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

КОНТРОЛЬ ЗА ОБІГОМ

Не визначено

Акт про наявність залишків пестицидів і агрохімікатів (п. 3 Порядку державного обліку наявності та використання пестицидів і агрохімікатів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.11.1995 № 881)

Книга обліку приходу-витрати пестицидів по складу (п. 5.1.25., додаток 6 до Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Не визначено

Сертифікат відповідності (п. 7.4. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Позитивний висновок державної санітарно-гігієнічної експертизи (п. п. 7.5., 7.6., 7.7. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

ЗБЕРІГАННЯ

Не визначено

Санітарні паспорти на складські приміщення для зберігання та торгівлі засобами захисту рослин (ст. 16 Закону України «Про захист рослин»)

Санітарний паспорт на право одержання, зберігання і застосування пестицидів і мінеральних добрив (п. п. 2.3., 5.1.21. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Повідомлення агрономом по хімзахисту місцевої санепідемстанції і територіальної установи Мінекобезпеки про завезення пестицидів у господарство (п. 5.1.21. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Обов'язкове страхування господарської діяльності у сфері зберігання та застосування пестицидів і агрохімікатів (ч. 4 ст. 11 Закону України «Про пестициди і агрохімікати»)

Не визначено

Допуск (посвідчення) на право роботи із пестицидами і агрохімікатами (ч. 2 ст. 11 Закону України «Про пестициди та агрохімікати», п. 1 Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від від 18.09.1995 № 746)

Наряд на виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами (п. 7 Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 № 746)

Медична книжка особи, яка працює з пестицидами і агрохімікатами (п. 8 Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 № 746)

Посвідчення про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами (п. 4 Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від від 18.09.1995 № 746)

УТИЛІЗАЦІЯ,
ЗНИЩЕННЯ ТА
ЗНЕШКОДЖЕННЯ
ПЕСТИЦИДІВ І
АГРОХІМІКАТІВ

Не визначено

Ліцензія на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами (п. 14 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», п. 3 Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354)

Дозвіл на здійснення операцій у сфері поводження з відходами (п. 40 Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, затвердженому Законом України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності»)

Згода на розміщення на території села, селища, міста місць чи об'єктів для зберігання та захоронення відходів (ч. 1 ст. 21 Закону України «Про відходи»)

Рішення про визнання пестицидів і агрохімікатів та тари від них непридатними або забороненими до використання (п. 1 Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354)

Узгодження технології утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них (п. 3 Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354)

Не визначено

Позитивний висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи (п. 3 Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354)

Договір на утилізацію, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них (п. 3 Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354)

Позитивний висновок науково-технічної експертизи (п. 3 Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354)

Інвентаризація асортименту, обсягів пестицидів і агрохімікатів, які підлягають утилізації, знищенню та знешкодженню (п. 2 Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354)

Результати лабораторної перевірки якості пестицидів і агрохімікатів (п. 2 Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354)

БІЗНЕС- ПРОЦЕС**ЦІЛЬ (ВИЗНАЧЕНА ЗАКОНОМ)****ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ**

Утилізація, знищення та знешкодження пестицидів і агрохімікатів

Посилення контролю за екологічним станом місць видалення відходів, оцінки їх впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я людини

Декларація про відходи (ч. 2 ст. 17 ЗУ «Про відходи»)
Паспорт відходів (п. 9 Порядку ведення державного обліку та паспортизації відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.11.1999 № 2034)
Паспорт місця видалення відходів (п. 9 Порядку ведення державного обліку та паспортизації відходів, затвердженого постановою КМУ від 01.11.1999 № 2034)
Реєстрова карта об'єкта утворення, оброблення та утилізації відходів (п. 9 Порядку ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів, затвердженого Постанови КМУ від 31 серпня 1998 № 1360)
Свідоцтво (сертифікат) на право роботи з небезпечними речовинами (ч. 3 ст. 34 Закону України «Про відходи», п. 3 Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354)

ТРАНСПОРТУВАННЯ

Не визначено

Ліцензія на провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів річковим, морським, автомобільним, залізничним та повітряним транспортом, міжнародні перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом (п. 24 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності»)
Ліцензія на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами (ч. 6 ст. 34 Закону України «Про відходи»)

Не визначено

Свідоцтво про допущення транспортного засобу до перевезення визначених небезпечних вантажів (ч. 2 ст. 8 Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів», п. 1 розділу II Порядку видачі та оформлення свідоцтв про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656 «Про затвердження деяких нормативно-правових актів з питань дорожнього перевезення небезпечних вантажів»)
ДОПНВ-свідоцтво про підготовку водіїв транспортних засобів, що перевозять небезпечні вантажі (п.п. 3 п. 9 розділу I Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656)
Свідоцтво (сертифікат) про проходження спеціального навчання з питань перевезення небезпечних вантажів працівником суб'єкта перевезення небезпечних вантажів (п. 3 Порядку проведення спеціального навчання працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 № 1285)
Погодження з органами Національної поліції маршрутів і режимів дорожнього перевезення небезпечного вантажу (ч. 2 ст. 8 Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів», Порядок погодження та оформлення маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджений, наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656)
Договір обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків під час перевезення небезпечних вантажів (ч. 2 ст. 8 Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів», п.п. 2 п. 9 розділу I Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656)
Обов'язкове страхування здоров'я і життя працівників, які беруть участь у перевезенні небезпечних вантажів, від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання (ст. 22 Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів»)

Транспортування

Не визначено

Товарно-транспортна накладна (п. 11.1. Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених наказом Міністерства транспорту України від 14.10.1997 № 363)

Сертифікат відповідності пакування, контейнерів, цистерн, засобів пакування (ч. 2 ст. 6 Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів»)

Свідоцтво про завантаження контейнера/транспортного засобу (п.п. 3 п. 9 розділу I Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656)

Документ, виданий компетентним органом, із зазначенням умов перевезення, якщо це вимагається відповідно до підпунктів «с» або «d» підрозділу 5.4.1.2.1 або підрозділу 5.4.1.2.3.3 додатка А до ДОПНВ (п.п. 3 п. 9 розділу I Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656)

Паспорт безпеки хімічної продукції (п. 13 розділу I Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656)

Щорічний звіт суб'єкта дорожнього перевезення небезпечних вантажів (п. 6 розділу III Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656)

Запис у класифікаційному посвідченні Морського Регістру (п. 4.3.1. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Рішення про визначення судна придатним для перевезення небезпечних вантажів у разі відсутності запису в кваліфікаційному посвідченні (п. 4.3.1. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

Рекомендація щодо застосування товарної одиниці

Транспортний документ, передбачений розділом 5.4.1 додатка А до ДОПНВ (п.п. 3 п. 9 розділу I Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656)

Письмові інструкції (п.п. 3 п. 9 розділу I Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656)

Паспорт, виданий санітарно-епідеміологічною службою (п. 4.5.2. Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1)

БІЗНЕС- ПРОЦЕС**ЦІЛЬ (ВИЗНАЧЕНА ЗАКОНОМ)****ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ****ТРАНСКОРДОННЕ
ПЕРЕВЕЗЕННЯ**

Не визначено

Дозвіл на транскордонне перевезення небезпечних відходів (п. н, ст. 17 Закону України «Про відходи»)

Висновок щодо того, чи підпадають відходи до Зеленого переліку відходів, які є об'єктом експорту та імпорту (п. 4 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів» від 13.07.2000 № 1120)

Повідомлення на транскордонне перевезення небезпечних відходів (п. 6 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів» від 13.07.2000 № 1120)

Письмова згода на транскордонне перевезення небезпечних відходів (ч. 3, ст. 6 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів» від 13.07.2000 № 1120)

Письмова згода на багаторазовий експорт (п. 13 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів» від 13.07.2000 № 1120)

Контракт між експортером та особою, що відповідає за утилізацію/видалення небезпечних відходів (пп. г, п. 7 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів» від 13.07.2000 № 1120)

Страхування відповідальності експортера та особи, яка відповідає за утилізацію (видалення) небезпечних відходів, щодо відшкодування шкоди, яку може бути заподіяно здоров'ю людини, власності та навколишньому природному середовищу під час транскордонного перевезення та утилізації (видалення) небезпечних відходів (ст. 34 Закону України «Про відходи», п. 20, ст. 7 Закону України «Про страхування»)

2 | ХАРАКТЕРИСТИКА РИНКУ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН

2.1

БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ РИНКУ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН

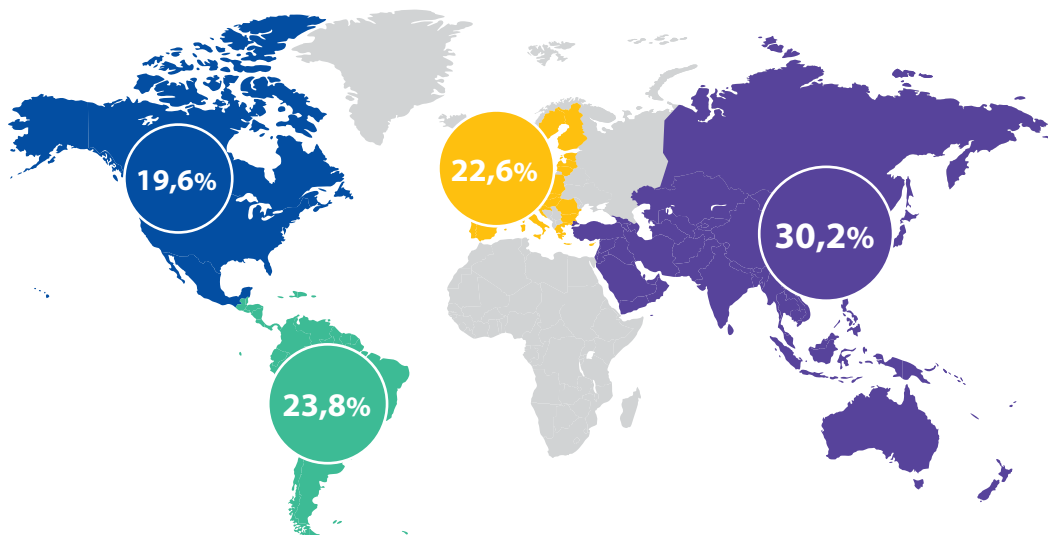
АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЗБЕРІГАННЯ, УТИЛІЗАЦІЇ ТА ТРАНСПОРТУВАННЯ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН

Обсяг глобального ринку засобів захисту рослин (ЗЗР) в 2018 році оцінюється в **56,5 млрд дол. США**, це на **4,2%** більше попереднього показника¹. Показник 2018 року є найбільшим з 2015 року, при цьому сукупний середньорічний темп зростання (CAGR) за 2015-18 роки становить **2,5%**. За прогнозами експертів в найближчі роки ринок буде зростати в межах **3%** щорічно.

Основним драйвером виступали генеричні препарати, виробництво яких зростає з кожним роком. Так, на поточний момент їх частка оцінюється у **60%**, ще **десять** років назад вони займали близько половини ринку. Популярність генеричних продуктів зумовлена більш низькою ціною порівняно з патентними продуктами.

В структурі глобального ринку агрохімічних засобів домінують гербіциди — **43%**, на інсектициди та фунгіциди припадає по **27%**, інші препарати займають **3%**. Останній сегмент включає в себе біопестициди, найбільш активно зростаючий сектор ринку захисту рослин, очікується, що вже в найближчі **п'ять** років його частка може зрости до **5-6%**. Популярність біологічних препаратів зростає під тиском громадських та державних установ щодо збереження навколишнього середовища, безпеки та мінімізації рівня залишків.

Ринок 2018 року розподілився так: **30,2 відсотка** в Азії, включаючи **Японію** та Океанію, **23,8 відсотка** в Латинській Америці, **22,6 відсотка** в **Європейському Союзі (ЄС 28)** та **19,6 відсотка** в регіоні **НАФТА** (США, Канада та Мексика). Решта регіонів складала **3,8 відсотка**.²

Засоби захисту рослин є токсичними речовинами, які вимагають особливої уваги та контролю при здійсненні всіх технологічних операцій з ними: зберігання, поводження, транспортування, утилізація, тощо.

Крім того, вони становлять більший ризик для навколишнього середовища та здоров'я людини, тому потребують більш жорсткого режиму контролю. Так, в країнах **ЄС** планується обмеження на використання хімічних засобів для захисту рослин та боротьби з шкідниками. Згідно новим планам Єврокомісії використання подібних засобів повинно скоротитись на **50 відсотків** до 2030 року.³

¹ Джерело: Agrow Agribusiness intelligence

² Джерело: <https://www.iva.de/>

³ <https://bit.ly/2Q4asGW>

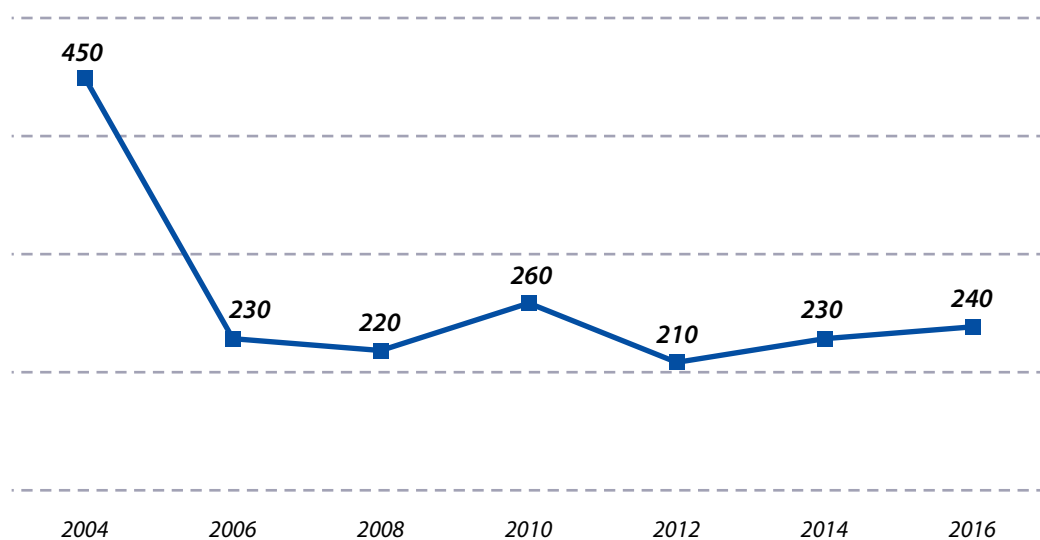
Утворення та зберігання

За даними Держстату України, утворення засобів хімічного оброблення насіння та захисту рослин (у т. ч. пестициди, інсектициди, гербіциди, фунгіциди, регулятори росту рослин, дезінфікуючі засоби тощо) зіпсованих, заборонених для вживання, забруднених або неідентифікованих (Код відходів за класифікацією відходів (ДК 005-96) — 0111.1.2.03) у 2018 році було на рівні **3,863 тис. тонн**, у 2017 році — **1,5 тонн**.

В країнах ЄС, за даними Євростат, станом на 2016 рік в сільському господарстві було утворено **240 тис. тонн** небезпечних хімічних відходів.

УТВОРЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ХІМІЧНИХ ВІДХОДІВ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ КРАЇН ЄС, тис. тонн

Утилізація

Проблема непридатних пестицидів в Україні є актуальною ще з часів Радянського Союзу. В повній мірі вона не вирішена і зараз.

Наразі, в Україні на **704** складах **15** областей зберігається **8218,65 тонн** непридатних та заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин, які необхідно утилізувати.

ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ОБСЯГІВ НЕПРИДАТНИХ ТА ЗАБОРОНЕНИХ ПЕСТИЦИДІВ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Область	на кінець 2017 року, тонн	складів 2017, од.	на кінець 2018 року, тонн	складів 2018, од.
Вінницька (без Джурина)	878,358	135	878,358	135
Окремо Джурин	2115	1	2115	1
Житомирська	392,18	152	392,18	152
Запорізька	252,5064	57	252,5064	57
Київська	298,941	23	298,941	23
Луганська	36,5	4	36,5	4
Миколаївська	166,72	5	166,72	5
Одеська	558,847	80	558,847	80
Полтавська	160	25	160	25
Рівненська	46,815	28	46,815	28
Сумська	560,652	88	560,652	88
Тернопільська	17,814	7	17,814	7
Херсонська	1921,804	20	1921,804	20
Хмельницька	253,5185	11	253,5185	11
Черкаська	281,091	13	281,091	13
Чернігівська	277,9	55	277,9	55
Всього	8218,6469	704	8218,6469	704

Джерело: Мінекоенерго

Наразі, в Україні відсутні спеціалізовані потужності по утилізації та знищенню ЗЗР з дотриманням екологічних вимог та відповідних стандартів.

За інформацією Держстату України, дії по запобіганню утворення відходів пестицидів за засобів захисту рослин не реалізуються в повній мірі. За даними 2018 року загалом утилізовано, спалено та видалено було лише **1,2 тис. т.**

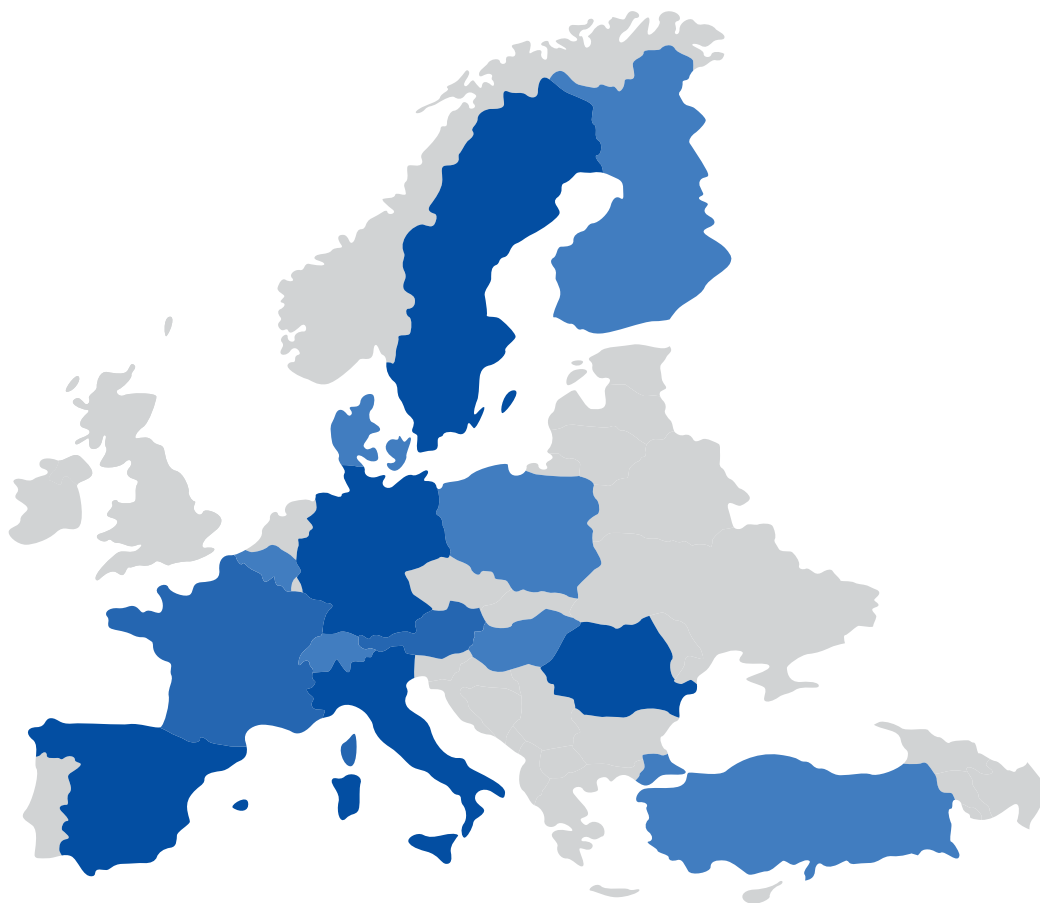
ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ ПЕСТИЦИДІВ І АГРОХІМІКАТІВ, НЕПРИДАТНИХ ЧИ ЗАБОРОНЕНИХ ПЕСТИЦИДІВ У 2018 РОЦІ, тис. т

Утилізовано	Спалено — усього	У тому числі з метою		Видалено у спеціально відведені місця
		отримання енергії	теплого перероблення	
0,3	0,8	–	0,8	0,1

На відміну від України, ЄС намагається максимально розвивати та осучаснювати сферу утилізації небезпечних відходів. Так, наприклад, в 1994 році ЄС була створена Eurits — асоціація компаній з управління небезпечними відходами (збір, знищення, нейтралізація, зберігання). Eurits представляє на сьогодні **22** членів, що мають **40** найсучасніших заводів із загальною робочою силою понад **4500** робочих місць, обробляючи майже **3 млн тонн** небезпечних відходів на рік.¹

¹ Джерело <https://www.eurits.org/>

КРАЇНИ-ЧЛЕНИ EURITS

Транскордонне перевезення

За період з 2016 по 2019 роки в переліку транскордонних перевезень небезпечних відходів, агрохімічні відходи, що містять небезпечні речовини, у тому числі пестициди, хлор сполуки (хлорвмісні сполуки та сполуки які відносяться до групи стійких органічних забруднювачів СОЗ) фіксувались лише один раз, у другій половині 2019 року, загальним обсягом **1,5 тис. тонн** (за інформацією Міністерства енергетики та захисту довкілля України, Департамент екологічної безпеки та дозвільно-ліцензійної діяльності).

2.3

АНАЛІЗ ЗАІНТЕРЕСОВАНИХ ОСІБ ІМПОРТУ, ВНУТРІШНЬОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ОБІГУ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН

Група заінтересованих осіб	Рівень впливовості на публічну політику	Активність сторони щодо впливу на публічну політику ринку	Чисельність сторони
ЗБЕРІГАЧІ ЗЗР <ul style="list-style-type: none"> Охорона навколишнього природного середовища та зменшення негативного впливу на здоров'я людей Легкий спосіб утилізації непридатних ЗЗР Наявність підприємств-утилізаторів Прозорі та зрозумілі правила поведінки на ринку (одержання дозвільних документів, регламенти використання та зберігання) Відсутність бар'єрів для ведення бізнесу Мінімальна кількість заходів контролю (нагляду) Наявність державних програм фінансування щодо утилізації засобів захисту рослин 	●	●	704
УТИЛІЗАТОРИ ЗЗР <ul style="list-style-type: none"> Охорона навколишнього природного середовища та зменшення негативного впливу на здоров'я людей Швидка та безпечна утилізація непридатних ЗЗР Наявність доступної інформації щодо обсягів пестицидів, що підлягають утилізації Наявність міжнародних контрагентів Прозорі та зрозумілі вимоги щодо укладення договорів на конкурсних засадах Прозорі та зрозумілі правила поведінки на ринку (в т.ч. одержання дозвільних документів) Відсутність бар'єрів для ведення бізнесу Мінімальна кількість заходів контролю (нагляду) Наявність державних програм фінансування щодо утилізації засобів захисту рослин 	●	●	0
СУБ'ЄКТИ ТРАНСКОРДОННОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ ЗЗР <ul style="list-style-type: none"> Наявність міжнародних контрагентів Наявність доступної інформації щодо обсягів пестицидів, що підлягають утилізації Прозорі та зрозумілі правила отримання дозвільних документів Відсутність бар'єрів для ведення бізнесу 	●	●	1
НАЦІОНАЛЬНІ АСОЦІАЦІЇ (ОБ'ЄДНАННЯ) <ul style="list-style-type: none"> Лобіювання інтересів членів асоціацій Сприяння у встановленні єдиних правил на ринку для всіх учасників Участь в розробці нормативно-правових актів 	●	●	Основних — 10
СПОЖИВАЧІ (СУБ'ЄКТИ ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬ ЗЗР) <ul style="list-style-type: none"> Охорона навколишнього природного середовища та зменшення негативного впливу на здоров'я людей Прозорі та зрозумілі правила використання та утилізації ЗЗР та тари Наявність якісної продукції на ринку ЗЗР Наявність потужностей для утилізації тари та ЗЗР із закінченням терміну придатності 	●	●	Сільськогосподарські підприємства, що мають сільськогосподарські угіддя — 40333 одиниці

високий рівень

середній рівень

низький рівень

3 | МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

3.1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РЕГУЛЮВАННЯ ЗЗР

Продукти діяльності засобів захисту рослин належать до небезпечних відходів. Тому їх зберігання, транспортування та утилізація регулюються актами ЄС, які охоплюють ринок небезпечних відходів.

Небезпечні відходи, в тому числі засоби захисту рослин, становлять великий ризик для навколишнього середовища та здоров'я людини, а тому потребують жорсткого режиму контролю. Директива 2008/98/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 19.11.2008 «Про відходи та скасування деяких Директив», встановлює законодавчу базу для поводження з відходами у Співтоваристві. Вона визначає ключові поняття, такі як відходи, утилізація та ліквідація, та встановлює основні вимоги для поводження з відходами, зокрема обов'язковою для установи або підприємства, що займається відходами, є наявність дозволу або реєстрації, а держави-члени зобов'язані розробити плани з поводження з відходами.

Вона також встановлює основні принципи, такі як обов'язок поводитися з відходами так, щоб це не вплинуло негативно на довкілля чи здоров'я людини, заохочення застосовувати ієрархію відходів та, згідно з принципами «оплати забруднювачем», вимога оплати ліквідації відходів власником відходів, попередніми власниками або виробниками продукції, після якої лишилися відходи. Директива забезпечує додаткові зобов'язання щодо маркування, обліку, моніторингу та контролю від «колиски до могили».

Зокрема, в ній запроваджено Єдину класифікацію відходів, в тому числі небезпечних. Така класифікація встановлена Рішенням Комісії 2000/532/ЄС від 03.04.2000.¹

ДОВІДКОВО:

Небезпечні відходи — відходи, що мають одну чи більше небезпечних властивостей з Переліку властивостей відходів, які роблять їх небезпечними, наведеного в додатку III Директиви 2008/98/ЄС.

Поводження з небезпечними відходами

Виробництво, збір, перевезення небезпечних відходів, так само як зберігання і обробка, проводяться в умовах, що забезпечують захист довкілля та здоров'я людей, включаючи забезпечення можливості простежити за виробництвом, кінцевим призначенням та контролем небезпечних відходів.

Зокрема, держави-члени забезпечують управління відходами, не ставлячи під загрозу здоров'я людини, без шкоди для довкілля та:

- ◆ без загрози для води, повітря, землі, рослин або тварин;
- ◆ не спричиняючи шум чи запахи;
- ◆ без шкідливого впливу на сільську місцевість або місця, що становлять особливий інтерес.

Для полегшення та покращення утилізації відходи збирають окремо, якщо це можливо з технічного, екологічного та економічного боку. Їх не змішують з іншими відходами чи матеріалами з відмінними властивостями. Також, на держав-членів покладається обов'язок простеження, щоб у разі, коли не відбулася утилізація,

¹ Джерело: https://ec.europa.eu/environment/waste/hazardous_index.htm

відходи були ліквідовані безпечним способом, який відповідає положенням статті 13 Директиви про захист довкілля та здоров'я людини.

Зокрема, держави-члени вживають необхідних заходів для того, щоб первинний виробник відходів або інший власник самостійно піклувався про відходи, або доручив піклування про відходи дилеру або установі чи підприємству, яке займається обробкою відходів, або ж доручив це приватному або публічному збирачу.

Коли відходи переходять від первинного виробника або власника до однієї з фізичних або юридичних осіб, для початкової обробки, відповідальність за проведення повної утилізації або ліквідації, як правило, не знімається.

Підприємства та установи, які збирають чи перевозять відходи на професійній основі, доставляють відходи до спеціальних установ з обробки відходів, дотримуючись положень Директиви.

Зокрема, згідно з принципом оплати забруднювачем, витрати на управління відходами несе первинний виробник відходів або поточний чи попередній власник відходів. Проте, держави-члени можуть прийняти рішення, що витрати на управління відходами частково або цілком несе виробник продукту, з якого утворилися відходи, або дистриб'ютори такого продукту можуть розділити ці витрати.

Ієрархія управління відходами

Важливим положенням Директиви є те, що в ст. 4 закріплена ієрархія відходів. В законодавстві та політиці із запобігання утворенню відходів та управління ними у першочерговому порядку застосовується така ієрархія відходів:

Маркування небезпечних відходів

Також, в Директиві закріплені положення, щодо маркування небезпечних відходів. Під час збору, перевезення та тимчасового зберігання небезпечні відходи мають бути упаковані та промарковані відповідно до міжнародних стандартів та чинних стандартів Співтовариства.

Коли небезпечні відходи перевозять в межах держави-члена, вони супроводжуються ідентифікаційними документами, які можуть бути представлені в електронному вигляді, а також, вони мають містити належні дані, зазначені в Додатку ІВ до Регламенту (ЄС) № 1013/2006.

Перевірка небезпечних відходів

Установи та заклади, які проводять операції з обробки відходів, установи та заклади, які збирають або перевозять відходи на професійній основі, брокери та дилери, установи та заклади, які виробляють небезпечні відходи, проходять належну періодичну перевірку, що проводять повноважні органи.

Перевірки операцій збору та перевезення враховують таку інформацію: походження, природу, кількість та призначення відходів, що збираються та перевозяться.

Держави-члени, що здійснюють перевірку можуть враховувати рекомендації, стосовно частоти та інтенсивності перевірок проведеної за Схемою екоменеджменту та аудиту Співтовариства (EMAS).

Транспортування небезпечних відходів

Економічне зростання та глобалізація в останні десятиліття призвели до збільшення світового транспорту відходів через кордон, автомобільним, залізничним та водним транспортом. Неналежне транспортування небезпечних відходів, може створювати ризики для здоров'я людини та навколишнього середовища. Наслідком неконтрольованого руху токсичних відходів стала Севезька катастрофа у Франції в 1982 році, а також декілька випадків, коли такі відходи з Європи вивозилися у країни, що розвиваються. в результаті чого, з'явилася необхідність більшого нагляду та контролю за транспортуванням відходів

Для вирішення проблеми неконтрольованого транспортування відходів було прийнято Регламент (ЄС) № 1013/2006 від 14.06.2006 Про транспортування відходів. Регламент імплементує в законодавство ЄС положення «Базельської конвенції про контроль транскордонного переміщення небезпечних відходів та їх захоронення», а також рішення ОЕСР. Положення включає заборону експорту небезпечних відходів до країн, що не належать до ОЕСР («Базельська заборона»), а також заборону на вивезення відходів для захоронення.

В Угоді про Асоціацію, Україна не взяла на себе зобов'язання з імплементації Регламенту (ЄС) № 1013/2006, оскільки положення Базельської конвенції відображені в Положенні про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 13.07.2000 № 1120.

Незважаючи на Регламент, незаконні відвантаження відходів все ще залишаються суттєвою проблемою (деякі оцінки припускають, що загальний рівень невідповідності Регламенту може становити близько **25%**). Для зміцнення систем інспекцій держав-членів в Регламент в 2014 році були внесені зміни, через Регламент (ЄС) № 660/2014 від 15.05.2014 року. Після чого, Держави-члени зобов'язалися впровадити нові зміни у 2016/17 роках.¹

¹ Джерело: <https://ec.europa.eu/environment/waste/shipments/>

МІЖНАРОДНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ

В Угоді про асоціацію (ст. 365), Україна взяла на себе обов'язок привести законодавство у відповідність до вимог Директиви 2008/98/ЄС до 20 березня 2018 р. Відповідальним за виконання — Мінприроди (зараз — Мінекоенерго). Однак, завдання виконано лише частково:

РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКА

Окремої уваги потребують принципові підходи, визначені у Директиві 2008/98/ЄС щодо впровадження ієрархії у вирішенні питань поводження з відходами. Також, потребують закріплення в законодавстві про відходи та інших нормативно-правових актах України положення про:

- ◆ побічні продукти та критерії їх визначення;
- ◆ критерії визначення завершення статусу відходів (коли відходи перестають бути відходами);
- ◆ запобігання утворення відходів (ут.ч. про зменшення вмісту шкідливих речовин у відходах) та введення розширеної відповідальності виробника;
- ◆ плани управління відходами та програми запобігання утворенню відходів.

На сьогоднішній день, в Верховній раді зареєстрований Проект Закону про управління відходами № 2207-1 від 16.10.2019, який 12.11.2019 було включено до порядку денного. При написанні законопроекту, бралися за основу положення Директиви № 2008/98/ЄС, а отже його прийняття вирішить проблему з виконанням Угоди про асоціацію в контексті прийняття національного законодавства щодо управління відходами та визначення уповноваженого органу у цій сфері.

ДОСВІД КРАЇН ЄС

Швеція

 Швеція намагається стати першою країною з «zero waste society», що в перекладі означає — суспільство без відходів. Особливо це стосується небезпечних відходів.

В 2017 році в домашніх господарствах Швеції було зібрано **76 980 тонн** небезпечних відходів, що на **7 відсотків** більше, ніж у 2016 році. Це рівнозначно **7,6 кг** на душу населення. Небезпечні відходи у вигляді фарби, хімікатів, засобів захисту рослин, та масляних відходів склали **23,420 тонн**.

Шведські муніципалітети відповідають за збір, транспортування та поводження з небезпечними відходами домогосподарств. Їх діяльність регулюється Шведським екологічним кодексом, Шведським Положенням про відходи та Положенням про утилізацію муніципальних відходів.

Домогосподарства зобов'язані відокремлювати небезпечні відходи від інших побутових відходів. Більшість муніципалітетів регулюють це зобов'язання в муніципальних правилах збору відходів. Немає точних даних щодо кількості небезпечних відходів, що виробляються промисловістю, але згідно з останньою офіційною статистикою відходів, яку опублікувало Шведське агентство з охорони навколишнього середовища, в 2016 році в Швеції було вироблено **2,4 мільйона тонн** небезпечних відходів. В основному це: будівництво, побутовий сектор, постачання послуг, енергопостачання, металеві вироби, виробництво хімікатів, фармацевтичних препаратів та пластмасових виробів. З них близько **328 000 тонн** було експортовано на європейські очисні станції.

Найпоширенішою системою збору небезпечних побутових відходів є їх постачання у міські комунальні центри переробки. Однак, деякі муніципалітети використовують мобільні станції збору та переробки небезпечних відходів. Використання мобільних станцій переробки відходів стає все більш поширеним, тоді як кількість звичайних станцій переробки сміття зменшується.

Зокрема, небезпечні відходи часто вимагають попередньої обробки. Оскільки вони можуть містити речовини, які підлягають поетапному виходу з екоциклу, а сама обробка спрямована на знищення цих речовин. Речовини, які не можуть бути не шкідливими або повторно використані, вивозяться на сміттєзвалище. В такому випадку важливо, щоб відходи були хімічно та фізично стійкими, щоб небезпечні речовини не потрапляли у навколишнє середовище.¹

Німеччина

Однією з програм, що існує в країні по збору та утилізації тари та залишків непридатних засобів захисту рослин є **PAMIRA-SYSTEM**. В рамках програми компанія займається збором упаковки пестицидів у сільськогосподарському секторі, яка включає в себе загальнодержавну систему доставки, фінансується розливниками/дистриб'юторами галузі засобів захисту рослин та є безкоштовно для кінцевих користувачів. Кампанії збору PAMIRA проводяться по всій країні з 1996 року. Фермери збирають накопичену тару та здають її — повністю випорожнену, промиту та суху — раз на рік безкоштовно в одному з **300** пунктів збору по всій країні.

Крім цього, окремо існує програма **PRE-SERVICE** для залишків пестицидів та інших сільськогосподарських хімікатів, що включає в себе загальнодержавну систему доставки, фіксовані дати, та за якої кінцеві користувачі несуть витрати

¹ Джерело: https://www.avfallsverige.se/fileadmin/user_upload/Publikationer/Avfallshantering_2018_EN.pdf

на видалення залишків пестицидів. Система PRE є ініціативою Industrierverband Agrar e. V. (IVA) виробничого об'єднання 36 виробників засобів захисту рослин та пестицидів (станом на листопад 2019 року), асоціації виробників захисту рослин та добрив у Німеччині. З моменту впровадження системи PRE загалом понад 216 тонн непридатних засобів захисту сільськогосподарських культур були безпечно повернені приватними та комерційними користувачами та утилізовані належним чином.¹

Франція

Політика Франції щодо відходів, як і її екологічна політика загалом, сильно впливають на політику Співтовариства. Вона поступово запровадила такі цілі, як: громадська гігієна, безпека, запобігання та утилізація, а також зменшення впливу на навколишнє середовище різними видами обробки.

Що стосується поводження з небезпечними відходами, пріоритет надається запобіганню та плануванню. Існують регіональні плани, які з довгостроковим баченням встановлюють потоки відходів та розміри сховищ. В планах зазначається: демографічний приріст, типи компаній, що присутні в даній місцевості, види вироблених відходів, а також існуючі та потенційні місця призначення цих відходів.

Схеми поводження та ліквідації небезпечних відходів підлягають суворій регламентації відстеження (за допомогою декількох записів та інструменту моніторингу: Форма моніторингу небезпечних відходів, щорічний реєстр та декларація, що заповнюються операторами). Складність такого процесу полягає в характеристиці самих відходів як «небезпечних». Характеристика визначається відповідно до 15 властивостей небезпеки, встановлених Директивою 2008/98/ЄС.

Також, у Франції діє Національний план охорони здоров'я довкілля (PNSE2). Його основним завданням є виявлення, класифікування та координація дій щодо запобігання впливу на людину та її оточення токсичних, стійких або біонакопичувальних речовин. Крім того, проводиться характеристика відходів, що містять так звані речовини «Seveso» 4 (названі за Директивою 96/82/ЄС). Таким чином, визначаються підприємства, які переробляють цей тип відходів. Відповідно до порогових значень Директиви SEVESO II, можливо розробити зовнішні та внутрішні плани надзвичайних ситуацій, заходи контролю містобудівного плану (План запобігання технологічним ризикам, доступ до комунальних послуг), створити системи управління та безпеки, а також забезпечити фінансові гарантії.

Зокрема, Париж та ще чотири міста Франції заборонили використовувати синтетичні пестициди у своїх межах. Лілль, Нант, Гренобль, Клермон-Ферран приєдналися до Парижу для виконання заборони, посиляючись на необхідність збереження біорізноманіття та охорони здоров'я.

Цей крок є переважно символічним, оскільки у міських районах закон вже забороняє використовувати синтетичні пестициди в парках та інших зелених насадженнях. Проте, з січня 2020 року, домашнім садівникам по всій країні також буде заборонено використовувати синтетичні пестициди. Дозволяється використовувати лише ті, які виготовлені з натуральних інгредієнтів.²

¹ Джерело: <https://www.rigk.de/>, <https://www.pamira.de/>

² Джерело:

https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/dsd/dsd_aofw_ni/ni_pdfs/NationalReports/france/Waste_management.pdf,
<https://www.france24.com/en/20190912-five-french-cities-paris-nantes-grenoble-ban-use-pesticides>

4 | АНАЛІЗ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ТА РЕГУЛЯТОРНИХ КЕЙСІВ

Аналіз кожного бізнес-процесу ринку засобів захисту рослин в Україні починається з визначення та опису його ключових проблем. Після визначення основних проблем бізнес-процесу наводиться детальний опис регуляторних кейсів. В них визначено конкретні інструменти регулювання, що мають безпосередній вплив на бізнес-процес та нормативно-правові прогалини, що існують по відношенню до нього.

4.1

МАТРИЦЯ РЕГУЛЮВАННЯ ЗБЕРІГАННЯ, ТРАНСПОРТУВАННЯ ТА УТИЛІЗАЦІЇ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН

БІЗНЕС- ПРОЦЕС	КЕЙС ЦІЛЬ (ВИЗНАЧЕНА ЗАКОНОМ)	ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ
ЗБЕРІГАННЯ	Не визначено	<ul style="list-style-type: none"> ● Санітарні паспорти на складські приміщення для зберігання та торгівлі засобами захисту рослин ● Санітарний паспорт на право одержання, зберігання і застосування пестицидів і мінеральних добрив ● Повідомлення агрономом по хімзахисту місцевої санепідемстанції і територіальної установи Мінекобезпеки про завезення пестицидів у господарство ● Обов'язкове страхування господарської діяльності у сфері зберігання та застосування пестицидів і агрохімікатів
	Не визначено	<ul style="list-style-type: none"> ● Допуск (посвідчення) на право роботи із пестицидами і агрохімікатами ● Наряд на виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами ● Медична книжка особи, яка працює з пестицидами і агрохімікатами ● Посвідчення про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами
УТИЛІЗАЦІЯ, ЗНИЩЕННЯ ТА ЗНЕШКОДЖЕННЯ ПЕСТИЦИДІВ І АГРОХІМІКАТІВ	Не визначено	<ul style="list-style-type: none"> ● Ліцензія на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами ● Дозвіл на здійснення операцій у сфері поводження з відходами ● Згода на розміщення на території села, селища, міста місць чи об'єктів для зберігання та захоронення відходів ● Рішення про визнання пестицидів і агрохімікатів та тари від них непридатними або забороненими до використання ● Узгодження технології утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них
	Не визначено	<ul style="list-style-type: none"> ● Позитивний висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи ● Договір на утилізацію, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них ● Позитивний висновок науково-технічної експертизи ● Інвентаризація асортименту, обсягів пестицидів і агрохімікатів, які підлягають утилізації, знищенню та знешкодженню ● Результати лабораторної перевірки якості пестицидів і агрохімікатів
	Посилення контролю за екологічним станом місць видалення відходів, оцінки їх впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я людини	<ul style="list-style-type: none"> ● Декларація про відходи ● Паспорт відходів ● Паспорт місця видалення відходів ● Реєстрова карта об'єкта утворення, оброблення та утилізації відходів ● Свідоцтво (сертифікат) на право роботи з небезпечними речовинами

ТРАНСПОРТУВАННЯ

Не визначено

- Ліцензія на провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів річковим, морським, автомобільним, залізничним та повітряним транспортом, міжнародні перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом
- Ліцензія на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами

Не визначено

- Свідоцтво про допущення транспортного засобу до перевезення визначених небезпечних вантажів
- ДОПНВ-свідоцтво про підготовку водіїв транспортних засобів, що перевозять небезпечні вантажі
- Свідоцтво (сертифікат) про проходження спеціального навчання з питань перевезення небезпечних вантажів працівником суб'єкта перевезення небезпечних вантажів
- Погодження з органами Національної поліції маршрутів і режимів дорожнього перевезення небезпечного вантажу
- Договір обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків під час перевезення небезпечних вантажів
- Обов'язкове страхування здоров'я і життя працівників, які беруть участь у перевезенні небезпечних вантажів, від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання

Не визначено

- Товарно-транспортна накладна
- Сертифікат відповідності пакування, контейнерів, цистерн, засобів пакування
- Свідоцтво про завантаження контейнера/транспортного засобу
- Документ, виданий компетентним органом, із зазначенням умов перевезення, якщо це вимагається відповідно до підпунктів «с» або «d» підрозділу 5.4.1.2.1 або підрозділу 5.4.1.2.3.3 додатка А до ДОПНВ
- Паспорт безпечності хімічної продукції
- Щорічний звіт суб'єкта дорожнього перевезення небезпечних вантажів
- Запис у класифікаційному посвідченні Морського Регістру Рішення про визначення судна придатним для перевезення небезпечних вантажів у разі відсутності запису в кваліфікаційному посвідченні Рекомендація щодо застосування товарної одиниці
- Транспортний документ, передбачений розділом 5.4.1 додатка А до ДОПНВ
- Письмові інструкції
- Паспорт, виданий санітарно-епідеміологічного службою

ТРАНСКОРДОННЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ

Не визначено

- Дозвіл на транскордонне перевезення небезпечних відходів
- Висновок щодо того, чи підпадають відходи до Зеленого переліку відходів, які є об'єктом експорту та імпорту
- Повідомлення на транскордонне перевезення небезпечних відходів
- Згода (повідомлення) на транскордонне перевезення небезпечних відходів
- Письмова згода на багаторазовий експорт
- Контракт між експортером та особою, що відповідає за утилізацію/видалення небезпечних відходів
- Страхування відповідальності експортера та особи, яка відповідає за утилізацію (видалення) небезпечних відходів, щодо відшкодування шкоди, яку може бути заподіяно здоров'ю людини, власності та навколишньому природному середовищу під час транскордонного перевезення та утилізації (видалення) небезпечних відходів

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНИХ КЕЙСІВ

4.2.1

ЗБЕРІГАННЯ

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ

Зберігання є надзвичайно важливим бізнес-процесом ринку, під час якого дотримання всіх нормативних вимог є першочерговою необхідністю забезпечення безпеки навколишнього природного середовища, життя та здоров'я працівників, що виконують роботи із засобами захисту рослин (ЗЗР), життя та здоров'я населення прилеглих до застосування територій, тощо.

За даними ЗМІ на території України знаходиться **1631** склад для зберігання пестицидів і агрохімікатів. Їх загальна ємність перевищує **200 000 т**. За даними Мінагрополітики, на 2018 рік в Україні нараховується **704** склади, готових для зберігання засобів захисту рослин.

Чисельність місць зберігання варіюється щороку, через необхідність повторення проходження процедур паспортизації. Варто зазначити, що законодавство, яке регулює такі процедури не завжди є дружнім до бізнесу.

Так, санітарний паспорт на право одержання, зберігання і застосування пестицидів і мінеральних добрив, як інструмент регулювання має не прозору процедуру отримання, через законодавчу невизначеність всіх необхідних супровідних документів, наприклад Акту санітарно-епідеміологічного обстеження об'єкта.

Крім цього, існує невідповідність назви основного документу паспортизації в Законі України «Про засоби захисту рослин» та Державними санітарними правилами «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», які затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1. Фактично один з головних документів для бізнесу, що бажає здійснювати зберігання ЗЗР, першочергово не має єдиної законодавчо закріпленої назви.

ДОВІДКОВО:

Умови облаштування складів та вимоги до зберігання ЗЗР в Україні встановлені ДБН В 2.2-7-98.

РЕГУЛЯТОРНІ КЕЙСИ

КЕЙС 1

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1) Санітарний паспорт на складські приміщення для зберігання та торгівлі засобами захисту рослин;
- 2) Санітарний паспорт на право одержання, зберігання і застосування пестицидів і мінеральних добрив;
- 3) Повідомлення агрономом по хімзахисту місцевої санепідемстанції і територіальної установи Мінекобезпеки про завезення пестицидів у господарство;
- 4) Обов'язкове страхування господарської діяльності у сфері зберігання та застосування пестицидів і агрохімікатів.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Забезпечення належних умов зберігання засобів захисту рослин з метою запобігання виникненню надзвичайних ситуацій.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1) Кількість надзвичайних ситуацій, що виникли внаслідок недотримання умов зберігання ЗЗР = 0;
- 2) Кількість постраждалих = 0.

Санітарний паспорт на складські приміщення для зберігання та торгівлі засобами захисту рослин

Санітарний паспорт на право одержання, зберігання і застосування пестицидів і мінеральних добрив

ПРОБЛЕМА: НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ ПРОЦЕДУРИ ПОГОДЖЕННЯ ІНСТРУМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ, НЕВІДПОВІДНІСТЬ ФОРМИ ДОКУМЕНТУ ВИМОГАМ ЗАКОНОДАВСТВА

Закон України «Про захист рослин» відносить до повноважень головного державного фітосанітарного інспектора України, головного державного фітосанітарного інспектора та державного фітосанітарного інспектора, зокрема, **погодження (засвідчення) санітарних паспортів на складські приміщення для зберігання та торгівлі засобами захисту рослин** у порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері захисту рослин (ч. 1 ст. 16).

Проте законодавчо визначена процедура погодження (засвідчення) санітарних паспортів на складські приміщення для зберігання та торгівлі засобами захисту рослин у порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері захисту рослин **відсутня**.

Водночас, на сьогодні чинними є Державні санітарні правила «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1 (Державні санітарні правила), котрі передбачають, що **зберігання пестицидів на складі допускається тільки після його погодження установами санепідслужби та охорони природи і отримання паспорта** (додаток № 4). Документ має назву **Санітарний паспорт на право одержання, зберігання і застосування пестицидів і мінеральних добрив**.

Така паспортизація здійснюється щорічно. Завезення пестицидів у витратні склади здійснюється централізовано. Про завезення пестицидів у господарства агроном по хімзахисту доводить до відома місцеву санепідстанцію і територіальну установу Мінекобезпеки (зараз — Мінекоенерго). При виявленні порушень санітарних правил паспорт вилучається і подальша експлуатація складу забороняється (п. 5.1.21.).

Державні санітарні правила встановлюють необхідність одержання паспорту згідно з додатком 4 лише у разі зберігання пестицидів (п. 5.1.21.), однак така норма не охоплює випадки зберігання інших засобів захисту рослин, поміж іншого, гербіцидів, інтексицидів.

Поряд з цим, згідно з Державними санітарними правилами, проходження оглядів відмічається в медичних книжках працюючих із пестицидами, а також в санітарних паспортах на право одержання і зберігання пестицидів та мінеральних добрив (п. 2.3.).

Однак, всупереч зазначеному вище положенню санітарний паспорт на право одержання, зберігання і застосування пестицидів і мінеральних добрив (форма встановлена додатком 4 до Державних санітарних правил), не містить спеціально відведеного місця для проставлення відміток щодо проходження медичних оглядів працюючих з пестицидами.

Крім цього, варто зазначити, що за роз'ясненнями територіальних органів Держпродспоживслужби, які розміщені на їх офіційних сайтах, для отримання Санітарного паспорту на право одержання, зберігання і застосування пестицидів і мінеральних добрив суб'єкту господарювання попередньо **необхідно отримати Акт санітарно-епідеміологічного обстеження об'єкта**. Однак, ані Ліцензійними умовами провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами (постанова Кабінету Міністрів України від 13.07.2016 № 446), ані державними санітарними правилами 8.8.1.2.001-98 **отримання такого документу не передбачено**. Форма Акту затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 11.07.2000 № 160 «Про затвердження форм облікової статистичної документації, що використовується в санітарно-епідеміологічних закладах», підстави для прийняття якого теж відсутні.

ВИСНОВКИ:

Законом України «Про захист рослин» передбачено повноваження Держпродспоживслужби погоджувати (засвідчувати) санітарні паспорти на складські приміщення для зберігання та торгівлі засобами захисту рослин у порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері захисту рослин.

Однак такий порядок на сьогодні відсутній, а органи Держпродспоживслужби натомість видають санітарний паспорт на право одержання, зберігання і застосування пестицидів і мінеральних добрив відповідно до Державних санітарних правил «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1.

Фактично, на сьогодні існує вимога погодження (засвідчення) санітарних паспортів на складські приміщення для зберігання та торгівлі засобами захисту рослин і вимога про погодження установами санепідслужби та охорони природи і отримання санітарного паспорта на право одержання, зберігання і застосування пестицидів і мінеральних добрив.

Для забезпечення ефективного правового регулювання необхідно уніфікувати норми, які стосуються видачі двох видів санітарного паспорту, передбачивши видачу одного документа та належним чином врегулювати процедуру його видачі, шляхом внесення змін до Закону України «Про захист рослин» та прийняття відповідного підзаконного нормативно-правового акту.

Повідомлення агрономом по хімізахисту місцевої санепідемстанції і територіальної установи Мінекобезпеки про завезення пестицидів у господарство

ПРОБЛЕМА: НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ ФОРМИ ТА СТРОКІВ ПОВІДОМЛЕННЯ АГРОНОМОМ ПО ХІМЗАХИСТУ МІСЦЕВОЇ САНЕПІДЕМСТАНЦІЇ І ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ УСТАНОВИ МІНЕКОБЕЗПЕКИ ПРО ЗАВЕЗЕННЯ ПЕСТИЦИДІВ У ГОСПОДАРСТВО

Державні санітарні правила «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1 (Державні санітарні правила), встановлюють вимогу про те, що про завезення пестицидів у господарства агроном по хімізахисту доводить до відома місцеву санепідемстанцію і територіальну установу Мінекобезпеки. При виявленні порушень санітарних правил паспорт складу вилучається і подальша експлуатація складу забороняється (п. 5.1.21.).

Однак, процедура доведення до відома місцевої санепідемстанції і територіальної установи Мінекобезпеки не деталізована, зокрема, щодо строку та форми такого повідомлення.

Відсутність вказаних вимог свідчать про приписи Державних санітарних правил сформульовані недостатньо однозначно (чітко), внаслідок чого суб'єктові господарювання складно прогнозувати власну поведінку (необхідність вчинення певних дій), що свідчить про недоліки нормопроекування.

ВИСНОВКИ:

Положення Державних санітарних правил щодо необхідності повідомлення агрономом по хімізахисту місцевої санепідемстанції і територіальної установи ЦОВв про завезення пестицидів у господарство є недостатньо деталізованими, без встановлення чітких строків та форми, у зв'язку з чим потребують приведення у відповідність.

Обов'язкове страхування господарської діяльності у сфері зберігання та застосування пестицидів і агрохімікатів

ПРОБЛЕМА: ВІДСУТНІЙ ЗАКОНОДАВЧО ВИЗНАЧЕНИЙ ПОРЯДОК ТА ПРАВИЛА СТРАХУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ЗБЕРІГАННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПЕСТИЦИДІВ І АГРОХІМІКАТІВ

Ст. 11 Закону України «Про пестициди і агрохімікати» передбачає, що господарська діяльність у сфері зберігання та застосування пестицидів і агрохімікатів підлягає **обов'язковому страхуванню, умови та порядок якого визначаються законодавством.**

Крім того, відповідно до п. 41 ст. 7 Закону України «Про страхування» до одного з видів обов'язкового страхування, що здійснюються в Україні віднесено страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яку може бути заподіяно довіллю або здоров'ю людей під час зберігання та застосування пестицидів і агрохімікатів. Однак, умови, порядок та правила обов'язкового страхування господарської діяльності у сфері зберігання та застосування пестицидів і агрохімікатів на сьогодні не затверджено.

ВИСНОВКИ:

Умови, порядок та правила обов'язкового страхування господарської діяльності у сфері зберігання та застосування пестицидів і агрохімікатів, відповідно до Законів України «Про пестициди та агрохімікати» та «Про страхування» на сьогодні не затверджено.

КЕЙС 2

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1 Допуск (посвідчення) на право роботи із пестицидами і агрохімікатами;
- 2 Посвідчення про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами;
- 3 Медична книжка з висновком медичної комісії про відсутність протипоказань за станом здоров'я;
- 4 Наряд на виконання робіт з пестицидами і агрохімікатами.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Недопущення до робіт із пестицидами і агрохімікатами осіб, що не мають спеціальних знань та мають протипоказання до таких робіт за станом здоров'я.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1 Кількість зафіксованих випадків виконання робіт із пестицидами і агрохімікатами без необхідних документів = 0;
- 2 Кількість зафіксованих випадків виконання робіт із пестицидами і агрохімікатами без повідомлення про їх застосування = 0.

Допуск (посвідчення) на право роботи із пестицидами і агрохімікатами

ПРОБЛЕМА: ЗАКОНОДАВЧА НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ ТЕРМІНУ ДІЇ ДОПУСКУ (ПОСВІДЧЕННЯ) НА ПРАВО РОБОТИ ІЗ ПЕСТИЦИДАМИ І АГРОХІМІКАТАМИ, ПЕРІОДИЧНОСТІ ЙОГО ОНОВЛЕННЯ

Закон України «Про пестициди і агрохімікати» покладає на осіб, діяльність яких пов'язана з транспортуванням, зберіганням, застосуванням пестицидів і агрохімікатів та торгівлею ними, **обов'язок мати допуск (посвідчення) на право роботи із зазначеними пестицидами і агрохімікатами** (далі — допуск). Порядок одержання такого допуску визначається Кабінетом Міністрів України (ч. 2 ст. 11).

Одночасно, питання необхідності отримання допуску регулюється і Законом України «Про захист рослин», згідно з яким **підприємства, установи, організації усіх форм власності та громадяни зобов'язані у сфері захисту рослин, поміж іншого, допускати до робіт, пов'язаних із транспортуванням, зберіганням, застосуванням засобів захисту рослин, їх торгівлею, лише осіб, які пройшли спеціальну підготовку та мають на те відповідне посвідчення і допуск**, що видаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, **щороку** (ч. 2 ст. 18).

ДОВІДКОВО:

Засоби захисту рослин - препарати, які вміщують одну або декілька діючих речовин і використовуються з метою захисту рослини або продукції рослинництва від шкідливих організмів та знищення небажаних рослин або окремих частин рослин (ст. 1 Закону України «Про захист рослин»).

Таким чином, до робіт, пов'язаних із транспортуванням, зберіганням, застосуванням засобів захисту рослин, їх торгівлею, допускається винятково особи, які пройшли відповідне навчання, однак, наразі чинним є лише Порядок одержання допуску

(посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 № 746 (Порядок № 746), незважаючи на те, що пестициди є лише одним з видів засобів захисту рослин, а отже повинен бути затверджений порядок щодо одержання допуску на відповідні види діяльності із засобами захисту рослин загалом, а не лише пестицидами і агрохімікатами.

Більше того, ні Закон України «Про пестициди і агрохімікати», ані Порядок № 746, не містять достатньо чітко сформульованих положень щодо періодичності повторення процедури проходження навчання, хоча й Порядок № 746 і містить норму про те, що навчання зазначених вище осіб проводиться інспекціями один раз на три роки (обов'язковість/необов'язковість проходження повторного навчання через кожні три роки не є очевидною). Водночас Закон України «Про захист рослин» передбачає щорічну повторюваність процедури отримання таких допусків (ст. 18).

Крім того, форма допуску (посвідчення) на право роботи із пестицидами і агрохімікатами (затверджена постановою № 746), передбачає його підписання начальником державної фітосанітарної інспекції, попри те, що такої інспекції наразі не існує. Таким чином форма допуску не узгоджується з існуючою нині системою органів державної влади.

ВИСНОВКИ:

Порядок одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 № 746 потребує внесення змін в частині удосконалення процедури одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, містить ряд неточностей та суперечностей щодо необхідності проходження повторного навчання, мінімального проміжку часу, який повинен бути дотриманий між первинним та наступним навчанням, а також формами відповідного допуску, котрий не узгоджується із чинним законодавством.

ПРОБЛЕМА: ЗАБОРОНА ЖІНКАМ ВИКОНУВАТИ РОБОТИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ПЕСТИЦИДАМИ І АГРОХІМІКАТАМИ

Закон України «Про пестициди та агрохімікати» встановлює, що для осіб, діяльність яких пов'язана з транспортуванням, зберіганням, застосуванням пестицидів і агрохімікатів та торгівлею ними, обов'язок мати допуск (посвідчення) на право роботи із зазначеними пестицидами і агрохімікатами (ч. 2 ст. 11).

Наведені положення Закону України «Про пестициди і агрохімікати» деталізовані у Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 № 746 (Порядок № 746), п. 2 якого передбачає, що до виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами не допускаються особи віком до **18** років, вагітні жінки, жінки, що годують дітей, особи, які мають протипоказання за станом здоров'я, а також особи, зазначені у переліку важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок, визначеному МОЗ.

Водночас, вказаний вище припис не враховує, що Перелік важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок, затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України

від 29.12.1993 № 256, наразі втратив чинність, крім глави 3 розділу I вказаного Переліку, зокрема, щодо наступних видів діяльності:

- ◆ виробництво цираму та пестицидів, що містять у собі ртуть і миш'як (робітники та змінні інженерно-технічні працівники, зайняті на технологічних стадіях);
- ◆ робітники, зайняті в процесах транспортування, навантаження, розвантаження, складання, приготування робочих форм пестицидів, а також технічним обслуговуванням і ремонтом технічних засобів, які використовуються при застосуванні пестицидів.

Таким чином, Порядок № 746 містить посилання на правовий акт, який втратив чинність, поміж іншого, щодо робіт пов'язаних із пестицидами і агрохімікатами, а відтак вказаний вище перелік нині не регулює діяльність жінок, котрі працюють із пестицидами і агрохімікатами.

Однак, внаслідок складності конструкцій правових норм бізнес змушений докладати додаткових зусиль для того щоб зробити висновок, чи заборонено використовувати працю жінок для роботи з пестицидами і агрохімікатами, а відтак законодавство в цьому аспекті не відповідає критерію «зрозумілості».

ВИСНОВКИ:

Порядок № 746 включає посилання на Перелік важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок, однак останній втратив чинність в аспекті заборони жінкам виконувати роботи, пов'язані з пестицидами і агрохімікатами. Проте такий висновок можна зробити лише після ретельного аналізу відповідних нормативно-правових актів, що не узгоджується із вимогою «зрозумілості». Для вирішення проблеми необхідним є внесення відповідних змін до Порядку № 746.

Посвідчення про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами

ПРОБЛЕМА: НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ ПОРЯДКУ ТА ВАРТОСТІ НАВЧАННЯ ДЛЯ ОТРИМАННЯ ПОСВІДЧЕННЯ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ З ПИТАНЬ БЕЗПЕЧНОГО ВИКОНАННЯ РОБОТИ З ПЕСТИЦИДАМИ І АГРОХІМІКАТАМИ

Для отримання Допуску (посвідчення) на право роботи із пестицидами і агрохімікатами необхідним документом є **Посвідчення про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами**. Посвідчення можна отримати за результатами навчання.

Навчання осіб, діяльність яких безпосередньо пов'язана з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, а також працівників підприємств, установ та організацій, фізичних осіб - підприємців, що організовують виконання такої роботи (далі — організатори роботи), **проводиться інспекціями (територіальними управліннями Держпродспоживслужби)** один раз на **три** роки за програмою, затвердженою Мінагрополітики (зараз — Мінекоенерго). Остання була затверджена в 1996 році.

Порядок проходження такої спеціальної підготовки на даний час не затверджено, що свідчить про незрозумілість умов доступу на ринок.

Пунктом 5 Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами передбачено, що плата за навчання спеціалістів спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері захисту рослин здійснюється

за рахунок коштів державного бюджету, а спеціалістів сільськогосподарських підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, фермерських господарств і тих, що працюють на підприємницьких засадах, — за рахунок коштів таких підприємств, установ, організацій і господарств або за рахунок власних коштів. Однак, розмір плати за навчання, що проводиться територіальними управліннями Держпродспоживслужби офіційно не закріплено, що створює непрозорі правила поведінки для бізнесу.

Крім того, форма посвідчення про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного проведення робіт з пестицидами і агрохімікатами (затверджена постановою № 746), передбачає його підписання начальником державної фітосанітарної інспекції, незважаючи на те, що такої інспекції нині не існує. Таким чином, форма посвідчення не узгоджується з чинним законодавством.

ВИСНОВКИ:

Посвідчення про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами потребує внесення змін до процедури його отримання в частині визначення періодичності та вартості навчання, необхідного для подальших робіт з пестицидами та агрохімікатами.

Медична книжка особи, яка працює з пестицидами і агрохімікатами

ПРОБЛЕМА: НЕОБГРУНТОВАНА ВИМОГА МЕДИЧНОЇ КНИЖКИ ОСОБИ, ЯКА ПРАЦЮЄ З ПЕСТИЦИДАМИ І АГРОХІМІКАТАМИ

Положення Закону України «Про пестициди і агрохімікати» деталізовані у Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 № 746 (постанова № 746), п. 2 якого передбачає, що до виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами не допускаються особи віком до **18** років, вагітні жінки, жінки, що годують дітей, особи, які мають протипоказання за станом здоров'я, а також особи, зазначені у переліку важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок, визначеному МОЗ.

Крім того, постанова № 746 визначає, що **підставою для видачі допуску є: посвідчення** про проходження спеціальної підготовки з питань безпечного виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами та **медична книжка** з висновком медичної комісії про відсутність протипоказань за станом здоров'я (п. 4), однак попри це, постанова покладає на осіб, діяльність яких пов'язана з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, обов'язок мати при собі під час виконання роботи допуск, медичну книжку і наряд на виконання такої роботи (п. 8).

Таким чином зазначені вище особи повинні мати при собі як допуск, так і документ, який є підставою для видачі допуску — медичну книжку.

Внаслідок цього виникає додаткове навантаження, адже жодної необхідності в наявності у особи «при собі» крім допуску також медичної книжки немає, оскільки у разі потреби, медична книжка може бути надана на відповідну вимогу.

ВИСНОВКИ:

Постанова Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 № 746 потребує внесення змін в частині виключення вимоги щодо наявності при виконанні робіт з пестицидами і агрохімікатами Медичної книжки особи, яка працює з пестицидами і агрохімікатами.

Наряд на виконання робіт з пестицидами і агрохімікатами

Інструмент регулювання немає законодавчих/процедурних проблем та є необхідним для організації робіт і їх контролю безпосередньо в підприємстві - організаторові робіт.

Відповідно до п. 7 Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.1995 № 746 організатори роботи видають працівникам підприємств, установ та організацій, що мають допуск, наряд на виконання роботи з пестицидами і агрохімікатами. Перед початком роботи проводиться інструктаж на робочих місцях щодо заходів забезпечення безпеки, запобігання забрудненню залишками пестицидів і агрохімікатів продукції, навколишнього природного середовища, а також щодо надання першої медичної допомоги у разі отруєння, виникнення аварії.

ВИСНОВКИ:

Інструмент регулювання немає законодавчих/процедурних проблем та є необхідним для організації робіт і їх контролю безпосередньо в підприємстві - організаторові робіт.

УТИЛІЗАЦІЯ, ЗНИЩЕННЯ ТА ЗНЕСКОДЖЕННЯ ПЕСТИЦИДІВ І АГРОХІМІКАТІВ

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ

Однією з базових проблем у сфері утилізації, знищення та знешкодження пестицидів та агрохімікатів в Україні є відсутність підприємств, котрі мають відповідну ліцензію і мають необхідні технології для здійснення утилізації ЗЗР. Подібною є ситуація і з тарою для ЗЗР.

Поряд із відсутністю можливості для утилізації пестицидів і агрохімікатів та відповідної тари на ринку ЗЗР склалася ситуація за якої фактично відсутня інформація про обіг таких засобів, внаслідок чого держава не володіє даними про обсяги ЗЗР, котрі вже підлягають утилізації або підлягатимуть в найближчий час. Прогнозування державної діяльності з утилізації фактично теж неможливе.

Не найкращим чином склалася ситуація щодо правового регулювання в частині утилізації ЗЗР, адже більшість підзаконних актів, котрими запроваджено відповідні інструменти регулювання у сфері утилізації, знищення та знешкодження пестицидів і агрохімікатів не містить достатньо деталізованих механізмів їх реалізації, внаслідок чого створюються штучні перепони для бізнесу в межах дотримання всіх процедур, що передбачені профільним законодавством (проведення експертиз, одержання погоджень, тощо). Більшість інструментів регулювання, що стосуються питань утилізації не містять детальних порядків їх реалізації, що ставить під сумнів правомірність знищення непридатних пестицидів, тари та упаковки від них, яка здійснюється на сьогодні суб'єктами господарювання.

Водночас, окремі правові акти, такі як Порядок вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних і заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354 є проявом застарілого законодавства, котре підлягає оновленню. Зазначений Порядок в момент його затвердження запроваджував важливі інструменти регулювання, проте наразі механізм його реалізації потребує удосконалення та приведення у відповідність до діючого законодавства.

Законодавством передбачена надмірна кількість документів, для здійснення діяльності із вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, наприклад:

- ◆ ліцензія на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами;
- ◆ позитивний висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи;
- ◆ дослідження контрольно-токсикологічних установ та закладів, що належать до сфери управління МОЗ, та відповідних лабораторій Держветфітослужби щодо встановлення пестицидів і агрохімікатів та тара від них непридатними або забороненими до використання;
- ◆ інвентаризація асортименту, обсягів пестицидів і агрохімікатів, які підлягають утилізації, знищенню та знешкодженню;
- ◆ лабораторна перевірка якості пестицидів і агрохімікатів із закінченим гарантійним терміном зберігання, а також із зміненним товарним виглядом та фізичними властивостями;
- ◆ позитивний висновок науково-технічної експертизи технологію утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених

до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, який потрібно узгодити з Агентством держмайна, МОЗ, МНС, Національною академією наук і затверджують її в Мінприроди;

◆ свідоцтво (сертифікат) на право проведення робіт з небезпечними речовинами

◆ договір підприємства, яке утворює відходи з підприємством, яке має відповідну ліцензію (за умови відсутності ліцензії у підприємства, яке утворює відходи).

РЕГУЛЯТОРНІ КЕЙСИ

КЕЙС 1

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1) Ліцензія на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами;
- 2) Дозвіл на здійснення операцій у сфері поводження з відходами;
- 3) Згода на розміщення на території села, селища, міста місць чи об'єктів для зберігання та захоронення відходів;
- 4) Рішення про визнання пестицидів і агрохімікатів та тари від них непридатними або забороненими до використання;
- 5) Узгодження технології утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Забезпечення максимально допустимого рівня безпеки для населення та довкілля під час здійснення господарської діяльності, пов'язаної з поводження з небезпечними відходами та під час знищення і знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів та агрохімікатів.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

Відсутність/зменшення кількості випадків виникнення надзвичайних ситуацій, аварій тощо, внаслідок вини суб'єктів, котрі одержали всі необхідні документи.

Ліцензія на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами

Інструмент регулювання не містить процедурних недоліків та є необхідним для здійснення господарської діяльності.

Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» відносить до видів діяльності, котрі підлягають ліцензуванню, поміж іншого, поводження з небезпечними відходами (п. 14 ст. 1).

Водночас, відповідно до Закону України «Про пестициди і агрохімікати» непридатні або заборонені до використання пестициди і агрохімікати, пакування від них підлягають вилученню, утилізації, знищенню та знешкодженню в порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України (ст. 15).

Такий порядок визначено постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354 (Порядок № 354), та встановлено, що вилучення, утилізація, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них здійснюються підприємствами, на яких вони виготовлені, а також іншими підприємствами, що мають ліцензію Мінприроди на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами, позитивний висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи, на договірних умовах (п. 3).

ДОВІДКОВО:

Небезпечні відходи — відходи, що мають такі фізичні, хімічні, біологічні чи інші небезпечні властивості, які створюють або можуть створити значну небезпеку для навколишнього природного середовища і здоров'я людини та які потребують спеціальних методів і засобів поводження з ними (ст. 1 Закону України «Про відходи»).

Відтак підприємства, на яких виготовлені відходи та інші підприємства, діяльність яких пов'язана із поводженням із небезпечними відходами (непридатні або заборонені до використання пестициди/агрохімікати), зобов'язані одержати ліцензію на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами.

Тобто, ліцензію на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами повинно одержати як підприємство котре такі відходи продукує, так і інше підприємство, яке має вказану ліцензію. У такому випадку відносини між такими підприємствами повинні регулюватися на договірній основі.

Отже, запровадження такого інструменту доступу до ринку як ліцензія на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами виправдане, адже беручи до уваги значну небезпеку для довкілля непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів, ліцензування такого виду діяльності є необхідним.

ВИСНОВКИ:

Інструмент регулювання не містить процедурних недоліків та є необхідним для здійснення господарської діяльності.

Дозвіл на здійснення операцій у сфері поводження з відходами

ПРОБЛЕМА: ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО ВІДХОДИ» ПЕРЕДБАЧЕНА НЕОБХІДНІСТЬ ОДЕРЖАННЯ ДОЗВОЛУ НА ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ, ЯКИЙ Є ДОКУМЕНТОМ ДОЗВІЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ, ОДНАК НАРАЗІ ВІДСУТНЯ ЗАТВЕРДЖЕНА ПРОЦЕДУРА ЙОГО ВИДАЧІ

Закон України «Про відходи» покладає на суб'єкта господарської діяльності у сфері поводження з відходами обов'язок, зокрема, мати дозвіл на здійснення операцій у сфері поводження з відходами, якщо їхня діяльність призводить до утворення відходів, для яких Пзув перевищує **1000** (п.п. с ч. 1 ст. 17).

В той же час, Закон України «Про відходи» забороняє провадити будь-яку господарську діяльність, пов'язану з утворенням відходів, **без одержання від місцевих органів виконавчої влади дозволу на здійснення операцій у сфері поводження з відходами** відповідно до вимог цього Закону.

Необхідно врахувати, що відповідно до Закону України «Про відходи», зберігання та видалення відходів здійснюються в місцях, визначених органами місцевого самоврядування з урахуванням вимог земельного та природоохоронного законодавства, за наявності дозволу на здійснення операцій у сфері поводження з відходами, в якому визначені види та кількість відходів, загальні технічні вимоги, заходи безпеки, відомості щодо утворення, призначення, методів оброблення відходів відповідно до встановлених умов їх зберігання (ч. 4 ст. 33).

Дозвіл на здійснення операцій у сфері поводження з відходами є документом дозвільного характеру, адже включений до Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, затвердженому Законом України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності».

Одночасно видача вказаного вище дозволу є адміністративною послугою в розумінні Закону України «Про адміністративні послуги».

Поряд з цим, Закон України «Про відходи» відносить затвердження порядку надання дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами до компетенції Кабінету Міністрів України (п. д ч. 1 ст. 18), а повноваженнями щодо видачі дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами терміном на **три** роки наділені місцеві державні адміністрації (п.п. к ч. 1 ст. 20).

Однак наразі Кабінет Міністрів України досі не затвердив порядку надання дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами.

У свою чергу на відсутність затвердженої процедури одержання дозволу на здійснення операцій у сфері поводження з відходами також звертається увага у інформаційному листі Державної регуляторної служби України від 09.08.2019 (реєстраційний індекс: 8029/0/10-18), де Державна регуляторна служба України до моменту законодавчого врегулювання проблеми, пропонує її вирішити шляхом реалізації принципу мовчазної згоди, оскільки відсутність регламентованої процедури видачі дозволу не звільняє від обов'язку його одержання.

ВИСНОВКИ:

Законодавством про відходи передбачена обов'язковість одержання дозволу на здійснення операцій у сфері поводження з відходами, попри те, що процедура видачі такого документа наразі не регламентована. Відсутність правового регулювання процедури видачі дозволу позбавляє бізнес можливості планувати необхідність вчинення певних дій для здійснення господарської діяльності та прогнозувати результати розгляду компетентним органом державної влади документів, необхідних для отримання відповідного дозволу, внаслідок відсутності визначеного переліку документів, котрі потрібно подати та строку розгляду таких документів. Враховуючи вищезазначене, потребує розроблення і прийняття Кабінетом Міністрів України порядок отримання такого інструменту регулювання.

Згода на розміщення на території села, селища, міста місць чи об'єктів для зберігання та захоронення відходів

ПРОБЛЕМА: ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ НЕ ВИЗНАЧЕНО

Закон України «Про відходи», розмежовуючи компетенцію у сфері поводження з відходами, уповноважує органи місцевого самоврядування на надання згоди на розміщення на території села, селища, міста місць чи об'єктів для зберігання та захоронення відходів, сфера екологічного впливу функціонування яких, згідно з діючими нормативами, включає відповідну адміністративно-територіальну одиницю (п.п. й ч. 1 ст. 21).

Наведене вище, відповідає вимогам Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», згідно з яким виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради вирішуються такі питання, як надання відповідно до законодавства **згоди на розміщення на території села, селища, міста нових об'єктів, у тому числі місць чи об'єктів для розміщення відходів, сфера екологічного впливу діяльності яких згідно з діючими нормативами включає відповідну територію** (п. 38 ч. 1 ст. 26).

Згода на розміщення на території села, селища, міста місць чи об'єктів для зберігання та захоронення відходів є важливим інструментом регулювання і забезпечує вирішальний вплив рішень органів місцевого самоврядування у вирішенні питань розміщення місць чи об'єктів для зберігання та захоронення відходів на відповідній території. Однак, попри позитивні аспекти зазначеного вище інструменту регулювання відсутність регламентованої процедури надання згоди робить можливими випадки необгрунтованої відмови у наданні дозволу.

ВИСНОВКИ:

- 1) Винятково органи місцевого самоврядування уповноважені приймати рішення, наслідком яких може бути завдання шкоди навколишньому природному середовищу та життю і здоров'ю людей на відповідній місцевості, а тому такий інструмент регулювання у повному обсязі узгоджується з правом територіальної громади вирішувати базові аспекти місцевого самоврядування.
- 2) Необхідно затвердити порядок надання згоди, в якому мають бути обумовлені ключові аспекти процедури (перелік необхідних документів, строки розгляду тощо).
- 3) Незважаючи на формальні вимоги лише представницький орган місцевої громади повинен приймати рішення про надання згоди, включаючи право відмовити у розміщенні відповідних місць без обґрунтування причин.

Рішення про визнання пестицидів і агрохімікатів та тари від них непридатними або забороненими до використання

ПРОБЛЕМА: НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ СУБ'ЄКТА, ЯКИЙ НАДІЛЯЄТЬСЯ ПОВНОВАЖЕННЯМИ ВИЗНАВАТИ ПЕСТИЦИДИ І АГРОХІМІКАТИ ТА ТАРУ ВІД НИХ НЕПРИДАТНИМИ АБО ЗАБОРОНЕНИМИ ДО ВИКОРИСТАННЯ

Постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354 (Порядок № 354) передбачено, що вилученню, утилізації, знищенню та знешкодженню підлягають непридатні або заборонені до використання пестициди і агрохімікати та тара від них, **які визнані такими на основі результатів дослідження контрольно-токсикологічних установ та закладів, що належать до сфери управління МОЗ, та відповідних лабораторій Держветфітослужби** (п. 1).

Таким чином, Порядком № 354 передбачено, що основою для прийняття рішення про визнання пестицидів і агрохімікатів та тари від них непридатними або забороненими до використання є результати вказаних вище досліджень, однак діючими нормативно-правовими актами не визначено, у якій формі повинно здійснюватися визнання пестицидів і агрохімікатів непридатними або забороненими до використання, а з огляду на Порядок № 354 та інші правові акти, до компетенції жодного суб'єкта (органу державної влади) не належить прийняття відповідних рішень.

ВИСНОВКИ:

Порядок № 354 містить припис щодо визнання пестицидів і агрохімікатів та тари від них непридатними або забороненими до використання на основі результатів дослідження контрольно-токсикологічних установ та закладів, що належать до сфери управління МОЗ, та відповідних лабораторій Держветфітослужби (наразі реорганізована), однак які саме із зазначених лабораторій повинні проводити дослідження не встановлено, як і не визначено до компетенції якого саме органу державної влади відноситься прийняття таких рішень.

Узгодження технології утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них

ПРОБЛЕМА: НЕ ВИЗНАЧЕНИЙ МЕХАНІЗМ УЗГОДЖЕННЯ/ ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ УТИЛІЗАЦІЇ, ЗНИЩЕННЯ ТА ЗНЕСКОДЖЕННЯ НЕПРИДАТНИХ АБО ЗАБОРОНЕНИХ ДО ВИКОРИСТАННЯ ПЕСТИЦИДІВ І АГРОХІМІКАТІВ ТА ТАРИ ВІД НИХ

Постанова Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354 (Порядок № 354), покладає на підприємства обов'язок узгодити технологію утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них з Агентством держмайна, МОЗ, МНС, Національною академією наук і затверджують її в Мінприроди (зараз — Мінекоенерго) (п. 3).

Однак положення МОЗ не відносить до компетенції такого ЦОВВ узгодження відповідної технології, а положення про Мінекоенерго не наділяє відповідне міністерство повноваженнями затверджувати вказану технологію.

Більше того, кількість суб'єктів з якими необхідно узгодити технологію є надмірною, а Агентство держмайна та Національна академія наук є необгрунтованими.

Також, не встановлено форма подання документів для узгодження, порядок та строки прийняття відповідного рішення.

ВИСНОВКИ:

Незважаючи на наявність припису встановленого Порядком № 354 щодо необхідності узгодження та затвердження технології утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, положення про МОЗ та положення про Мінприроди не відносять до компетенції зазначених міністерств узгодження (затвердження) вказаної технології, а процедура такого узгодження (затвердження) де-факто нерегульована.

КЕЙС 2

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1 Позитивний висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи;
- 2 Договір на утилізацію, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них;
- 3 Позитивний висновок науково-технічної експертизи;
- 4 Інвентаризація асортименту, обсягів пестицидів і агрохімікатів, які підлягають утилізації, знищенню та знешкодженню;
- 5 Результати лабораторної перевірки якості пестицидів і агрохімікатів.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Запобігання виникненню ситуацій, які можуть призвести до завдання шкоди населенню та довкіллю шляхом надання компетентними державними органами висновків щодо можливості розміщення відповідних об'єктів з урахуванням ризиків настання негативних наслідків.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

Відсутність/зменшення кількості випадків виникнення надзвичайних ситуацій, аварій тощо, внаслідок діяльності бізнесу, який одержав у встановленому порядку необхідні висновки та інші документи.

Позитивний висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи

ПРОБЛЕМА: НЕУЗГОДЖЕНІСТЬ ТИМЧАСОВОГО ПОРЯДКУ ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ САНІТАРНО-ГІГІЄНИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ З ІСНУЮЧОЮ СИСТЕМОЮ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В ЧАСТИНІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ, УСТАНОВ І ЗАКЛАДІВ ДЕРЖАВНОЇ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ, ЯКА НАРАЗІ РЕОРГАНІЗОВАНА

З огляду на Порядок вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354 (Порядок № 354), вилучення, утилізація, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них здійснюється підприємствами-виробниками, іншими підприємствами, які мають ліцензію Міністерства екології та природних ресурсів на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами, позитивний висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи.

ДОВІДКОВО:

Висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи — документ встановленої форми, що засвідчує відповідність (невідповідність) об'єкта державної санітарно-епідеміологічної експертизи медичним вимогам безпеки для здоров'я і життя людини, затверджується відповідним головним державним санітарним лікарем і є обов'язковим для виконання власником об'єкта експертизи (п. 1 Тимчасового порядку проведення державної санітарно-гігієнічної експертизи, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 09.10.2000 № 247).

Положеннями Тимчасового порядку проведення державної санітарно-гігієнічної експертизи, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 09.10.2000 № 247 передбачено, що здійснення експертизи покладається на органи, установи і заклади державної санітарно-епідеміологічної служби, незважаючи на те, що остання на даний час реорганізована.

ДОВІДКОВО:

Об'єкт державної санітарно-епідеміологічної експертизи — будь-яка діяльність, технологія, продукція та сировина, проекти будівництва, проекти нормативних документів, реалізація (функціонування, використання) яких може шкідливо вплинути на здоров'я людини, а також діючі об'єкти та чинні нормативні документи у випадках, коли їх шкідливий вплив встановлено в процесі функціонування (використання), а також у разі закінчення встановленого терміну дії висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи (п. 1 Тимчасового порядку проведення державної санітарно-гігієнічної експертизи, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 09.10.2000 № 247).

ВИСНОВКИ:

Одержання висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи є важливим інструментом регулювання, позаяк останній засвідчує відповідність (невідповідність) об'єкта державної санітарно-епідеміологічної експертизи медичним вимогам безпеки для здоров'я і життя людини, однак чинні нормативно-правові акти у сфері здійснення експертизи не приведені у відповідність до повноважень існуючої системи органів виконавчої влади в аспекті реорганізації державної санітарно-епідеміологічної служби, адже остання наразі не здійснює такі функції. Таке правове регулювання негативно впливає на розуміння бізнесом порядку ведення здійснення відповідного виду діяльності загалом та одержання висновку експертизи зокрема, через що Порядок № 354 потребує внесення змін та приведення у відповідність до діючого законодавства.

Позитивний висновок науково-технічної експертизи

Порядок № 354 передбачає необхідність одержання позитивного висновку науково-технічної експертизи технології утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них (висновок) (п. 3).

Незважаючи на відсутність у Порядку № 354 положень, які детально регламентують процес одержання висновку, питання пов'язані з його отриманням врегульовані Законом України «Про наукову і науково-технічну експертизу».

ДОВІДКОВО:

Наукова і науково-технічна експертиза - це діяльність, метою якої є дослідження, перевірка, аналіз та оцінка науково-технічного рівня об'єктів експертизи і підготовка обґрунтованих висновків для прийняття рішень щодо таких об'єктів (ст. 1 Закону).

Закон визначає коло суб'єктів, які можуть бути замовниками експертизи, проводити експертизу, бути експертами, а також визначає, що відноситься до об'єктів експертизи, якими поміж іншого, можуть бути проекти, програми, пропозиції різного рівня, щодо яких необхідно провести науково обґрунтований аналіз і дати висновок про доцільність їх прийняття, впровадження, подальшого використання тощо.

ВИСНОВКИ:

З урахуванням наведеного вище висновку науково-технічної експертизи є потрібним (виправданим) інструментом для запровадження технології утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них.

Договір на утилізацію, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них

ПРОБЛЕМА: ВІДСУТНІСТЬ ЗАКОНОДАВЧИХ ВИМОГ ДО ПОРЯДКУ ЗБЕРІГАННЯ (НАКОПИЧЕННЯ) НЕПРИДАТНИХ АБО ЗАБОРОНЕНИХ ДО ВИКОРИСТАННЯ ПЕСТИЦИДІВ І АГРОХІМІКАТІВ ТА ТАРИ ВІД НИХ У СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ, КОТРИЙ НЕ МАЄ ЛІЦЕНЗІЇ НА ПРОВАДЖЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ПОВОДЖЕННЯ З НЕБЕЗПЕЧНИМИ ВІДХОДАМИ (ЛІЦЕНЗІЯ), ОДНАК ЗБЕРІГАЄ ВІДХОДИ ПРОТЯГОМ РОКУ ДЛЯ ЇХ ПЕРЕДАЧІ ПІДПРИЄМСТВУ, КОТРЕ ОДЕРЖАЛО ЛІЦЕНЗІЮ

Закон України «Про відходи» передбачає, що суб'єкт господарської діяльності, у власності або у користуванні якого є хоча б один об'єкт поводження з небезпечними відходами, зобов'язаний, зокрема, мати ліцензію на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами, в той час, як не підлягає ліцензуванню зберігання (накопичення) суб'єктом господарювання утворених ним небезпечних відходів, якщо протягом року з дня утворення небезпечні відходи передаються суб'єктам господарювання, що мають ліцензію на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами (ч. 3 ст. 34).

ДОВІДКОВО:

Поводження з відходами — дії, спрямовані на запобігання утворенню відходів, їх збирання, перевезення, сортування, зберігання, оброблення, перероблення, утилізацію, видалення, знешкодження і захоронення, включаючи контроль за цими операціями та нагляд за місцями видалення (ст. 1 Закону України «Про відходи»).

Наведені вище положення Закону України «Про відходи» відповідають Порядку № 354, згідно з яким утилізація, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них здійснюються підприємствами, на яких вони виготовлені, а також іншими підприємствами, що мають ліцензію Мінприроди (зараз — Мінекоенерго) на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами.

Отже, підприємство, котре виробляє відповідні відходи (непридатні або заборонені до використання пестициди/агрохімікати), може не отримувати ліцензію на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами (ліцензія), у разі укладення договору з підприємством, яке має ліцензію.

Проте, у такому разі залишається нерегламентованим порядок зберігання непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них протягом року з дня утворення небезпечних відходів та до моменту передачі суб'єктам господарювання, що одержали ліцензію.

Де-факто виникає ситуація за якої непридатні або заборонені до використання пестициди і агрохімікати та тара від них протягом року може зберігатися у виробника таких відходів, який самостійно визначає місце де, вони можуть зберігатися, незважаючи на безпеку таких відходів для довкілля та оточуючих людей.

Варто зазначити, що вимоги стосуються лише суб'єктів господарювання та не розповсюджуються на фізичних осіб. Також, залишається невизначеним питання проведення перевірок умов зберігання непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них у суб'єктів, які не мають відповідної ліцензії та зберігають їх протягом **одного** року.

ВИСНОВКИ:

Неврегульованість порядку зберігання (накопичення) непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів у підприємства, яке не має ліцензії, проте зберігає відходи протягом року для їх передачі підприємству, котре одержало ліцензію, може призвести до завдання шкоди навколишньому природному середовищу та/або життю і здоров'ю населення, внаслідок недотримання умов для зберігання (накопичення) небезпечних відходів. Зазначена невизначеність потребує врегулювання, шляхом внесення змін в Порядок № 354.

Інвентаризація асортименту, обсягів пестицидів і агрохімікатів, які підлягають утилізації, знищенню та знешкодженню.

Результати лабораторної перевірки якості пестицидів і агрохімікатів

ПРОБЛЕМА: НЕВРЕГУЛЬОВАНІСТЬ ПОРЯДКУ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ АСОРТИМЕНТУ, ОБСЯГІВ ПЕСТИЦИДІВ І АГРОХІМІКАТІВ, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ УТИЛІЗАЦІЇ, ЗНИЩЕННЮ ТА ЗНЕШКОДЖЕННЮ ТА ЛАБОРАТОРНОЇ ПЕРЕВІРКИ ЯКОСТІ ПЕСТИЦИДІВ І АГРОХІМІКАТІВ

Порядок № 354, визначає **інвентаризацію та обов'язкову лабораторну перевірку якості пестицидів і агрохімікатів** із закінченим гарантійним терміном зберігання, а також із зміненим товарним виглядом та фізичними властивостями основою для визначення асортименту, обсягів пестицидів і агрохімікатів, які підлягають утилізації, знищенню та знешкодженню (п. 2).

ДОВІДКОВО:

Інвентаризація відходів — комплекс разових організаційно-технічних заходів з виявлення, ідентифікації, опису і реєстрації відходів, обліку обсягів їх утворення, утилізації та видалення, а також виявлення і обстеження місць утворення відходів і об'єктів поводження з ними (п. 2 Порядку ведення державного обліку та паспортизації відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.11.1999 № 2034).

Водночас, Порядком ведення державного обліку та паспортизації відходів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 01.11.1999 № 2034 встановлено, що інвентаризація відходів проводиться на загальних методологічних засадах відповідно до законодавства.

Поряд з цим, Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879, визначає порядок проведення інвентаризації активів і зобов'язань та оформлення її результатів, проте не передбачає жодних особливостей інвентаризації відходів загалом та пестицидів і агрохімікатів зокрема.

В той же час, норми Порядку № 354 щодо лабораторної перевірки якості пестицидів і агрохімікатів із закінченим гарантійним терміном зберігання, а також із зміненим товарним виглядом та фізичними властивостями, містять лише загальний опис відповідної процедури, однак не визначають ні документа який повинен бути одержаний за результатами проведення лабораторної перевірки, ані строку проведення, чи інших аспектів перевірки.

ВИСНОВКИ:

Попри фактичну нерегламентованість процедури проведення інвентаризації та лабораторної перевірки якості пестицидів і агрохімікатів Порядком № 354, наявність загальних норм щодо проведення інвентаризації в інших нормативно-правових актах, процедура проведення інвентаризації та лабораторна перевірка якості пестицидів і агрохімікатів неврегульована, внаслідок чого бізнес позбавлений певності під час здійснення комерційної діяльності, оскільки обов'язки суб'єкта господарювання мають бути сформульованими достатньо чітко і не повинні викликати жодних сумнівів щодо порядку та необхідності вчинення певних дій.

КЕЙС 3

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1 Декларація про відходи;
- 2 Свідоцтво (сертифікат) на право проведення робіт з небезпечними речовинами;
- 3 Паспорт відходів;
- 4 Паспорт місця видалення відходів;
- 5 Реєстрова карта об'єкта утворення, оброблення та утилізації відходів.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Посилення контролю за екологічним станом місць видалення відходів, оцінки їх впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я людини.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Посилення контролю за екологічним станом місць видалення відходів, оцінки їх впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я людини.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

Відсутність/зменшення кількості випадків виникнення надзвичайних ситуацій, аварій тощо, внаслідок діяльності бізнесу, який одержав у встановленому порядку необхідні висновки та інші документи.

Декларація про відходи

Закон України «Про відходи» відносить до зобов'язань суб'єкта господарської діяльності у сфері поводження з відходами, діяльність якого призводить виключно до утворення відходів, для яких Пзув від **50 до 1000, щороку подавати декларацію про відходи за формою та у порядку, встановленими Кабінетом Міністрів України** (ч. 2 ст. 17), що відповідає повноваженням Кабінету Міністрів України щодо затвердження форми декларації про відходи та порядку її подання (п. р ч. 1 ст. 18).

На виконання наведених приписів Кабінет Міністрів України постановою від 18.02.2019 № 118 затвердив Порядок подання декларації про відходи та форму декларації про відходи.

ВИСНОВКИ:

Інструмент регулювання дозволяє акумулювати відомості про утворення суб'єктом господарювання відходів та їх обсяги за заявницьким принципом, а відтак декларація про відходи є необхідною та зручною для бізнесу формою надання потрібної інформації.

Свідоцтво (сертифікат) на право проведення робіт з небезпечними речовинами

ПРОБЛЕМА: НОРМАТИВНО-ПРАВОВА НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ ІНСТРУМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ

Законом України «Про відходи» (ч. 5 ст. 34) до поводження з небезпечними відходами допускаються особи, які мають професійну підготовку, підтверджену **свідоцтвом (сертифікатом) на право роботи з небезпечними речовинами**, та не мають медичних протипоказань. Допуск працівників до роботи забезпечується відповідною посадовою особою підприємства, установи, організації.

Ідентичні вимоги передбачені і постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.1996 № 354 «Про затвердження Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них».

Підзаконні нормативно правові акти не містять порядку отримання такого інструменту регулювання — **свідоцтва (сертифікату) на право роботи з небезпечними речовинами**, натомість законодавством України передбачено такий інструмент регулювання, як дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки, що є документом дозвільного характеру та видається в рамках надання адміністративних послуг органами Держпраці. Для отримання дозволу суб'єкт господарювання попередньо подає Висновок експертизи стану охорони праці та безпеки промислового виробництва суб'єкта господарювання під час виконання робіт підвищеної небезпеки.

Крім того, питання робіт з пестицидами регулюється допуском (посвідченням), що охоплює і питання виконання небезпечних робіт із ЗЗР.

Одночасно, Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами (постанова КМУ від 13.07.2016 № 446), передбачає що ліцензіат зобов'язаний забезпечити допуск до поводження з небезпечними відходами тільки тих осіб, **які пройшли професійну підготовку щодо поводження з небезпечними речовинами, у порядку, визначеному законодавством**. Працівники, крім завдань, обов'язків та знань, які передбачено відповідними кваліфікаційними характеристиками, повинні знати, виконувати та дотримуватися правил і норм охорони праці, санітарно-гігієнічних вимог та протипожежного захисту, виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку, відповідні підготовчі та завершальні роботи на початку і в кінці робочого дня (зміни). Тобто, особа що працює з небезпечними речовинами має пройти професійну підготовку щодо поводження з небезпечними речовинами, у порядку, визначеному законодавством, однак яким чином здійснюється проходження підготовки та хто саме видає кінцевий документ свідоцтво (сертифікат) законодавством не визначено.

ВИСНОВКИ:

Інструмент регулювання «Свідоцтво (сертифікат) на право проведення робіт з небезпечними речовинами» є процедурно не визначеним, через що створює значний нормативний бар'єр для бізнесу під час отримання всіх необхідних дозвільних документів для робіт підвищеної небезпеки.

Паспорт відходів

Законом України «Про відходи» передбачено, що **на кожне місце чи об'єкт зберігання або видалення відходів складається спеціальний паспорт**, в якому зазначаються найменування та код відходів (згідно з державним класифікатором відходів), їх кількісний та якісний склад, походження, а також технічні характеристики місць чи об'єктів зберігання чи видалення і відомості про методи контролю та безпечної експлуатації цих місць чи об'єктів (ч. 2 ст. 33).

В той же час Закон України «Про відходи» передбачає, що державному обліку та паспортизації підлягають в обов'язковому порядку всі відходи, що утворюються на території України і на які поширюється дія цього Закону, а державний облік та паспортизація відходів здійснюються у порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України (ст. 26).

Відповідно до зазначеного вище положення, постановою Кабінету Міністрів України від 01.11.1999 № 2034 затверджено Порядок ведення державного обліку та паспортизації відходів (Порядок № 2034).

ДОВІДКОВО:

Паспортизація відходів — процес послідовного збирання, узагальнення та зберігання відомостей про кожний конкретний вид відходів, їх походження, технічні, фізико-хімічні, технологічні, екологічні, санітарні, економічні та інші показники, методи їх вимірювання і контролю, а також про технології їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення (п. 2 Порядку № 2034).

Водночас, з огляду на Порядок № 2034, **паспортизація відходів передбачає складання і ведення паспортів відходів, паспортів місць видалення відходів, реєстрових карт об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів** відповідно до державного класифікатора ДК 005-96 «Класифікатор відходів» та номенклатури відходів (п. 9).

ВИСНОВКИ:

Інструмент регулювання дає можливість зібрати та класифікувати інформацію про кількісний та якісний склад, походження, а також інші відомості щодо відходів, а отже є необхідним для відповідної сфери діяльності та водночас не є обтяжливим для бізнесу.

Паспорт місця видалення відходів

ПРОБЛЕМА: НЕДОСКОНАЛІСТЬ ПРОЦЕДУРИ ПОГОДЖЕННЯ ІНСТРУМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ

За змістом Порядку № 2034, паспортизація відходів ведеться підприємствами з метою їх вичерпної ідентифікації та визначення оптимальних шляхів поводження з ними.

Паспортизація відходів передбачає складання і ведення паспортів відходів, паспортів місць видалення відходів, реєстрових карт об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів відповідно до державного класифікатора ДК 005-96 «Класифікатор відходів» та номенклатури відходів (п. 9).

ДОВІДКОВО:

Видалення відходів — здійснення операцій з відходами, що не призводять до їх утилізації (ст. 1 Закону України «Про відходи»).

В Порядку ведення реєстру місць видалення відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.08.1998 № 1216 (Порядок № 1216) зазначено, що на кожне місце видалення відходів (МВВ) складається спеціальний паспорт, у

якому зазначається найменування і код відходів, їх кількісний та якісний склад, походження, а також технічні характеристики і відомості про методи контролю та безпечної експлуатації. Спеціальний паспорт складається власником МВВ відповідно до Інструкції про зміст і складання паспорта місць видалення відходів.

ДОВІДКОВО:

Місця видалення відходів (далі МВВ) — спеціально відведені місця чи об'єкти (полігони, комплекси, котловани, споруди, ділянки надр тощо), на використання яких для видалення відходів отримано дозвіл від спеціально уповноважених органів у сфері поводження з відходами (п. 3 Порядку № 1216).

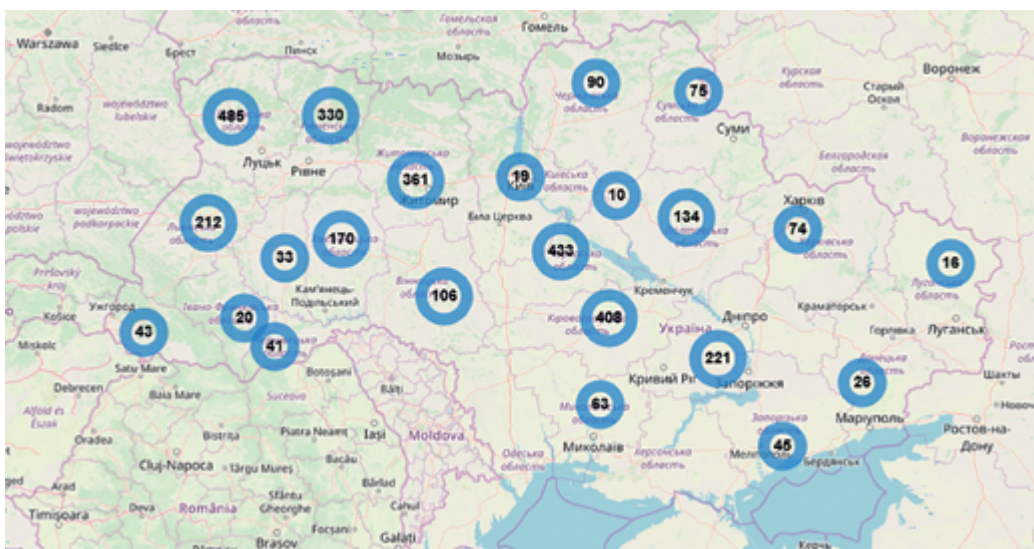
Поряд з цим, Порядок № 1216 покладає на власників МВВ у визначений термін надсилати проекти паспортів на погодження до територіальних органів Держсанепідслужби (п. 13).

Незважаючи на це Положення про Держпродспоживслужбу (правонаступник Держсанепідслужби) не наділяє останню повноваженнями щодо погодження паспортів (проектів паспортів), не мають відповідних повноважень відповідні територіальні підрозділи Держпродспоживслужби з огляду на положення про такі підрозділи. В свою чергу Інструкція про зміст і складання паспорта місць видалення відходів містить положення щодо надсилання органами місцевої влади таких паспортів до Мінприроди (зараз — Мінекоенерго).

Крім того, Порядок № 1216 передбачає, що після погодження проектів паспортів власники МВВ передають їх на затвердження Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським держадміністраціям (п. 14), яка може прийняти рішення про відхилення паспорту з обґрунтуванням причин, однак такі підстави Порядком № 1216 не визначені.

Додатково, не однаковими є вимоги щодо форми паспорту. Так, наприклад, Інструкцією про зміст і складання паспорта місць видалення відходів передбачено термін, протягом якого органи місцевої влади направляють електронні паспорти до Мінекоенерго, однак такої ж вимоги щодо паперових носіїв в нормативно-правових актах не встановлено.

Реєстр місць видалення відходів, відповідно до Інструкції про зміст і складання паспорта місць видалення відходів, ведеться місцевими державними адміністраціями. Форма Реєстру уніфікована, однак розміщується у вигляді таблиць на окремих сайтах органів. Однак, Мінекоенерго, з метою оптимізації використання інформації, щодо паспортів запустив інтерактивну карту <https://ecomapa.gov.ua/?layer=mvv>, де в онлайн режимі можна ознайомитись із зафіксованими місцями видалення відходів.

ВИСНОВКИ:

Паспорт місця видалення відходів, як інструмент регулювання має високі корупційні ризики через невизначеність в процедурі його погодження з органами місцевої влади та підстав відмови в погодженні останніх. Також незрозумілими є правонаступники Держсанепідслужби, на яких покладаються повноваження щодо погодження паспортів місця видалення відходів. Враховуючи вищезазначене Порядок ведення реєстру місць видалення відходів, Інструкція про зміст і складання паспорта місць видалення відходів потребують приведення у відповідність з метою встановлення чіткої процедури отримання інструменту регулювання.

Реєстрова карта об'єкта утворення, оброблення та утилізації відходів

ПРОБЛЕМА: НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ ПРОЦЕДУРИ ОТРИМАННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ІНСТРУМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ

З метою забезпечення збирання, оброблення, збереження та аналізу інформації про об'єкти утворення, оброблення та утилізації відходів ведеться їх **реєстр, в якому визначаються номенклатура, обсяги утворення, кількісні та якісні характеристики відходів, інформація про поводження з ними та заходи щодо зменшення обсягів утворення відходів і рівня їх небезпеки** (ст. 27 Закону України «Про відходи»).

Відповідно до Порядку ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 31.08.1998 № 1360, **Реєстр складається і ведеться на підставі реєстрових карт (об'єктів утворення відходів (далі — ОУВ) та (об'єкти оброблення та утилізації відходів (далі — ООУВ),** що містять звітні дані щодо виробників відходів, об'єктів утилізації та оброблення відходів, а також відомостей, поданих спеціально уповноваженими органами виконавчої влади у сфері поводження з відходами.

Інструкція щодо складання реєстрових карт об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів, затверджена наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 17.02.1999 № 41, передбачає, що реєстрова карта складається за матеріалами інвентаризації ОУВ чи ООУВ на підставі всього комплексу наявної інформації, включаючи матеріали виробничої паспортизації відходів, дані прибутково-видаткових документів, дані спеціальних робіт, відомості спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері поводження з відходами.

Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації визначають перелік ОУВ та ООУВ, що підлягають реєстрації, та надсилають їх власникам повідомлення про необхідність складання реєстрових карт і строк їх реєстрації та про необхідність подання відповідних форм звітності (п. 10 Порядку № 1360). **Законодавством не встановлені строки та підстави, з настанням яких органи місцевої влади приймають рішення та повідомляють про нього власникам ОУВ та ООУВ.**

Власники ОУВ та ООУВ, що підлягають включенню до реєстру, або за їх дорученням організації, що мають відповідну ліцензію, заповнюють реєстрові карти і подають їх за погодженням з територіальними органами Держсанепідслужби на затвердження Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським держадміністраціям. У разі незатвердження реєстрової карти на адресу власника ОУВ та ООУВ надсилається лист із зазначенням причини незатвердження і встановленням терміну її повторного подання (п. 11 Порядку № 1360). **Вичерпний перелік причин з підставами для відмови в затвердженні реєстрових карт в законодавстві відсутній,**

що створює надмірну дискрецію в прийнятті рішень для органів виконавчої влади.

За даними реєстрів формуються державний та регіональні інформаційні банки даних. Формування державного банку даних покладається на Мінприроди (зараз — Мінекоенерго). Формування регіональних банків даних здійснюється Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями (п. 17 Порядку № 1360). **Зазначена норма законодавства не виконується, адже реєстри на загальнодержавному рівні не ведуться, а на регіональному ведуться окремо та не є уніфікованими.**

Крім цього, п. 2 Інструкції щодо складання реєстрових карт об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів, всупереч вимогам Порядку №1360, передбачено проставлення на карті погоджувальної відмітки органу Міністерства охорони здоров'я на місці.

ВИСНОВКИ:

Інструмент регулювання має високі корупційні ризики, адже є в значній мірі процедурно не врегульованим. Так, потребують нормативно-правового закріплення підстави та строки відмови в затвердженні реєстрових карток в Порядку № 1360. Крім цього, відсутній державний та регіональні банки даних, що мають формуватись на підставі інформації реєстрових карт. Також потребує врегулювання вимога погодження карти з органами Міністерства охорони здоров'я на місці, що не передбачено ані Законом України «Про відходи», ані Порядком ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України 31.08.1998 № 1360.

ТРАНСПОРТУВАННЯ

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ

Невідповідність низки нормативно-правових актів, котрі регулюють перевезення засобів захисту рослин критеріям «доступності», «передбачуваності» та «зрозумілості», яким згідно з усталеною практикою Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) повинен відповідати закон.

У своїх рішеннях ЄСПЛ звертає увагу на необхідність відповідності закону певним якісним вимогам, до яких перш за все належать критерії «**доступності**», «**передбачуваності**» та «**зрозумілості**». У відповідних рішеннях ЄСПЛ наголошував на тому, що:

- ◆ громадянин повинен мати змогу отримати адекватну інформацію про обставини застосування правових норм у конкретному випадку;
- ◆ норма не може розглядатися як «закон», якщо вона не сформульована з достатньою чіткістю, щоб громадянин міг регулювати свою поведінку;
- ◆ громадянин повинен мати можливість — у разі необхідності за належної правової допомоги — передбачити, наскільки це розумно за конкретних обставин, наслідки, до яких може призвести певна дія;
- ◆ у внутрішньому праві повинні існувати загороджувальні заходи від довільного втручання влади в здійснення громадянами своїх прав (Джерело: відповідні елементи практики ЄСПЛ наведені, поміж іншого, у рішенні Верховного Суду у справі № 520/3939/19 від 02.09.2019).

Серед вимог до закону на необхідності дотримання яких акцентує увагу ЄСПЛ є критерій «доступності». Однак, всупереч наведеній вимозі **в базі даних «Законодавство України» (<https://zakon.rada.gov.ua>) немає доступу до невід'ємних частин окремих правових актів, зокрема, до додатків до Європейської Угоди про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ).**

Ускладнена можливість ознайомлення з додатками до ДОПНВ має наслідком порушення вимоги «доступності» закону, яка полягає в наступному.

Нормативно-правові акти, котрі регулюють сферу перевезення небезпечних вантажів в Україні, визначають перелік документів, наявність яких є обов'язковою під час перевезення небезпечних вантажів.

Одним із ключових підзаконних актів у сфері перевезення небезпечних вантажів є Правила дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджені наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656 (далі — Правила дорожнього перевезення небезпечних вантажів), підставою для затвердження яких є Закон України «Про приєднання України до Європейської угоди про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ)».

З урахуванням наведеного вище, до інструментів регулювання, необхідність використання (наявності) котрих повністю або частково можлива лише шляхом ознайомлення з додатками до ДОПНВ, належать:

- ◆ ДОПНВ-свідоцтво про підготовку водіїв транспортних засобів, що перевозять небезпечні вантажі;
- ◆ Документ, виданий компетентним органом, із зазначенням умов перевезення, якщо це вимагається відповідно до підпунктів «с» або «d» підрозділу 5.4.1.2.1 або підрозділу 5.4.1.2.3.3 додатка А до ДОПНВ;

транспортний документ, передбачений розділом 5.4.1 додатка А до ДОПНВ.

Ознайомитися з текстом додатків до ДОПНВ можна на сайті Європейської економічної комісії ООН (United Nations Economic Commission for Europe (UNECE)), однак текст додатків українською мовою на цьому сайті не наведений.

Також ускладненим є доступ до деяких інших правових актів, поміж іншого, певних ДСТУ, текст яких відсутній у вільному доступі, а ознайомитися з ним можна за окрему плату, попри те, що такі ДСТУ в багатьох випадках є основними документами, які регулюють питання одержання документів, необхідних суб'єктам господарювання.

Не менш важливими аспектами якості закону є вимоги «передбачуваності» та «зрозумілості».

Всупереч визначеним критеріям численні приписи законодавства, яке регламентує перевезення небезпечних вантажів, сформульовані недостатньо чітко (незрозуміло) внаслідок чого останні є непередбачуваними у своєму застосуванні, про що у своїх рішеннях неодноразово вказував ЄСПЛ, зокрема у справі «Солдатенко проти України» (заява № 2440/07).

Поряд з цим, згідно з Законом України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», суди застосовують при розгляді справ Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод та практику ЄСПЛ як джерело права (ст. 17).

РЕГУЛЯТОРНІ КЕЙСИ

КЕЙС 1

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1) Ліцензія на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами;
- 2) Ліцензія на провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів річковим, морським, автомобільним, залізничним та повітряним транспортом, міжнародні перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Забезпечення загальних вимог до перевезення небезпечних вантажів задля запобігання завданню шкоди населенню та навколишньому природному середовищу.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

Відсутність або зменшення кількості випадків порушення правил перевезення небезпечних вантажів (ЗЗР), що пов'язані із завданням шкоди людям та довкіллю.

Ліцензія на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами

Ліцензія на провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів річковим, морським, автомобільним, залізничним та повітряним транспортом, міжнародні перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом (далі — ліцензія на перевезення небезпечних відходів)

ПРОБЛЕМА: НЕДОСКОНАЛІСТЬ ПРОЦЕДУР ВИДАЧІ ІНСТРУМЕНТІВ РЕГУЛЮВАННЯ, ПОРУШЕННЯ ЛІЦЕНЗІЙНИХ ВИМОГ

Поводження з небезпечними відходами належить до переліку видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, відповідно до п. 14, ст. 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності».

Зокрема, в ст. 37 Закону України «Про відходи» зазначено, що перевезення небезпечних відходів дозволяється лише за наявності їх паспорта та **ліцензії на поводження з ними** і в порядку, визначеному законодавством про перевезення небезпечних вантажів.

Також, п. н, ст. 17 цього ж закону передбачає, що суб'єкти господарської діяльності у сфері поводження з відходами зобов'язані мати ліцензії на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами і/або дозвіл на транскордонне перевезення небезпечних відходів.

Одночасно, Закон України «Про відходи» не потребує від перевізників наявності ліцензії на перевезення небезпечних відходів. В положеннях Закону взагалі не згадується про відповідну ліцензію, хоча він є одним із основних регуляторних актів транскордонного перевезення небезпечних відходів.

Також, в пп. а п. 7 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів» від 13.07.2000 № 1120, не чітко сформульована потреба в наявності у експортера ліцензії на перевезення небезпечних відходів. В ній зазначено, що експортер, який має намір експортувати небезпечні відходи, у зверненні до Мінекоенерго з офіційним листом додатково повинен надати — підтвердження наявності в експортера ліцензії на здійснення відповідних операцій поводження з небезпечними відходами, запропонованими для експорту, та на їх **транскордонне перевезення**. Дане формулювання породжує незрозумілість у зацікавлених осіб, та ускладнює доступ до ринку.

Варто також зазначити, що відповідно до Закону України «Про відходи» визначення **«операції поводження з відходами»** включає в себе таку операцію, як перевезення, а тому це є одним з підвидів виду господарської діяльності з виробництва особливо небезпечних хімічних речовин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, поводження з небезпечними відходами (орган ліцензування — Мінекоенерг). Проте, одночасно Закон про ліцензування визначає окремо такий вид господарської діяльності? як перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів річковим, морським, автомобільним, залізничним транспортом, міжнародні перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом (орган ліцензування — Укртрансбезпека, а не Мінекоенерго). Така правова колізія призводить до неоднозначного тлумачення норм права та дублювання функцій органів державної влади.

Крім цього, **за результатами перевірки додержання ліцензіатами ліцензійних умов провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами, Мінекоенерго у 2016 році було виявлено, що 100% перевірених ліцензіатів порушують ліцензійні умови**. В 2017 році були проведені перевірки у ліцензіатів щодо додержання ліцензійних умов поводження з небезпечними відходами. За результатами перевірок із **20** підприємств, у **15** анулювали ліцензії за численні порушення.

Серед них: численні порушення вимог Ліцензійних умов; неналежне зберігання відходів з порушенням вимог екологічної безпеки; подання недостовірності даних в частині невідповідності наявної матеріально-технічної бази до тієї, що була заявлена суб'єктом з метою отримання ліцензії на право провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами; не вдалося встановити місце знаходження ліцензіата; недопущення Комісії Мінприроди до проведення планового заходу контролю з додержання вимог Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами, тощо.¹

ВИСНОВКИ:

Необхідно розмежувати повноваження органів державної влади та внести зміни до Закону України «Про відходи» і в пп. а, п. 7 Постанови №1120, чітко сформулювавши вимогу щодо наявності ліцензії на перевезення небезпечних відходів у експортера з конкретизацією органу, який здійснює ліцензування даного підвиду господарської діяльності.

¹ Джерело: https://cdn.regulation.gov.ua/bf/0a/bb/8c/regulation.gov.ua_%D0%91%D0%86%D0%9B%D0%90%20%D0%9A%D0%9D%D0%98%D0%93%D0%90%20%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B0.pdf

КЕЙС 2

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1) Свідоцтво про допущення транспортного засобу до перевезення визначених небезпечних вантажів;
- 2) ДОПНВ-свідоцтво про підготовку водіїв транспортних засобів, що перевозять небезпечні вантажі;
- 3) Свідоцтво (сертифікат) про проходження спеціального навчання з питань перевезення небезпечних вантажів працівником суб'єкта перевезення небезпечних вантажів;
- 4) Погодження з органами Національної поліції маршрутів і режимів дорожнього перевезення небезпечного вантажу;
- 5) Договір обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків під час перевезення небезпечних вантажів;
- 6) Обов'язкове страхування здоров'я і життя працівників, які беруть участь у перевезенні небезпечних вантажів, від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Забезпечення виконання необхідних умов під час перевезення небезпечних вантажів з метою запобігання завданню шкоди населенню, виконавцям та довкіллю та реалізація заходів для можливого відшкодування завданої шкоди.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1) Відсутність або зменшення кількості випадків порушення правил перевезення небезпечних вантажів (ЗЗР), що пов'язані із завданням шкоди людям та довкіллю;
- 2) Кількість випадків настання страхових випадків зменшується.

Свідоцтво про допущення транспортного засобу до перевезення визначених небезпечних вантажів

ПРОБЛЕМА: УСКЛАДНЕНИЙ ДОСТУП ДО ДОДАТКІВ ДОПНВ, ВНАСЛІДОК ЧОГО БІЗНЕСУ НЕОБХІДНО ДОЛАТИ БАР'ЄРИ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПИТАННЯ ПРО НЕОБХІДНІСТЬ ОДЕРЖАННЯ СВІДОЦТВА ПРО ДОПУЩЕННЯ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ДО ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВИЗНАЧЕНИХ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВАНТАЖІВ

Правила дорожнього перевезення небезпечних вантажів закріплюють, у випадках передбачених ДОПНВ, необхідність мати під час перевезення небезпечних вантажів на транспортній одиниці, поміж іншого, свідоцтво про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів, передбачене розділом 9.1.3 додатка В до ДОПНВ, на кожен транспортну одиницю або транспортний засіб, що входить до її складу (п.п. 3 п. 9).

Порядок видачі та оформлення свідоцтв про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів, затверджено наказом Міністерства внутрішніх справ від 04.08.2018 № 656 (Порядок № 656), згідно з яким відповідність конструкції спеціалізованих транспортних засобів для перевезення

небезпечних вантажів вимогам ДОПНВ підтверджується шляхом видачі свідоцтва про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів (свідоцтво) або шляхом продовження його строку дії (п. 1 розділу II).

Вказані вище положення відповідають нормам ДОПНВ, згідно з якими відповідність транспортного засобу EX/II, EX/III, FL, AT та MEMU вимогам цієї частини підтверджується свідоцтвом про допуск до перевезення (свідоцтвом про допущення до перевезення в режимі ДОПНВ), яке видається компетентним органом країни реєстрації на кожен транспортний засіб, котрий пройшов технічний огляд або на яке була видана декларація відповідно до вимог розділу 9.2. згідно підрозділу 9.1.2.1 (п.п. 9.1.3.1 додатка В).

Поряд з цим, оскільки потреба одержання свідоцтва про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів, поширюється лише на окремі види транспортних засобів (EX/II, EX/III, FL, AT, MEMU категорій N та O), питання про необхідність одержання зазначеного вище свідоцтва повинно вирішуватися з урахуванням конкретних засобів захисту рослин, котрі потребують перевезення.

ВИСНОВКИ:

Інструмент регулювання є необхідним для ринку, однак не відповідає загальній вимозі «доступності» законодавства, адже для вирішення питання про обов'язковість одержання свідоцтва про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів недостатньо ознайомлення з відповідними нормами підзаконних актів, адже ключові положення щодо одержання вказаного свідоцтва містяться в додатках до ДОПНВ, які відсутні в загальному доступі.

ДОПНВ-свідоцтво про підготовку водіїв транспортних засобів, що перевозять небезпечні вантажі

ПРОБЛЕМА: ВИМОГА ДО СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ОТРИМУВАТИ ДВА ЗА СВОЇМ ЗМІСТОМ ІДЕНТИЧНІ ДОКУМЕНТИ, ДЛЯ ПЕРЕВЕЗЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВАНТАЖІВ

Згідно з Правилами дорожнього перевезення небезпечних вантажів, у випадках, передбачених ДОПНВ, при перевезенні небезпечних вантажів на транспортній одиниці мають бути, зокрема, ДОПНВ-свідоцтво про підготовку водіїв транспортних засобів, що перевозять небезпечні вантажі, **передбачене розділом 8.2.1 додатка В до ДОПНВ** (п.п. 3 п. 9 розділу I).

Водночас, Європейська Угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів покладає на водіїв транспортних засобів, котрі перевозять небезпечні вантажі, обов'язок мати свідоцтво, видане компетентним органом, яке посвідчує, що вони пройшли **курс підготовки і склали іспит на знання спеціальних вимог**, що повинні виконуватися під час перевезення небезпечних вантажів (п. 8.2.1.1 розділу 8.2. додатка В).

Поряд з цим, Порядок проведення спеціального навчання працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 № 1285, передбачає, що **за результатами проходження спеціального навчання видається свідоцтво (сертифікат), форму якого затверджує для працівників, що здійснюють перевезення небезпечних вантажів автомобільним транспортом, МВС**, для всіх інших працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів - Мінінфраструктури з урахуванням міжнародних стандартів та вимог у сфері перевезення небезпечних вантажів.

Таким чином, **ДОПНВ-свідоцтво про підготовку водіїв транспортних засобів, що перевозять небезпечні вантажі**, передбачене Правилами дорожнього

перевезення небезпечних вантажів, за своїм змістом збігається зі **свідоцтвом (сертифікатом) про проходження спеціального навчання з питань перевезення небезпечних вантажів працівником суб'єкта перевезення небезпечних вантажів**, необхідність одержання якого передбачена, Законом України «Про перевезення небезпечних вантажів» (ч. 2 ст. 8) та Порядком проведення спеціального навчання працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 № 1285.

В той же час, Порядком складання іспитів працівниками суб'єктів перевезення небезпечних вантажів, затвердженого наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 20.08.2010 № 604 (Порядок № 604) передбачено, що перевірку знань проходять працівники, які закінчили навчання у центрі спеціального навчання працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів, визначеному центральним органом виконавчої влади у галузі транспорту відповідно до Порядку визначення центру спеціального навчання працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів, затвердженого наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 16.07.2008 № 867, і **отримали свідоцтво про проходження навчання, форма якого наведена в додатку 1** (п. 1.5. розділу I).

Отже, до перевірки знань допускаються працівники, які закінчили навчання у центрі спеціального навчання працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів та отримали свідоцтво про проходження навчання, котре видається за його результатами.

В той же час, Порядок № 604 передбачає видачу сертифікату за результатами позитивних результатів складення іспиту, строком на **5** років, зміст якого наведено в додатку № 5 до Порядку № 604 (розділ IV).

У додатку 5, який відображає зміст сертифіката, зазначається наступні відомості: прізвище, ім'я та по батькові особи, котра пройшла спеціальне навчання і перевірку знань нормативних документів з питань перевезення небезпечних вантажів.

Відтак всупереч положенням додатків ДОПНВ та Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, згідно з якими за результатами іспиту повинно видаватися свідоцтво, Порядок № 604 передбачає видачу сертифіката.

Крім того, ні ДОПНВ, ані Правила дорожнього перевезення небезпечних вантажів не містять приписів щодо можливості видачі окремого свідоцтва про проходження навчання та сертифікату.

ВИСНОВКИ:

Внаслідок неузгодженості між Правилами дорожнього перевезення небезпечних вантажів, в яких використовується формулювання «ДОПНВ-свідоцтво про підготовку водіїв транспортних засобів, що перевозять небезпечні вантажі» та Порядком складання іспитів працівниками суб'єктів перевезення небезпечних вантажів, котрий оперує терміном «сертифікат про проходження спеціального навчання і перевірку знань нормативних документів з питань перевезення небезпечних вантажів», щодо назви документа, який необхідно одержати, створилась невідповідність законодавства щодо перевезення небезпечних вантажів вимозі «зрозумілості», позаяк використання у різних нормативно-правових актах відмінних назв для однакових за своїм змістом документів є незрозумілим для бізнесу. Для вирішення проблеми необхідно привести діючі нормативно-правові акти у відповідність один до одного, та мінімізувати навантаження на бізнес, обмеживши їх одним інструментом регулювання.

Свідоцтво (сертифікат) про проходження спеціального навчання з питань перевезення небезпечних вантажів працівником суб'єкта перевезення небезпечних вантажів

ПРОБЛЕМА: ІСНУВАННЯ КОЛІЗІЇ МІЖ ПІДЗАКОННИМИ ПРАВОВИМИ АКТАМИ ЩОДО ВІДНЕСЕННЯ БЛАНКА СВІДОЦТВА (СЕРТИФІКАТА) ПРО ПРОХОДЖЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО НАВЧАННЯ З ПИТАНЬ ПЕРЕВЕЗЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВАНТАЖІВ ПРАЦІВНИКОМ СУБ'ЄКТА ПЕРЕВЕЗЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВАНТАЖІВ ДО ДОКУМЕНТІВ СУВОРОЇ ЗВІТНОСТІ

Відповідно до Порядку проведення спеціального навчання працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 № 1285 (Порядок № 1285), спеціальне навчання проходять працівники суб'єктів перевезень небезпечних вантажів, що займаються класифікацією, пакуванням, маркуванням чи нанесенням знаків безпеки та інформаційних табло на упаковки, оформленням транспортних документів, відправленням, перевезенням або прийманням небезпечних вантажів, проведенням вантажних та інших операцій, пов'язаних з перевезенням таких вантажів (п. 2).

Водночас, Порядок № 1285 закріплює, що за результатами проходження спеціального навчання видається свідоцтво (сертифікат), форму якого затверджує для працівників, що здійснюють перевезення небезпечних вантажів автомобільним транспортом, МВС, для всіх інших працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів — Мінінфраструктури з урахуванням міжнародних стандартів та вимог у сфері перевезення небезпечних вантажів (п. 3).

Поряд з цим, положення пов'язані з проведенням навчання містяться також у Порядку складання іспитів працівниками суб'єктів перевезення небезпечних вантажів, затвердженому наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 20.08.2010 № 604 (Порядок № 604).

Зокрема, Порядок № 604 передбачає, що **бланк сертифіката, що підтверджує рівень знань працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів (бланк сертифіката), є документом суворої звітності згідно з** Порядком проведення спеціального навчання працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 № 1285, та виготовляється згідно з вимогами постанови Кабінету Міністрів України від 19.04.1993 № 283 «Про встановлення порядку виготовлення бланків цінних паперів і документів суворого обліку» та Правил виготовлення бланків цінних паперів і документів суворого обліку, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25.11.1993 № 98, Служби безпеки України від 15.11.93 № 118, Міністерства внутрішніх справ України від 24.11.93 № 740, на папері білого кольору з водяними знаками, вагою 80-100 /кв.мм, формату А7 (105x74) мм (п. 1 додатку 4).

Слід врахувати, що Порядок № 1285 відповідно до якого Порядок № 604 відносить бланк сертифіката до документів суворої звітності, наразі не містить норм про те, що бланк сертифіката є документом суворої звітності, попри те, що первинна редакція Порядку № 1285 передбачала статус документа суворої звітності для бланка сертифіката.

Крім того, постанова Кабінету Міністрів України від 19.04.1993 № 283 «Про встановлення порядку виготовлення бланків цінних паперів і документів суворого обліку» наразі втратила чинність, а Правила виготовлення бланків цінних паперів і документів суворого обліку, затверджені саме на підставі вказаної вище постанови.

ВИСНОВКИ:

Нормативно-правові акти, які регулюють сферу одержання свідоцтва (сертифікат) про проходження спеціального навчання з питань перевезення небезпечних вантажів працівником суб'єкта перевезення небезпечних вантажів, містять приписи, котрі не узгоджуються з чинним законодавством щодо належності бланка сертифіката до документів суворої звітності. Проблема може бути вирішена шляхом виключення із відповідних нормативно-правових актів положень про віднесення бланка сертифіката до документів суворої звітності.

Погодження з органами Національної поліції маршрутів і режимів дорожнього перевезення небезпечного вантажу

ПРОБЛЕМА: НАЯВНІСТЬ ПРИПISУ, КОТРИЙ ПЕРЕДБАЧАЄ УЗГОДЖЕННЯ МАРШРУТУ РУХУ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ІЗ ТЕРИТОРІАЛЬНОЮ САНЕПІДСТАНЦІЄЮ ПОПРИ ТЕ, ЩО ТАКОГО ОРГАНУ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ НАРАЗІ НЕ ІСНУЄ

Закон України «Про перевезення небезпечних вантажів» покладає на перевізника небезпечних вантажів обов'язок, поміж іншого, **розробити та погодити з органами Національної поліції, маршрути і режими дорожнього перевезення небезпечних вантажів** (ч. 2 ст. 8).

Правила перевезення небезпечних вантажів, які відносять до документів, які мають бути при перевезенні небезпечних вантажів на транспортній одиниці, - погодження маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів, видане уповноваженим підрозділом поліції (з урахуванням винятків передбачених Правилами перевезення небезпечних вантажів).

Процедура відповідного погодження регламентована Порядком погодження та оформлення маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656, п. 1 розділу II якого передбачає, що **перевезення небезпечних вантажів, які згідно з ДОПНВ належать до вантажів підвищеної небезпеки**, територією України здійснюються за наявності погодження маршруту руху транспортних засобів під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів, виданого Національною поліцією України.

Таким чином, одержання вказаного вище погодження є обов'язковим у разі перевезення лише небезпечних вантажів, які згідно з ДОПНВ належать до вантажів підвищеної небезпеки.

Одночасно ДОПНВ передбачають, що до вантажів підвищеної небезпеки різних видів, за винятком класу 7, відносяться вантажі, перелічені в таблиці 1.10.3.1.2., що перевозяться в кількостях, котрі перевищують значення наведені у цій таблиці (п. 1.10.3.1.2 додатку А).

Вказаними вантажами, поміж іншого, є аміачно-нітратні добрива, а тому для перевезення останніх необхідно одержати погодження.

Поряд з цим, Державні санітарні правила «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1 (Державні санітарні правила), відносять до обов'язкових вимог транспортування пестицидів автомобільним транспортом з базисних до витратних складів споживачів, його здійснення спеціально обладнаним автотранспортом закладів Міністерства АПК **лише за маршрутами руху, погодженими територіальною санепідстанцією і державтоінспекцією** (п. 4.5.1. Державних санітарних правил).

Необхідність погодження відповідного маршруту руху із територіальною санепідстанцією не узгоджується із існуючою системою органів державної влади (санепідстанції наразі не існує), ДОПНВ та іншими актами у сфері перевезення небезпечних вантажів.

ВИСНОВКИ:

Погодження з органами Національної поліції маршрутів і режимів дорожнього перевезення небезпечного вантажу, у випадках передбачених додатками до ДОПНВ, є важливим елементом забезпечення безпеки під час перевезення небезпечних вантажів, однак необхідність погодження маршруту руху з територіальною санепідстанцією не узгоджується з чинними законодавством, що потребує приведення у відповідність.

Договір обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків під час перевезення небезпечних вантажів

Закон України «Про перевезення небезпечних вантажів» покладає на перевізника небезпечних вантажів обов'язок, поміж іншого, здійснювати в установленому порядку **обов'язкове страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків під час перевезення таких вантажів** (ч. 2 ст. 8).

Законом України «Про перевезення небезпечних вантажів» передбачено, що обов'язком одержувача/відправника небезпечних вантажів здійснити в установленому порядку **страхування відповідальності на випадок настання негативних наслідків перевезення небезпечних вантажів** (ч. 2 ст. 7, ч. 2 ст. 9).

Подібний припис міститься і у Законі України «Про відходи», згідно з яким перевезення небезпечних відходів здійснюється за умови **обов'язкового страхування цивільної відповідальності перевізника за збитки, які можуть бути завдані ним під час перевезення, відповідно до закону** (ч. 7 ст. 34), а також з іншим положенням Закону України «Про відходи», яке покладає на суб'єкта господарської діяльності, у власності або у користуванні якого є хоча б один об'єкт поводження з небезпечними відходами, відповідальність за шкоду, яка може бути заподіяна аваріями на таких об'єктах життю, здоров'ю, майну фізичних та/або юридичних осіб, підлягає обов'язковому страхуванню відповідно до закону (ч. 10 ст. 34).

ВИСНОВКИ:

Інструмент регулювання немає законодавчих/процедурних проблем та є необхідним для організації транспортування небезпечних вантажів.

Обов'язкове страхування життя і здоров'я працівників, які беруть участь у перевезенні небезпечних вантажів, від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання

ПРОБЛЕМА: НЕУЗГОДЖЕНІСТЬ ПОЛОЖЕНЬ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ПЕРЕВЕЗЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВАНТАЖІВ» ІЗ НОРМАМИ ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО СТРАХУВАННЯ» ЩОДО ОБОВ'ЯЗКОВОСТІ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У ПЕРЕВЕЗЕННІ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВАНТАЖІВ

Закон України «Про перевезення небезпечних вантажів», передбачає що здоров'я і життя працівників, які беруть участь у перевезенні небезпечних вантажів, підлягають **обов'язковому** страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання у встановленому порядку (ч. 2 ст. 22).

Проте, до переліку видів обов'язкового страхування в Законі України «Про страхування» не включено такий вид страхування як страхування здоров'я і життя працівників, які беруть участь у перевезенні небезпечних вантажів, попри те, що згідно із Законом України «Про перевезення небезпечних вантажів» такі особи підлягають обов'язковому страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання (ч. 2 ст. 22).

ВИСНОВКИ:

У результаті неузгодженості між положеннями Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів» та Закону України «Про страхування» виникає колізія щодо обов'язкового страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання у встановленому порядку для осіб, які беруть участь у перевезенні небезпечних вантажів, що не відповідає критерію «зрозумілості» закону та вносить елементи невизначеності для бізнесу.

КЕЙС 3

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1) Товарно-транспортна накладна;
- 2) Сертифікат відповідності пакування, контейнерів, цистерн, засобів пакування;
- 3) Свідоцтво про завантаження контейнера/транспортного засобу;
- 4) Документ, виданий компетентним органом, із зазначенням умов перевезення, якщо це вимагається відповідно до підпунктів «с» або «d» підрозділу 5.4.1.2.1 або підрозділу 5.4.1.2.3 додатка А до ДОПНВ;
- 5) Паспорт безпечності хімічної продукції;
- 6) Щорічний звіт суб'єкта дорожнього перевезення небезпечних вантажів;
- 7) Запис у класифікаційному посвідченні Морського Регістру;
- 8) Рішення про визначення судна придатним для перевезення небезпечних вантажів у разі відсутності запису в кваліфікаційному посвідченні;
- 9) Рекомендація щодо застосування товарної одиниці;
- 10) Транспортний документ, передбачений розділом 5.4.1 додатка А до ДОПНВ;
- 11) Письмові інструкції;
- 12) Документ, що посвідчує особу, з фотографією для кожного члена екіпажу;
- 13) Паспорт, виданий санітарно-епідеміологічного службою.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Забезпечення збереження вантажу (засобів захисту рослин) під час перевезення небезпечних вантажів з метою запобігання завданню шкоди населенню та довкіллю.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

Відсутність або зменшення кількості випадків недотримання порядку неналежного завантаження, розвантаження, пакування тощо засобів захисту рослин, що пов'язані із завданням шкоди людям та довкіллю.

Товарно-транспортна накладна

Законом України «Про автомобільний транспорт» (ст. 48), Правилами перевезення вантажів автомобільним транспортом в Україні, затвердженими наказом Міністерства транспорту України від 14.10.1997 № 363 (п. 11.1.), для здійснення внутрішніх перевезень вантажів запроваджено супроводжуючий інструмент регулювання: товарно-транспортна накладна.

ДОВІДКОВО:

Товарно-транспортна накладна — єдиний для всіх учасників транспортного процесу документ, призначений для обліку товарно-матеріальних цінностей на шляху їх переміщення, розрахунків за перевезення вантажу та обліку виконаної роботи, та є одним із документів, що може використовуватися для списання товарно-матеріальних цінностей, оприбуткування, складського, оперативного та бухгалтерського обліку, що може бути складений у паперовій та/або електронній формі та має містити обов'язкові реквізити, передбачені цими Правилами (розділ 1 Правил перевезення вантажів автомобільним транспортом в Україні).

Відтак, транспортування (перевезення) небезпечного вантажу, повинно супроводжуватись товарно-транспортною накладною.

ВИСНОВКИ:

Загалом інструмент регулювання не має законодавчих/процедурних проблем та є необхідним для організації транспортування небезпечних вантажів.

Сертифікат відповідності пакування, контейнерів, цистерн, засобів пакування

Законом України «Про перевезення небезпечних вантажів» передбачено, що розробка стандартів на всі види продукції та відходи, що належать до небезпечних вантажів, внесення змін до них здійснюються підприємством — виробником небезпечного вантажу. Пакування (тара, крупногабаритна тара, контейнери середньої вантажопідйомності для масових вантажів), контейнери, цистерни та засоби пакування, що можуть за результатами випробувань використовуватися для перевезення зазначеної продукції та відходів, повинні мати сертифікати відповідності (ч. 2 ст. 6).

ВИСНОВКИ:

Інструмент регулювання не має законодавчих/процедурних проблем та є необхідним для організації транспортування небезпечних вантажів.

Свідоцтво про завантаження контейнера/транспортного засобу

Європейська Угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ) та Правила дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджені наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656 закріплюють, що під час перевезення небезпечних вантажів у випадках передбачених ДОПНВ на транспортній одиниці додатково має бути, зокрема, свідоцтво про завантаження контейнера/транспортного засобу, передбачене розділом 5.4.2 додатка А до ДОПНВ, порядок заповнення і зміст якого наведено в додатку 4 до Правил (п.п. 3 п. 9 розділу І).

Свідоцтво про завантаження контейнера/транспортного засобу, може бути додано до транспортного документа. У цьому разі в транспортному документі зазначається, що завантаження контейнера проведено відповідно до встановлених на морському транспорті вимог, а також зазначаються відомості про особу, відповідальну за завантаження контейнера.

Поряд з цим, за змістом ДОПНВ, якщо перевезення небезпечних вантажів в контейнері передує морському перевезенню, то до транспортного документа додається «свідоцтво про завантаження контейнера/транспортного засобу», яке відповідає вимогам розділу 2 МКМПНВ (п. 5.4.2. додатка А).

Водночас, ДОПНВ передбачено, що транспортний документ, котрий вимагається у відповідності до розділу 5.4.1., і зазначене вище «свідоцтво про завантаження контейнера/транспортного засобу» можуть бути зведені в єдиний документ, в протилежному випадку ці документи додаються один до одного. Якщо вказані документи вводяться в єдиний документ, то в транспортному документі достатньо вказати, що завантаження контейнера чи транспортного засобу приведена у відповідність до чинних правил, які застосовуються до даного виду транспорту, а також навести дані про особу, відповідальну за видачу «свідоцтва про завантаження контейнера/транспортного засобу».

ВИСНОВКИ:

Інструмент регулювання не має законодавчих/процедурних проблем та є необхідним для організації транспортування небезпечних вантажів.

Документ, виданий компетентним органом, із зазначенням умов перевезення, якщо це вимагається відповідно до підпунктів «с» або «d» підрозділу 5.4.1.2.1 або підрозділу 5.4.1.2.3.3 додатка А до ДОПНВ

ПРОБЛЕМА: УСКЛАДНЕНИЙ ДОСТУП ДО ПРАВОВИХ НОРМ, КОТРІ РЕГЛАМЕНТУЮТЬ НЕОБХІДНІСТЬ ОДЕРЖАННЯ СУПРОВІДНОГО ДОКУМЕНТА

Правила дорожнього перевезення небезпечних вантажів, передбачають **у випадках, встановлених ДОПНВ**, на транспортній одиниці при перевезенні небезпечних вантажів мають бути, поміж іншого, копія документа, виданого компетентним органом, із зазначенням умов перевезення, якщо це вимагається відповідно до підпунктів «с» або «d» підрозділу 5.4.1.2.1 або підрозділу 5.4.1.2.3.3 додатка А до ДОПНВ.

У зв'язку з ускладненим доступом до додатків до ДОПНВ, визначення необхідності одержання копії документа, виданого компетентним органом, із зазначенням умов перевезення, якщо це вимагається відповідно до підпунктів «с» або «d» підрозділу 5.4.1.2.1 або підрозділу 5.4.1.2.3.3 додатка А до ДОПНВ, є проблематичним, адже із назвою відповідного документа та з умовами за яких його одержання є обов'язковим, можна ознайомитися лише у додатках до ДОПНВ.

ВИСНОВКИ:

Вимоги до інструментів регулювання мають бути чіткими та прозорими для бізнесу, саме тому законодавство України має містити посилання та переклад всіх норм міжнародних зобов'язань, якими керується бізнес при здійсненні своєї господарської діяльності.

Паспорт безпечності хімічної продукції

ПРОБЛЕМА: НЕДОСТАТНЯ ВРЕГУЛЬОВАНІСТЬ ПИТАНЬ ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИДАЧЕЮ ПАСПОРТА БЕЗПЕЧНОСТІ ХІМІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ВІДСУТНІСТЬ НАЛЕЖНОГО ДОСТУПУ ДО ПРАВОВИХ АКТІВ, КОТРІ РЕГЛАМЕНТУЮТЬ ОКРЕМІ АСПЕКТИ, ЩО МАЮТЬ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ПАСПОРТОМ БЕЗПЕЧНОСТІ ХІМІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Правила дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджені наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 № 656, містять положення, згідно з яким класифікація небезпечного вантажу зазначається в паспорті безпечності хімічної продукції, у випадках, передбачених ДОПНВ, — у транспортному документі (п. 13 розділу I).

Однак, доступ до нормативно-правових актів, які регулюють порядок видачі та ведення паспорта безпечності хімічної продукції, є ускладненим.

Зокрема, таким підзаконним актом є ДСТУ ГОСТ 30333-2009 «Паспорт безпечності хімічної продукції. Загальні вимоги (ГОСТ 30333-2007, IDT)», проте текст такого документа відсутній у вільному доступі, а для його отримання слід внести додаткову плату.

ВИСНОВКИ:

В результаті недоліків правового регулювання існують складнощі для ознайомлення з текстами документів, які регулюють особливості одержання та порядку ведення паспорта безпечності хімічної продукції, внаслідок чого виникає невідповідність критерію «доступності» закону. Більше того, необхідність одержання такого інструменту регулювання, як паспорт безпечності хімічної продукції повинна бути регламентована на законодавчому рівні, в той час як наразі це питання вирішене лише на рівні підзаконного нормативного акта.

Щорічний звіт суб'єкта дорожнього перевезення небезпечних вантажів

За змістом Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, з метою забезпечення передбаченого в пункті 4 цього розділу контролю та його обліку покладають на суб'єктів дорожнього перевезення небезпечних вантажів обов'язок подавати щорічні звіти у порядку, визначеному підрозділом 1.8.3.3 додатка А до ДОПНВ, до відповідних підрозділів поліції та інших компетентних органів з перевезення небезпечних вантажів (п. 6 розділу III).

В той же час, з Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів вбачається, що щорічний звіт складається уповноваженим (консультантом) з питань безпеки перевезень небезпечних вантажів і має містити, зокрема, перелік небезпечних вантажів, що відправляються, перевозяться або приймаються, поділених на класи, кількість небезпечних вантажів, поділених за вагою на певні категорії (п. 7 розділу III).

Поряд з цим, за змістом Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів щорічний звіт складається уповноваженим (консультантом) з питань безпеки перевезень небезпечних вантажів не пізніше **шести** місяців після закінчення звітного року. Строк зберігання щорічного звіту становить **п'ять** років (п. 8 розділу III).

ВИСНОВКИ:

В цілому інструмент регулювання не має законодавчих/процедурних проблем та є необхідним для здійснення акумулювання даних про транспортування небезпечних вантажів.

Запис у класифікаційному посвідченні Морського Регістру

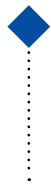
ПРОБЛЕМА: НАЯВНІСТЬ СУПЕРЕЧНОСТЕЙ У ЗАКОНОДАВСТВІ, КОТРЕ РЕГУЛЮЄ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ (В ТОМУ ЧИСЛІ ПЕСТИЦИДІВ) ВОДНИМ ТРАНСПОРТОМ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ НЕУЗГОДЖЕНИХ МІЖ СОБОЮ ТЕРМІНІВ (МОРСЬКИЙ РЕГІСТР, РЕГІСТР СУДНОПЛАВСТВА УКРАЇНИ ТОЩО)

Державні санітарні правила «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1 (Державні санітарні правила), передбачають, що транспортування пестицидів може здійснюватися тільки судами, що мають відповідний **запис у класифікаційному посвідченні Морського Регістру** (п. 4.3.1).

Незважаючи на наявність вказаного вище припису, наразі у законодавстві не існує поняття «класифікаційне посвідчення Морського Регістру» та «Морський реєстр», і як наслідок відсутня процедура та строки внесення відповідного запису, натомість існує Державний судовий реєстр України та Суднова книга України. Відтак, внаслідок відсутності Морського Регістру не виникає можливості внесення запису до класифікаційного посвідчення.

Поряд з цим, Закон України «Про транспорт» покладає на центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері безпеки на морському та річковому транспорті, поміж іншого:

- ◆ вести журнал обліку суден (крім риболовних суден), зареєстрованих у Державному судовому реєстрі України та Судновій книзі України, розміщувати зазначені дані на своєму офіційному веб-сайті та реєструвати судна в Державному судовому реєстрі України з видачею свідоцтва про право плавання під Державним Прапором України (судновий патент);

реєструвати судна в Судновій книзі України з видачею суднового білета і видавати свідоцтва про виключення відповідних суден з Державного суднового реєстру України та Суднової книги України (крім риболовних суден) у порядку, визначеному законодавством (ч. 1 ст. 16-3).

Наведені приписи Закону України «Про транспорт» відповідають положенням Кодексу торговельного мореплавства України, згідно з яким, українські судна, технічний нагляд за якими здійснюють класифікаційні товариства, підлягають реєстрації у Державному судновому реєстрі України (ч. 1 ст. 26).

Водночас, відповідно до Кодексу торговельного мореплавства України, українські судна, що не підлягають реєстрації у Державному судновому реєстрі України, реєструються у Судновій книзі України (ч. 2 ст. 26).

Необхідно звернути увагу, що за змістом Закону України «Про транспорт», технічний нагляд за суднами та їх класифікація незалежно від форм власності судна і його власника здійснюються класифікаційним товариством, обраним за пропозицією судновласника та за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері безпеки на морському та річковому транспорті (ст. 26).

Між тим, 08.06.1998 № 814 Кабінет Міністрів України прийняв постанову «Про вдосконалення технічного, класифікаційного і судноплавного нагляду на морському і річковому транспорті», котрою затверджено Положення про Регістр судноплавства України (Положення № 814).

З огляду на Положення № 814, Регістр судноплавства України — є національним класифікаційним товариством, яке здійснює технічний нагляд і проводить класифікацію морських і річкових торговельних суден відповідно до статті 22 Кодексу торговельного мореплавства України і статей 26 і 29 Закону України «Про транспорт» (п. 1).

ВИСНОВКИ:

Державні санітарні правила передбачають внесення запису у класифікаційне посвідчення Морського Регістру у випадку транспортування пестицидів судами, проте таке формулювання не відповідає іншим нормативно-правовим актам, котрі регулюють питання перевезення водним транспортом, позаяк останні не передбачають ведення Морського Регістру, однак ведення Регістру судноплавства України є обов'язковим.

Рішення про визначення судна придатним для перевезення небезпечних вантажів у разі відсутності запису в кваліфікаційному посвідченні

ПРОБЛЕМА: ЗАСТАРІЛІСТЬ І НЕАКТУАЛЬНІСТЬ ІНСТРУМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ

З огляду на Державні санітарні правила «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1 (Державні санітарні правила), придатність судна до перевезення небезпечних вантажів при відсутності спеціального запису в кваліфікаційному посвідченні визначається спеціальною комісією з обов'язковою участю представників санітарно-епідеміологічної служби і місцевих установ Мінекобезпеки (зараз — Мінекоенерго). При транспортуванні і застосуванні пестицидів заходи щодо техніки безпеки, виробничої санітарії та охорони природного навколишнього середовища здійснюються відповідно до вимог діючих Правил МОПНГ (п. 4.3.1.).

Перш за все слід зауважити, що функції окремих органів наразі передані іншим органам, Державні санітарні правила містять застарілі посилання, а процедура прийняття відповідного рішення не регламентована.

Відтак, Державні санітарні правила передбачають прийняття рішення про визначення судна придатним для перевезення небезпечних вантажів у разі відсутності запису в кваліфікаційному посвідченні, процедура якого нерегульована, зокрема, щодо подання необхідних документів та строків прийняття рішення.

ВИСНОВКИ:

Державні санітарні правила містять припис щодо необхідності визначення придатності судна до перевезення небезпечних вантажів при відсутності спеціального запису в кваліфікаційному посвідченні визначається, яке здійснюється спеціальною комісією з обов'язковою участю представників санітарно-епідеміологічної служби і місцевих установ Мінекобезпеки, однак відповідні органи державної влади наразі не існують.

Рекомендація щодо застосування товарної одиниці

Закон України «Про пестициди і агрохімікати» містить припис, згідно з яким кожна товарна одиниця повинна супроводжуватися рекомендацією щодо її застосування із зазначенням культур та об'єктів, для оброблення яких призначено пестициди і агрохімікати, способів, норм і кратності використання, термінів вичікування (для пестицидів), заборони та обмеження на застосування, способів і засобів знешкодження пестицидів та агрохімікатів, а також заходів безпеки під час роботи, транспортування і зберігання, ліквідації аварійних ситуацій та їх наслідків, заходів подання першої медичної допомоги у разі отруєння (ч. 2 ст. 10).

ВИСНОВКИ:

Інструмент регулювання не має законодавчих/процедурних проблем та є необхідним для регламентування перевезень небезпечних вантажів.

Транспортний документ, передбачений розділом 5.4.1 додатка А до ДОПНВ

Згідно з Правилами дорожнього перевезення небезпечних вантажів, у випадках, передбачених ДОПНВ, на транспортній одиниці мають бути додатково такі документи, як поміж іншого, транспортний документ, передбачений розділом 5.4.1 додатка А до ДОПНВ (п.п. 3 п. 9).

У ДОПНВ зазначається, що транспортні документи на небезпечні вантажі повинні містити визначену ДОПНВ інформацію (п. 5.4.1.1.1 додатку А).

Водночас інформація, яка має зазначатися у відповідних випадках у транспортному документі, свідчить про безпеку вантажу. Ця інформація, передбачена положеннями розділів 3.5.6, 5.4.1, підрозділами 5.5.2.4, 5.5.3.7.1 та спеціальними положеннями глави 3.3 додатка А до ДОПНВ, зазначається в **товарно-транспортній накладній** або додається до неї (п.п. 3 п. 9).

ВИСНОВКИ:

Інструмент регулювання немає законодавчих/процедурних проблем та є необхідним для організації транспортування небезпечних вантажів, позаяк розділ 5.4.1 додатка А до ДОПНВ передбачає внесення у відповідний транспортний документ відомостей, які в повному обсязі характеризують відповідний небезпечний вантаж.

Письмові інструкції

Правила дорожнього перевезення небезпечних вантажів відносять до документів, які повинні бути на транспортній одиниці, зокрема, письмові інструкції, передбачені розділом 5.4.3 додатка А до ДОПНВ (п.п. 3 п. 9).

Згідно з ДОПНВ, письмові інструкції повинні знаходитися у легко доступному місці в кабіні екіпажу транспортного засобу на випадок надзвичайної ситуації, котра може виникнути в результаті аварії під час перевезення (п. 5.4.3.1 додатка А).

Водночас ДОПНВ закріплено, що до початку рейсу члени екіпажу транспортного засобу повинні одержати інформацію про завантажений небезпечний вантаж і ознайомитися із письмовими інструкціями, котрі містять відомості про заходи, що необхідно вжити у випадку аварії чи надзвичайної ситуації.

ВИСНОВКИ:

В цілому інструмент регулювання не має законодавчих/процедурних проблем та є необхідним для організації переміщення небезпечних вантажів.

Паспорт, виданий санітарно-епідеміологічного службою

ПРОБЛЕМА: ВІДСУТНЯ ПРОЦЕДУРА РЕАЛІЗАЦІЇ ІНСТРУМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ

Державні санітарні правила, передбачають, що транспорт для перевезення пестицидів підлягає паспортизації санітарно-епідеміологічного службою, повинен бути справним і легко піддаватися знезараженню (п. 4.5.2.).

Незважаючи на зазначений вище припис, процедура паспортизації санітарно-епідеміологічного службою транспорту для перевезення пестицидів не регламентована, а як наслідок її практична реалізація не є можливою.

ВИСНОВКИ:

Попри наявність припису щодо паспортизації санітарно-епідеміологічною службою транспорту для перевезення пестицидів, така норма де-факто не підлягає виконанню, адже існує внаслідок невнесення відповідних змін до підзаконних нормативних актів, після внесення змін до законів, однак є перешкодою для здійснення бізнесом відповідної діяльності.

ТРАНСКОРДОННЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВІДХОДІВ

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ

Однією із найбільш важливих проблем транскордонного перевезення небезпечних відходів є те, що донедавна, вивезти за межі території України відходи було неможливо. Однак, в серпні 2019 року Міністерством екології та природних ресурсів України (зараз — Мінекоенерго) було видано письмову згоду на транскордонне перевезення непридатних пестицидів для їх належної утилізації в країнах ЄС. Згоду видали лише одній компанії.

Похідною проблемою неотримання згоди на транскордонне перевезення є складність проведення тендерних процедур щодо вивезення небезпечних відходів. На сьогоднішній день для бізнесу незрозумілим є момент підписання ліцензіатом контракту з підприємством, яке буде утилізувати відходи.

Експортери вважають, що контракт повинен бути підписаний після тендеру, так як вони не можуть бути впевнені скільки саме небезпечних відходів в кінцевому результаті вони матимуть змогу вивезти. Натомість власники та/або розпорядники небезпечних відходів, які організують тендерну процедуру, вимагають у експортерів підписати контракт до тендеру, оскільки інакше вони не зможуть чітко сформулювати ціну, маршрут, техніку, країну-утилізатора небезпечних відходів та інші важливі критерії тендеру.

Отже, виникає практична проблема, яка ускладнює вивезення небезпечних відходів з України.

Наступною проблемою є неповна імплементація Базельської конвенції в національне законодавство. На виконання міжнародних зобов'язань України, Кабінет Міністрів України розробив Постанову 1120, яка мала на меті імплементувати Базельську конвенцію про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх видаленням 1989 року. Однак положення конвенції були втілені частково та дещо між собою відрізняються.

Однією із важливих розбіжностей є визначенні понять «**утилізація відходів**» та «**видалення відходів**». Також існують відмінності в структурі **повідомлення на транскордонне перевезення небезпечних відходів**. Незважаючи на те, що в Постанові вказано, що Додаток № 3 розроблений відповідно до Базельської Конвенції, він відрізняється від додатка № V до цієї ж Конвенції, на якого посилаються в Постанові. Більш детально ці та інші проблеми транскордонного перевезення небезпечних відходів проаналізовано в регуляторних кейсах нижче.

КЕЙС 1

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ:

- 1) Дозвіл на транскордонне перевезення небезпечних відходів;
- 2) Висновок щодо того, чи підпадають відходи до Зеленого переліку відходів, які є об'єктом експорту та імпорту;
- 3) Повідомлення на транскордонне перевезення небезпечних відходів;
- 4) Згода (повідомлення) на транскордонне перевезення небезпечних відходів;
- 5) Письмова згода на багаторазовий експорт;
- 6) Контракт між експортером та особою, що відповідає за утилізацію/видалення небезпечних відходів;
- 7) Страхування відповідальності експортера та особи, яка відповідає за утилізацію (видалення) небезпечних відходів, щодо відшкодування шкоди, яку може бути заподіяно здоров'ю людини, власності та навколишньому природному середовищу під час транскордонного перевезення та утилізації (видалення) небезпечних відходів.

ЗАКОНОДАВЧА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Не визначено.

ФАКТИЧНА ЦІЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ:

Контроль та забезпечення безпечного транскордонного перевезення небезпечних відходів для їх подальшої утилізації або видалення.

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ РЕГУЛЮВАННЯ:

Кількість небезпечних відходів, що зберігаються в Україні та підлягають утилізації = 0.

Дозвіл на транскордонне перевезення небезпечних відходів

Висновок щодо того, чи підпадають відходи до Зеленого переліку відходів, які є об'єктом експорту та імпорту

ПРОБЛЕМА: ЗАКОНОДАВЧА НЕВРЕГУЛЬОВАНІСТЬ ВИЗНАЧЕННЯ ДОЗВОЛУ НА ТРАНСКОРДОННЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВІДХОДІВ, МЕТИ ТА ПРОЦЕДУРИ ЙОГО ОТРИМАННЯ

Закон України «Про відходи» передбачає, що суб'єкти господарської діяльності у сфері поводження з відходами зобов'язані мати ліцензії на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами **і/або дозвіл на транскордонне перевезення небезпечних відходів.** (п. н, ст. 17).

Однак, жодним нормативно-правовим актом не визначено мету та предмет видачі дозволу на транскордонне перевезення небезпечних відходів, строк його дії, компетенцію органу державної влади, який видає такий документ та Порядок його одержання.

Крім того, відповідно до Закону України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» забороняється вимагати від суб'єктів господарювання отримання документів дозвільного характеру, які не віднесення до Переліку цього закону. Такий дозвільний документ як дозвіл на транскордонне перевезення небезпечних відходів відсутній в цьому переліку, а отже, потребує скасування у Законі України «Про відходи».

Невизначеність документу, що є необхідним для суб'єктів господарської діяльності у сфері поводження з відходами фактично ставить під загрозу здійснення останньої та створює значні корупційні ризики.

Одночасно, постановою Кабінету Міністрів України від 13.07.2000 №1120 «Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів» передбачено такий інструмент регулювання як **Висновок щодо того, чи підпадають відходи до Зеленого переліку відходів, які є об'єктом експорту та імпорту.**

Зазначений висновок видається Мінекоенерго, як дозвіл на транскордонне перевезення небезпечних відходів, незважаючи на те, що законодавчих повноважень і підстав для видачі ані дозволу, ані висновку в органу виконавчої влади немає. Внаслідок чого, інструменти регулювання мають високі корупційні ризики та недружні для бізнесу.

ВИСНОВКИ:

Необхідність отримання дозволу на транскордонне перевезення небезпечних відходів, як документу, що передбачений Законом України «Про відходи» потребує законодавчого обґрунтування з визначенням мети та процедури його отримання. На сьогодні, відповідно до чинної редакції Закону України «Про відходи» отримання такого документу є неможливим, у зв'язку з чим він потребує скасування.

Висновок щодо того, чи підпадають відходи до Зеленого переліку відходів, які є об'єктом експорту та імпорту, як інструмент регулювання потребує детального законодавчого закріплення, визначення органу та процедури його видачі.

Повідомлення на транскордонне перевезення небезпечних відходів

Контракт між експортером та особою, що відповідає за утилізацію/видалення небезпечних відходів

ПРОБЛЕМА: НЕВІДПОВІДНІСТЬ СТРУКТУРИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПОВІДОМЛЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО ПОСТАНОВОЮ № 1120 ДО СТРУКТУРИ ПОВІДОМЛЕННЯ В БАЗЕЛЬСЬКІЙ КОНВЕНЦІЇ

Відповідно до п.6 Постанови № 1120 Контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням базується на процедурі письмового повідомлення компетентних органів заінтересованих держав про будь-яке транскордонне перевезення небезпечних відходів і отримання від них письмової згоди на здійснення перевезення.

В національному законодавстві структура повідомлення на транскордонне перевезення небезпечних відходів зазначена в додатку № 3 до Постанови № 1120. Зокрема, в Базельській Конвенції інформація, яку має містити повідомлення зазначена в Додатку V А. Проте, структура додатків має ряд розбіжностей, незважаючи на те, що в додатку № 3 до Постанови № 1120 вказано, що він розроблений відповідно до Базельської Конвенції.

Вимоги до повідомлення відповідно до додатку № 3 Постанови № 1120 не містять умови про наявність у суб'єкта контракту та страхування. Натомість, в п. 23 додатку № 3 до Постанови № 1120 вказано, що в **заяві експортера/виробника** необхідно засвідчувати дійсність контрактних зобов'язань, які мають юридичну та позовну силу, а також документи про відповідне страхування чи інші фінансові гарантії. Проте, наявності засвідчених контрактних зобов'язань та страхування в **заяві експортера/виробника** недостатньо. В Базельській конвенції чітко вказані

вимоги до інформації, яку має містити повідомлення, а саме: інформація що стосується страхування та інформації про укладений контракт між експортером і особою відповідальною за видалення. Відповідні документи потрібно зазначити, як окремі пункти в структурі повідомлення, а не як засвідчені документи в заяві експортера/виробника.

Також, Базельська конвенція вимагає наявності в повідомленні **причини експорту** відходів та **інформації** (включаючи технічний опис підприємства), що направляється експортеру або виробнику особою, відповідальною за видалення, на підставі якої останній робить висновок про те, що передбачуване видалення може бути здійснене екологічно обґрунтованим способом і відповідно до норм і правил країни імпорту. Проте в національному законодавстві ці вимоги відсутні.

Зокрема, в п. 22 додатку № 3 до Постанови № 1120 не зрозуміло для експортерів, що означає «**Додатки кількістю**».

ВИСНОВКИ:

Відомості щодо інформації, яку має містити повідомлення на транскордонне перевезення небезпечних відходів, зазначені в додатку №3 до Постанови 1120 потрібно привести у відповідність з додатком V А Віденської Конвенції, оскільки наразі вони мають ряд розбіжностей.

Письмова згода (повідомлення) на транскордонне перевезення небезпечних відходів

ПРОБЛЕМА: СУПЕРЕЧНІСТЬ ІНСТРУМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ ЗАКОНОДАВСТВУ

Основними документами, що застосовуються у процедурі повідомлення та для отримання письмової згоди на перевезення, а також для супроводження транскордонних перевезень небезпечних відходів, є повідомлення, у якому засвідчується **згода на транскордонне перевезення**, і документ про перевезення, у якому засвідчується факт відвантаження, проходження пунктів пропуску через державний кордон, отримання одержувачем і завершення утилізації/видалення відходів відповідно до ч.3, ст. 6 Постанови № 1120.

Всупереч Базельській конвенції, письмова згода (повідомлення) на транскордонне перевезення небезпечних відходів, Законом України про «Про Перелік документів дозвільного характеру» віднесено до ДДХ.

Однак, слід зазначити, що за Базельською конвенцією правовідносини виникають між двома суб'єктами міжнародних відносин (країни, компетентні органи яких міністерства вступають в міжнародні правовідносини шляхом обміну документами та повідомленнями), в результаті їх рішень шляхом використання суверенного права кожної країни надається згода на переміщення небезпечних відходів. Тому, регулювання таких правовідносин та обмін інформацією між двома країнами, не можуть бути об'єктом регулювання господарських правовідносин суб'єктів господарювання в Україні та оформлятися у вигляді адміністративної послуги та документом дозвільного характеру. Адже, враховуючи норми Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» документи дозвільного характеру регулюють суспільні відносини виключно у сфері господарської діяльності.

Відповідно, до Господарського кодексу України, господарська діяльність — діяльність особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямована на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, доручення та агентськими договорами.

Таким чином, вимоги закону України щодо письмової згоди (повідомлення) на транскордонне перевезення небезпечних відходів як документа дозвільного характеру не відповідають нормам Базельської конвенції, Закону України ст 16. ст 19 «Про міжнародні договори» та змісту міжнародних публічних правовідносин.

ВИСНОВКИ:

Письмова згода (повідомлення) на транскордонне перевезення небезпечних відходів неправильно імплементована, тому наразі суперечить національному та міжнародному законодавству, низці міжнародних договорів, в тому числі і Базельській Конвенції, також є недружнім для бізнесу та має високі корупційні ризики. Як висновок, інструмент регулювання необхідно виключити з переліку документів дозвільного характеру, які зазначені в Законі України Про «Перелік документів дозвільного характеру».

Письмова згода на багаторазовий експорт

ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ НЕМАЄ ЗАКОНОДАВЧИХ/ ПРОЦЕДУРНИХ ПРОБЛЕМ ТА Є НЕОБХІДНИМ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТРАНСПОРТУВАННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВІДХОДІВ

Відповідно до п. 13 Постанови № 1120, письмова згода на багаторазовий експорт небезпечних відходів може надаватися у разі наявності письмової згоди на це заінтересованих держав терміном щонайбільше на **один** рік, якщо відходи:

- ◆ мають однакові фізичні та хімічні властивості;
- ◆ регулярно поставляються одній і тій же особі, відповідальній за утилізацію, через одні й ті ж пункти пропуску через державний кордон на виїзді з України і на в'їзді у державу імпорту;
- ◆ перевозяться транзитом через одні й ті ж пункти пропуску через державний кордон на в'їзді в державу та виїзді з держави (держав) транзиту.

ВИСНОВКИ:

Інструмент регулювання немає законодавчих/процедурних проблем та є необхідним для організації транспортування небезпечних відходів.

Страховання відповідальності експортера та особи, яка відповідає за утилізацію (видалення) небезпечних відходів, щодо відшкодування шкоди, яку може бути заподіяно здоров'ю людини, власності та навколишньому природному середовищу під час транскордонного перевезення та утилізації (видалення) небезпечних відходів

ПРОБЛЕМА: НЕОДНАКОВА НАЗВА ВИДУ СТРАХУВАННЯ В НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТАХ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ

Відповідно до п. 20, ст. 7 Закону України «Про страхування» інструмент регулювання віднесено до видів обов'язкового страхування.

Перевезення небезпечних відходів здійснюється за умови обов'язкового страхування цивільної відповідальності перевізника за збитки, які можуть бути завдані ним під час перевезення, відповідно до ст. 34 Закону України «Про відходи».

Зокрема, Мінекоенерго може дати згоду на експорт відходів за умови підтвердження забезпеченості страхуванням відповідальності експортера щодо відшкодування шкоди, якої може бути заподіяно здоров'ю людини, власності і навколишньому природному середовищу під час транскордонного перевезення небезпечних відходів. (п. г, ст. 12 Постанови 1120).

Також, наявність страхування є обов'язковим елементом до повідомлення про транскордонне перевезення.

Порядок та правила проведення обов'язкового страхування відповідальності експортера та особи, яка відповідає за утилізацію (видалення) небезпечних відходів, щодо відшкодування шкоди, яку може бути заподіяно здоров'ю людини, власності та навколишньому природному середовищу під час транскордонного перевезення та утилізації (видалення) небезпечних відходів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 19.08.2002 №1219 (далі — Постанова №1219).

Не значною проблемою є те, що назви страхування в Законі України «Про страхування», в Законі України «Про відходи» та в Постанові №1120 дещо не збігаються, проте загальне формулювання назви схоже та дає можливість зрозуміти про яке саме страхування зазначається в тексті.

ВИСНОВКИ:

В Законі України «Про відходи» та в Постанові №1120 назву «страхування відповідальності перевізника небезпечних відходів» потрібно привести у відповідність з назвою страхування зазначеною п. 20, ст. 7 Закону України «Про страхування».

ПРОБЛЕМА: РОЗБІЖНІСТЬ ПОНЯТЬ УТИЛІЗАЦІЯ ТА ВИДАЛЕННЯ МІЖ НАЦІОНАЛЬНИМ ТА МІЖНАРОДНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ

В національному законодавстві існує розбіжність з Базельською Конвенцією щодо понять «утилізація відходів» та «видалення відходів».

Закон України «Про відходи» дає визначення, що «видалення відходів» — це здійснення операцій з відходами, що **не** призводять до їх утилізації. «Утилізація відходів» — використання відходів як вторинних матеріальних чи енергетичних ресурсів.

Відповідно до Постанови № 1120, «видалення» — будь-яка операція, зазначена у розділі А додатка 1 до цього Положення, тобто операції, які не призводять до можливої рекуперації, рециркуляції, утилізації, прямого повторного чи альтернативного використання відходів. «Утилізація» — будь-яка операція, зазначена у розділі Б додатка 1 до цього Положення, тобто операції, які можуть призвести до рекуперації, рециркуляції, утилізації, прямого повторного чи альтернативного використання.

Базельської конвенції, не розділяє визначення «утилізація» та «видалення», в ній існує поняття «Disposal» (утилізація, видалення, ліквідація, знищення) — означає будь-яку операцію, зазначену в додатку IV до цієї Конвенції, тобто сюди входить як і розділ А (операції, які не призводять до можливої рекуперації, рециркуляції, утилізації, прямого повторного чи альтернативного використання відходів) так і розділ Б (операції, які можуть призвести до рекуперації, рециркуляції, утилізації, прямого повторного чи альтернативного використання).

Визначення поняття «утилізація» в Базельській Конвенції відсутнє, на відміну від національного законодавства, яке розмежовує ці два поняття. В ст. 11 Постанови №1120 вказано, що експорт небезпечних відходів дозволяється у разі, коли в Україні немає технічних можливостей і необхідних потужностей для видалення таких відходів екологічно обґрунтованим способом (у разі, коли небезпечні відходи експортуються з метою видалення) або такі відходи використовуються як вторинна сировина у державі імпорту. Тобто мова йде про видачу дозволу на експорт небезпечних відходів з метою їх **видалення**. Незважаючи на те, що національне законодавство розмежовує поняття «видалення» та «утилізація», про дозвіл на експорт небезпечних відходів з метою їх утилізації нічого не вказано.

Таким чином, невідповідність національного законодавства до Базельської конвенції породжує незрозумілість та складність процедури транскордонного перевезення небезпечних відходів.

ВИСНОВКИ:

Необхідно привести у відповідність національне законодавство до Базельської конвенції, а саме, в частині визначення понять «утилізація» та «видалення». В ст. 2 Постанови №1120 термін «видалення» потрібно викласти в новій редакції.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК №1 ПЕРЕЛІК РЕГУЛЯТОРНИХ АКТІВ

№	Назва	Номер	Дата
1	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів залізничним транспортом»	1168	09-12-2015
2	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів автомобільним транспортом, міжнародних перевезень пасажирів та вантажів автомобільним транспортом»	1001	02-12-2015
3	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку органів ліцензування та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України»	609	05-08-2015
4	Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності»	222-VIII	02-03-2015
5	Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань»	879	02-09-2014
6	Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу»»	248	08-04-2014
7	Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження розмірів плати за послуги з питань ветеринарної медицини, захисту рослин, охорони прав на сорти рослин, які надаються органами та установами, що входять до сфери управління Державної ветеринарної та фітосанітарної служби»	96	13-02-2013
8	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Умов охорони небезпечних і цінних вантажів під час їх перевезення автомобільним транспортом та переліку таких вантажів»	55	30-01-2013
9	Митний кодекс України	4495-VI	13-03-2012
10	Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання послуг Державною службою з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, органами та установами, що належать до сфери її управління»	1348	28-12-2011
11	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної безпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної безпеки»	1107	26-10-2011
12	Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку ведення агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки»	536	11-10-2011
13	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку платних адміністративних послуг, які надаються Державною службою з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, органами та установами, що належать до сфери її управління, і розміру плати за їх надання»	641	09-06-2011
14	Закон України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності»	3392-VI	19-05-2011
15	Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України «Про затвердження Порядку складання іспитів працівниками суб'єктів перевезення небезпечних вантажів»	604	20-08-2010
16	Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження Порядку надання Головною державною інспекцією захисту рослин Мінагрополітики погодження на видачу ліцензії на хімічні засоби захисту рослин, імпорту яких підлягає ліцензуванню у 2010 році»	121	10-03-2010

№	Назва	Номер	Дата
17	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2010 рік»	1406	23-12-2009
18	Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження форми заявки, яку подає суб'єкт господарювання для отримання дозволу на ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для проведення державних випробувань і наукових досліджень, а також обробленого ними насінневого (посадкового) матеріалу»	234	18-05-2009
19	Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження Порядку надання Головною державною інспекцією захисту рослин Мінагрополітики погодження на видачу ліцензії на хімічні засоби захисту рослин, імпорт яких підлягає ліцензуванню у 2009 році»	139	04-03-2009
20	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та обсягів квот у 2009 році»	1123	27-12-2008
21	Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Розміру плати за проведення експертизи, державної реєстрації та перереєстрації пестицидів і агрохімікатів»	595	20-11-2008
22	Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України «Про затвердження Порядку визначення органу, уповноваженого проводити перевірку знань працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів»	869	16-07-2008
23	Наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду «Про затвердження Правил безпеки праці під час виконання авіаційно-хімічних робіт»	129	06-06-2008
24	Наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про забезпечення перевезення небезпечних вантажів автомобільним транспортом»	130	21-03-2008
25	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення спеціального навчання працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів»	1285	31-10-2007
26	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання статусу спеціальної зони з виробництва сировини, що використовується для виготовлення продуктів дитячого та дієтичного харчування»	1195	03-10-2007
27	Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій»	246	21-05-2007
28	Постанова Кабінету Міністрів України «Про деякі питання реалізації Закону України «Про карантин рослин»»	705	12-05-2007
29	Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України «Про затвердження Правил організації та виконання авіаційних робіт у сільському та лісовому господарстві»	1179	22-12-2006
30	Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження Порядку проведення повторної фітосанітарної (арбітражної) експертизи»	715	29-11-2006
31	Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження Порядку реєстрації осіб, які здійснюють господарську діяльність, пов'язану з виробництвом та обігом об'єктів регулювання»	690	21-11-2006
32	Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження зразка Дозволу на ввезення та застосування незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів для державних випробувань та наукових досліджень, а також обробленого ними насінневого (посадкового) матеріалу»	491	08-11-2006
33	Наказ Державного комітету статистики України «Про затвердження інструкцій щодо заповнення форм державних статистичних спостережень з охорони навколишнього природного середовища»	494	24-10-2006
34	Закон України «Про дитяче харчування»	142-V	14-09-2006
35	Наказ Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації «Про затвердження Правил повітряних перевезень вантажів»	186	14-03-2006

№	Назва	Номер	Дата
36	Наказ Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації «Про затвердження Правил сертифікації експлуатантів»	684	20-09-2005
37	Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»	2806-IV	06-09-2005
38	Наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці «Про затвердження Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці (НПАОП 0.00-4.12-05) та Переліку робіт з підвищеною небезпекою»	15	26-01-2005
39	Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель»	963-IV	19-06-2003
40	Закон України «Про охорону земель»	962-IV	19-06-2003
41	Закон України «Про насіння і садивний матеріал»	411-IV	26-12-2002
42	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яка може бути заподіяна пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки, включаючи пожежовибухонебезпечні об'єкти та об'єкти, господарська діяльність на яких може призвести до аварій екологічного і санітарно-епідеміологічного характеру»	1788	16-11-2002
43	Постанова Кабінету Міністрів України «Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки (НПАОП 0.00-6.21-02), (НПАОП 0.00-6.22-02)»	956	11-07-2002
44	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків під час перевезення небезпечних вантажів»	733	01-06-2002
45	Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про Порядок проведення комплексної інвентаризації місць накопичення заборонених і непридатних до використання в сільському господарстві хімічних засобів захисту рослин»	315/376/412	18-10-2001
46	Постанова Кабінету Міністрів України «Про Правила дорожнього руху»	1306	10-10-2001
47	Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки»	2245-III	18-01-2001
48	Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Тимчасового порядку проведення державної санітарно-гігієнічної експертизи»	247	09-10-2000
49	Закон України «Про Загальнодержавну програму поводження з токсичними відходами»	1947-III	14-09-2000
50	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів»	1120	13-07-2000
51	Державна авіаційна служба України «Про затвердження Авіаційних правил України, Частина 47 «Правила реєстрації цивільних повітряних суден в Україні»»	153	05-02-2019
52	Європейська угода про міжнародні перевезення небезпечних вантажів внутрішніми водними шляхами (ВОПНВ) (укр/рос)		26-05-2000
53	Закон України «Про перевезення небезпечних вантажів»	1644-III	06-04-2000
54	Закон України «Про бджільництво»	1492-III	22-02-2000
55	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення державного обліку та паспортизації відходів»	2034	01-11-1999
56	Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України «Про затвердження форми реєстрової карти об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів та Інструкції щодо її складання»	41	17-02-1999

№	Назва	Номер	Дата
57	Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України «Про затвердження Інструкції про зміст і складання паспорта місць видалення відходів»	12	14-01-1999
58	Постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів»	2024	18-12-1998
59	Закон України «Про захист рослин»	180-XIV	14-10-1998
60	Роттердамська конвенція про процедуру Попередньої обгрунтованої згоди відносно окремих небезпечних хімічних речовин та пестицидів у міжнародній торгівлі		10-09-1998
61	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів»	1360	31-08-1998
62	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку особливо небезпечних хімічних речовин, виробництво яких підлягає ліцензуванню»	1287	17-08-1998
63	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку виявлення та обліку безхазяйних відходів»	1217	03-08-1998
64	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення реєстру місць видалення відходів»	1216	03-08-1998
65	Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження Типових норм безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам сільського та водного господарства (НПАОП 0.00-3.01-98)»	117	10-06-1998
66	Постанова Кабінету Міністрів України «Про вдосконалення технічного, класифікаційного і судноплавного нагляду на морському і річковому транспорті»	814	08-06-1998
67	Закон України «Про відходи»	187/98-ВР	05-03-1998
68	Наказ Міністерства транспорту України «Про затвердження Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні»	363	14-10-1997
69	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення державних випробувань та державної реєстрації технічних засобів застосування пестицидів і агрохімікатів»	479	29-04-1996
70	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку вилучення, утилізації, знищення та знешкодження непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів та тари від них»	354	27-03-1996
71	Закон України «Про страхування»	85/96-ВР	07-03-1996
72	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні»	295	04-03-1996
73	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання дозволу на ввезення незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для проведення державних випробувань та наукових досліджень, а також обробленого ними насіннєвого (посадкового) матеріалу»	288	04-03-1996
74	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку забезпечення органів, що здійснюють державний контроль за застосуванням пестицидів і агрохімікатів, стандартними зразками пестицидів і агрохімікатів, методиками визначення їх залишкових кількостей»	228	19-02-1996
75	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку вилучення, утилізації та знищення непридатних для використання сільськогосподарської сировини і харчових продуктів»	1065	28-12-1995
76	Указ Президента України «Про суцільну агрохімічну паспортизацію земель сільськогосподарського призначення»	1118/95	02-12-1995

№	Назва	Номер	Дата
77	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку державного обліку наявності та використання пестицидів і агрохімікатів»	881	02-11-1995
78	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами»	746	18-09-1995
79	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про гігієнічну регламентацію та державну реєстрацію небезпечних факторів і Порядку оплати робіт із проведення гігієнічної регламентації та державної реєстрації небезпечних факторів»	420	13-06-1995
80	Кодекс торговельного мореплавства України	176/95-ВР	23-05-1995
81	Закон України «Про пестициди і агрохімікати»	86/95-ВР	02-03-1995
82	Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу»	51/95-ВР	10-02-1995
83	Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок проведення державної експертизи (перевірки) технологічної, конструкторської, технічної документації на виготовлення засобів виробництва на відповідність їх нормативним актам про охорону праці»	431	23-06-1994
84	Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»	4004-XII	24-02-1994
85	Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Переліку важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок (ДНАОП 0.03-8.08-93)»	256	29-12-1993
86	Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Правил виготовлення бланків цінних паперів і документів суворого обліку»	98/118/740	25-11-1993
87	Закон України «Про карантин рослин»	3348-XII	30-06-1993
88	Закон України «Про охорону праці»	2694-XII	14-10-1992
89	Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці»	442	01-08-1992
90	Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»	1264-XII	25-06-1991
91	Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність»	959-XII	16-04-1991
92	Базельська конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням		22-03-1989
93	Санітарні правила і норми охорони поверхневих вод від забруднення. СанПіН 4630-88	4630-88	04-07-1988
94	Монреальський протокол про речовини, що руйнують озоновий шар		16-09-1987
95	Кодекс України про адміністративні правопорушення	8073-X	07-12-1984
96	Про затвердження методичних вказівок «Медико-біологічні дослідження виробничих штамів мікроорганізмів і токсиколого-гігієнічна оцінка мікробних препаратів, визначення їх безпеки та обґрунтування гігієнічних нормативів і регламентів»	521	26.10.2004
97	Охорона природи. Грунти. Номенклатура показників санітарного стану ГОСТ 17.4.2.01-81*	1476	20-03-1981
98	Міжнародна конвенція про безпечні контейнери (укр/рос)		02-12-1972

№	Назва	Номер	Дата
99	Європейська Угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ)		30-09-1957
100	Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні		29.12.2000
101	Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Обмеження по застосуванню пестицидів»	118	30-03-2005
102	Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження галузевої програми «Захист рослин 2008 - 2015»»	867/112	06-12-2007
103	Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження галузевої Програми «Комплексна біологізація захисту рослин 2008 - 2012»»	334/46	27-05-2008
104	Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Перелік пестицидів, заборонених до використання в сільському господарстві, що не можуть бути зареєстровані або перереєстровані в Україні»		05-08-1997
105	Постанова Головного державного санітарного лікаря України «Державні санітарні правила «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві» ДСанПіН 8.8.1.2.001-98»	1	03-08-1998
106	Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Державні санітарні правила авіаційного застосування пестицидів і агрохімікатів в народному господарстві України»	382	18-12-1996
107	Міжнародна конвенція про захист рослин (переглянута у 1997 році)		06-12-1951
108	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку подання декларації про відходи та її форми»	118	18-02-2016
109	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів річковим, морським транспортом»	1186	23-12-2015
110	Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Порядку погодження на ввезення або вивезення озоноруйнівних речовин та товарів, що їх містять»	459	02-12-2015
111	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва особливо небезпечних хімічних речовин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України»	445	13-07-2016
112	Наказ Міністерство внутрішніх справ України «Про затвердження Переліку маршрутів міжнародного дорожнього перевезення небезпечних вантажів, рух за якими здійснюється без погодження з уповноваженими підрозділами Національної поліції України»	151/89	02-03-2016
113	Постанова Головного державного санітарного лікаря України. Державні санітарні правила і гігієнічні норми «Гігієнічна класифікація пестицидів за ступенем небезпечності»	2	28-08-1998
114	Постанова Головного державного санітарного лікаря України. Державні санітарні норми і правила «Допустимі дози, концентрації, кількості та рівні вмісту пестицидів у сільськогосподарській сировині, харчових продуктах, повітрі робочої зони, атмосферному повітрі, воді водоймищ, ґрунтах» ДСанПіН 8.8.1.2.3.4 – 000 – 2001	137	20-09-2001
115	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів повітряним транспортом»	134	10-03-2017
116	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку імпорту біологічних контрольних організмів для проведення наукових досліджень або біологічного контролю та шкідливих організмів, які завозяться для науково-дослідних цілей»	144	11-01-2017
117	Наказ Міністерства інфраструктури України «Про затвердження Правил перевезення небезпечних вантажів внутрішніми водними шляхами України»	126	04-04-2017

№	Назва	Номер	Дата
118	Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»	2059-VIII	23-05-2017
119	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення еколого-експертної оцінки матеріалів, поданих для реєстрації пестицидів і агрохімікатів»	312	18-04-2018
120	Наказ Міністерства внутрішніх справ України «Порядок погодження та оформлення маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів»	656	04-08-2018
121	Наказ Міністерства внутрішніх справ України «Порядок видачі та оформлення свідоцтв про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів»	656	04-08-2018
122	Наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження деяких нормативно-правових актів з питань дорожнього перевезення небезпечних вантажів»	656	04-08-2018
123	Наказ Державної авіаційної служби України «Про затвердження Авіаційних правил України «Технічні вимоги та адміністративні процедури щодо льотної експлуатації в цивільній авіації»»	682	05-07-2018
124	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2019 рік»	1136	27-12-2018
125	Наказ Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Мінімальних вимог безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці»	1804	29-11-2018
126	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері карантину рослин та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) Державною службою з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів»	33	23-01-2019
127	Перелік пестицидів, дозволених до застосування авіаційним методом в сільському господарстві України на 1997-2000 роки		11-07-1997

